

NILS JAKOB BLOMMÉR

AKADEMISK AVHANDLING,

SOM MED VEDERBÖRLIGT TILLSTÅND FÖR VINNANDE AV FILOSOFIE DOKTORSGRAD
VID LUNDS UNIVERSITET TILL OFFENTLIG GRANSKNING FRAMLÄGGES

Å UNIVERSITETETS LÄROSAL N:o VI TISDAGEN

DEN 9 MAJ 1922 KL. 10 F. M.

AV

GUSTAVE THOMÆUS, Hb.

FIL. LIC., AMANUENS VID LUNDS UNIV. KONSTMUSEUM.

AKTIEBOLAGET SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET — LUND — 1922

*Divs.
Lund
1922.*

NILS JAKOB BLOMMÉR

AV

GUSTAVE THOMÆUS

TIDSKRIFT FÖR KONSTVETENSKAP, LUND

AKTIEBOLAGET SKÅNSKA CENTRALTRYCKERIET — LUND — 1922

FÖRORD.

Nils Jakob Blommér är relativt okänd i vår konsthistoria. Frånsett den mycket sympatiska skildring, som G. Nordensvan ägnat honom i sitt värdefulla arbete, "Svensk konst och svenska konstnärer i nittonde århundradet", intendent Axel Gauffins förtjänstfulla uppsats om B:s "Ängsälvor" i Nationalmusei årsbok 1921, ett par generellt hållna tidningsuppsatser om honom av skilda pennor samt tvenne smärre tidskriftsartiklar av undertecknad, har Blommér ej varit föremål för någon konsthistorisk forskning. Vid några få tillfällen ha ett par av hans tavlor varit exponerade på större utställningar, men någon samlad minnesutställning över honom har aldrig varit ordnad. Detta senare kan väl i någon mån bero på, att hans arbeten — med undantag av porträtten — äro ganska få, men så blev ju också B:s konstnärsbana synnerligen kort. De senare årens konstintresse synes mest ha riktats på de s. k. "genombrottsmännen", och så har Blommér och hans ärliga konst blivit allt mera glömd. Och dock höll han på att bli en genombrottsman så god som någon. Gång på gång betonar han, att det är det specifikt svenska han vill söka framställa på duken, och då han härvid för första gången i vår konst som motiv använder folklorikens dimmiga gestalter, visar detta, huru logiskt han tänker och huru i djupaste mening svensk han känner sig. — Kan denna bok i någon mån göra Blommérs namn mera känt och rättvist bedömt, skall jag ej anse att mitt arbete varit förgäves.

I de monografier, som behandla konstnärer, samtida med Blommér, finner man hans namn ytterst sällan. Han hörde ej till de människor, som älska att göra väsen av sig, han hade ej många vänner, men de få, som han gav detta namn, voro så mycket trognare. Vid hans bortgång skildrade de i brev till varandra den saknad de kände, brev som emellertid hittills förblivit opublicerade. Det finnes därför ingen litteratur, i vilken man kan bilda sig ett omdöme om honom som människa — detta omdöme måste man själv söka skapa med ledning av hans egna brev, särskilt dem han skrivit till syster Ulla, ty söker man ej förstå Blommér som människa, kan man ej rätt bilda sig ett omdöme om hans konst, så djupt personlig som denna är. Därför har jag också ansett det av vikt att medtaga ett så pass vidlyftigt brevmaterial som jag gjort.

Innan jag nedlägger pennan har jag emellertid en kär plikt att fullgöra. Det gäller att tacka alla de vänliga människor, som medverkat till att denna bok framkommit. I främsta rummet gäller detta tack min mångårige, vördade lärare, först i litteratur-, sedan i konsthistoria, professor EWERT WRANGEL. Han har med största intresse följt mitt arbete under dessa år, och med sin stora person- och litteraturkännedom har han varit till ovärderlig hjälp. — Fil. lic. FRITJOF HAZELIUS skulle jag vilja tacka på ett alldeles särskilt sätt. Under arbetets gång har hans grundliga, konsthistoriska bildning och goda smak kommit mig till största nytta. — Med ett visst vemod minnes jag det livliga intresse, som numera bortgångne docenten HARALD BRISING visade för mina forskningar om Blommér. — Till tjänstemännen vid flere offentliga, svenska museer och bibliotek har jag även att fram-bära mitt hjärtliga tack: jag tänker härvid särskilt på intendent AXEL GAUFFIN i Stock-holm, professor AXEL L. ROMDAHL i Göteborg samt bibliotekarien vid Nordiska museet, fröken VISEN LEWIN. I Finland är det särskilt intendent TORSTEN STJERNSCHANTZ, som jag med tacksamhet minnes, likaså professor YRJÖ HIRN, fil. d:r K. K. MEINANDER samt fröken SIGRID JANSSON. Mitt tack gäller även de många — för många att uppräknas — som visat intresse för detta arbete genom att lämna mig uppgifter om Blommérs liv och konst, om tavlor och brev, vilka för mig varit av största värde. Och till sist tackar jag min hustru, som läst korrektur på hela arbetet.

Lund i april 1922.

FÖRFATTAREN.

Digitized by the Internet Archive
in 2026

https://archive.org/details/IA41553402_0057

J. P. SÖDERMARK: N. J. O. Blommér. Konstakademien, Sthlm.

KAP. I. ÅREN FÖRE AKADEMITIDEN

NEDANFÖR DE SKOGKLÄDDA ÅSAR, SOM FRÅN VÄSTER TILL ÖSTER genomlöpa södra delen av Färs härad, ligger den fagra Våmbssjön. Senare tiders dikningsföretag ha något sänkt dess yta och för plogen gjort brukbara de sumpiga marker, vilka ännu in i mitten på 1800-talet omgävo sjöns södra och östra stränder. Men trakten kring Våmbssjön har dock än i dag en natur för sig. Det är icke pilevallarnas och de ändlösa viddernas vagt konturerade Skåneland: det är de lummiga bokskogarnas och den sävomsusade herrgårdssjöns natur, som här tjusar vandraren. Ty herrarna till Övedskloster — liksom ägarna till så många andra skånska borgar — ha varit rädda om sin skog och sin sjö, sjön där man brukade fånga den feta gäddan eller i sällskap med några privilegierade kunde skjuta vildgäss och änder. Och därför gunga ännu näckrosor på Våmbssjöns vatten, därför växa ännu djupa vassar vid stränderna. Men blåser det upp till storm, står skogen fast och skyddande, och de vågor, som sakta komma rullande mot stranden, bli lugna och mjuka i rörelsen, mjuka som linjespelet av "Näcken och Ägirs döttrar". Kommer aftonen efter en varm dag, draga dimmorna sakta genom dällderna, och "Älvdansens" virvlar upplösas först i en gyllene fantasi, då solen höjer sig över skogskanten.

I en sådan nejd måste en romantiker födas. Dock icke en vild och stormande som Marcus Larsson, utan av en kontemplativ, lugn och harmonisk natur som Nils Jakob Olsson Blommér.

* *

*

På gården Blommeröd i Öveds socken bodde 1816 en skollärare Anders Olsson. Han var, kan man säga, en selfmade man, och fastän endast 25 år gammal hade han hunnit med en hel del. Redan som liten parvel — endast tioårig, säges det — hade han blivit satt i målarelära, fastän han troligen aldrig gjorde några vidare framsteg i plankstrykeriet, då han påstås ha mera sysslat med att rita gubbar än tvätta penslar och riva färg. Emellertid hade Anders Olsson kommit till Cimbrishamn, där han gjorde bekantskap med en skollärare, av vilken han fick låna flera böcker. Särskilt intresserade han sig för antikens historia samt geografi, och en vacker dag inställde han sig hos de uppretade föräldrarna och förkunnade, att nu var det slut med målandet: nu skulle han gå till sjös och bli upptäcktsresande! En kompromiss kom till stånd, synes det, ty någon upptäcktsresande blev Anders Olsson i alla händelser icke. I stället fick han lov att bli skollärare och avancerade fort nog till föreståndare för den vid Övedskloster inrättade Lancasterskolan. Han ansåg sig nu ha råd att gifta sig, vilket inträffade på sensommaren 1815; hustrun hette Elna Jacobsdotter och var sex år äldre än mannen. Året därpå d. 12 juni föddes en son, vilken två dagar därefter döptes och erhöll namnen Nils Jakob¹⁾. Om den viktiga händelsen heter

¹⁾ Namnet Johan, vilket hittills tillagts honom i litteraturen, är således felaktigt.

det i Öveds kyrkobok: "Parentes: målaregesällen Anders Olsson och hans hustru Elna Jacobsdotter på Blommeröd. Testes: Trädgårdsmästaren Nils Holmberg, Studeranden Pehr Norrman och Studeranden J. W. Tullberg, Fru Inspektorskan Flygare, Demoiselle Schneideaux och Hushållerskan Flygare, alla på Tulllesbo."

Här på Blommeröd växte nu sonen Nils upp (fig. 1). Syskonen kommo, alla flickor, med regelbundna mellanrum, och då lärareysslan vid Lancasterskolan tydligen var föga inkomstbringande, nödgades fadern allt som oftast ta itu med något måleriarbete, vanligen av s. k. "finare slag" som t. ex. vagnslackering. Mor Elna hade tidigt anlag för gikt, och de många barnsängarna och knappa levnadsomständigheterna gjorde nog inte sinnet ljusare — också framgår det mer än en gång i breven mellan syskonen, att hon var ett ganska vresigt fruntimmer. Detta gjorde, att barnen hälst höllo sig utom moderns hör- och räckhåll, och det blev sonen Nils, den äldste, som fick vara barnjungfrun. Det blev han, som fick tänka och handla för de yngre, vilket snart hos honom födde den brådmogenhet, som så tidigt synes ha utmärkt honom. Men så gjorde han en dag en upptäckt: i faderns lilla boksamling fanns ett arbete i grekisk mytologi med avbildningar av gudar och gudinnor. Det blev en källa till mycken glädje, men till slut också till förargelse. Härom har en avlägsen släkting¹⁾ till Blommér berättat:

Nils och hans älsklingssystemer Ulla hade en söndag letat fram den kära boken, och för att i djupaste fred få studera densamma hade de sökt upp en närbelägen skogsdunge och slagit sig ned där. Far och mor voro i kyrkan, och Nils hade som vanligt blivit strängt tillsagd att se efter de yngre, så att de ej smutsade ned söndagsstassen. Men det hade han förstås glömt för länge sedan — allt för bokens skull. Plötsligt blevo Nils och Ulla uppskrämda av ett gällt skrik hemma från gården, och då de skyndade dit, fingo de se den minsta systemen, Gustafva, i ett förskräckligt tillstånd: hon hade sprungit och lekt och stått på näsan i den s. k. "kurran"! Vad barnen togo sig till med den nedsmorda systemen berättar icke historien, däremot kan man med säkerhet påstå, att den kunskapstörstande Nils vid mors hemkomst fick ett ordentligt kok stryk.

Den lilla olyckshändelsen hade emellertid de mest vittgående följder för Nils, och det är t. o. m. möjligt, att om den icke inträffat, så hade hans gärning i livet blivit en helt annan än vad den blev. Orsaken till att han ej sett efter systemen blev ju snart uppenbar, och för att han på ett effektivt sätt skulle bli skild från boken — "det är nog med *en* läskarl i huset" lär mor Elna ha sagt — bestämde modern, att Nils genast skulle ta plats som "høre" hos en bekant lantbrukare i Cimbrishamnstrakten. Nils och Ulla fällde bittra tårar vid avskedet från varandra, och fader Anders suckade — men resignerade, ty i det huset var det mor, som förde ordet. Ett försök av fadern att smussla ned den fatala boken i sonens resväska upptäcktes genast av mor Elna, som tog boken och resolut — brände upp den!

På sin nya plats i Ö. Vemmerlöv fick nu den 11-årige Nils Olsson mest syssla med att vakta får och svin. Men en och annan papperslapp och blyertsstump fick han med sig ut, och när hjorden höll sig lugn, gjorde han som Per Hörberg en gång i tiden: slog sig ned och ritade.

Kommissionslantmätare T. L. Ryberg från Cimbrishamn var en dag ute i tjänsteärenden, då han fick skåda en underlig syn. Bakom en sten låg en pojke på magen i gräset och ritade, medan han samtidigt — så gott sig göra lät — höll ögonen på en flock svin. Längre

¹⁾ Numera avlidne fabrikör M. Hammargren, Bjärsjölagård, vilken lämnat de flesta uppgifterna om Blommérs barndom.

Fig. 1. Blommér's föräldrahem. Oljemålning av Anders Olsson (?).
Konstakademien, Sthlm.

dröjde det ej, förrän lantmätaren och Nils voro goda vänner och den förre fått reda på pojkens lilla historia. Någon tid senare fick Nils från lantmätaren ett paket, innehållande skissböcker och ett präktigt arbete, illustrerat med antikens gudaskara. Alla lediga stunder användes nu till ritning, och i betraktande av att han var fullständigt utan varje ledning eller hjälp, måste 13-åringens kopior anses som ganska lyckade ¹⁾ (fig. 2).

Tack vare denne lantmätare Rybergs ingripande dröjde det ej så länge, förrän Nils Olsson fick helt ägna sig åt målaryrket, fastän visserligen den gren därav, som går under namn av plankstrykeri. Så kom han någon tid i lära i Kristianstad, därpå i Ystad och slutligen i Lund. Här stod han i s. k. "förbund" hos målarmästare Sven Bremberg och gick därpå i "compagnie" med en av stadens mest bemärkta hantverkare, målarmästare Sven Olsson; detta var under åren 1836—37. — Enligt en uppgift i N. P. Osbergs "Lundaminnen" ²⁾ skulle Nils Olsson under denna tid ha utfört en tuschteckning, "Hemfärd av bönder från en fastemarknad i Lund", vilket förefaller föga troligt. En dylik genre med mer eller mindre burleska motiv låg icke alls för O., och ett flertal teckningar med liknande (samt fornnordiska) ämnen ³⁾, som påståtts vara av O. äro med största säkerhet icke utförda av honom utan av Holmbergsson och andra ⁴⁾.

Här i Lund kom den unge Nils Olsson att få sin första utbildning på konstens område.

¹⁾ En skissbok, daterad 1829, ur vilken omstående bild är hämtad, äges av bankdirektör S. O. Åkerlund, Lund.

²⁾ Delvis publicerade av E. WRANGEL i Tidskrift för Konstvetenskap, årg. 1918, h. 4, samt i "Gamla studentminnen från Lund", 1918.

³⁾ Ägas av bankdirektör S. O. Åkerlund, Lund.

⁴⁾ F. ö. kan anmärkas, att flere andra uppgifter i ovannämnda "Lundaminnen" äro felaktiga.

Fig. 2. Ur B:s skissbok 1829. Bankdir.
S. O. Åkerlund, Lund.

Den sydsvenska universitetsstaden hade ju ej samma resurser som Stockholm, men möjlighet att få undervisning i teckning, målning och litografi fanns dock. Vid universitetet var inrättad en akademiritmästarebefattning, och dess innehavare meddelade lektioner även åt dem, vilka ej voro studenter. Bland dessa ritlärare må framför allt nämnas Anders Arvid Arvidsson, som bl. a. utfört några gatumotiv från Lund. Denne hade flere elever, av vilka särskilt J. Holmbergsson och J. M. Stäck böra ihågkommas. Då Arvidsson 1831 avled efterträddes han av J. Boström, som i sin tur följdes av Magnus Körner (1849).

Magnus Körner kom att spela en ganska stor roll i Lunds vetenskapliga och konstnärliga liv (fig. 3). Enligt Osberg hade han 1831 uppsatt en "litografisk press" i Lund, och vid denna officin utfördes sedan så gott som alla illustrationer till de mer eller mindre vetenskapliga arbeten, vilka sågo dagen i den sydsvenska lärdomsstaden. Men Körner hade dessutom skaffat sig elever långt innan han fick ritmästareplatsen. Bland dessa må nämnas en Knutsson, vilken sedermera vid Helsingfors' universitet fick samma befattning

som hans lärare hade i Lund; från den förre stammar bl. a. en 1833 utförd litografi, "En torgdag i Lund".

Ett namn, som i detta sammanhang bör räddas från glömskan, är G. D. Eurenus (f. 1818, d. 1898, porträtt sid. 19). Denne tillhörde en gammal skåne-släkt, och då han tidigt visade goda anlag för teckning, fick Eurenus börja taga lektioner för Körner. Flere lustiga skånska folktyper tecknades eller litograferades av honom, marknadsscener, karikatyror av professorerna ("araben" Holm t. ex.) samt utomordentligt skickligt utförda akvareller av växter. Han kom ungefär samtidigt med Blommér till Stockholm, men nödgades snart på grund av familjens önskan avbryta sina konstnärliga studier och i stället slå sig på jordbruk.

Bland Körners elever ha vi så slutligen Nils Olsson. Det var målarmästare Olsson, som snart kom underfund med, att Nils dugde till bättre saker än att måla plank, och ställde om att hans skyddsling fick lektioner i teckning och porträttmålning av Körner. Redan dessförinnan hade dock Nils Olsson försökt sig på "konterfejande", fastän resultaten — helt naturligt förresten — ej voro så lysande. Här meddelas (fig. 4) ett av de allra första proven; beskedligt

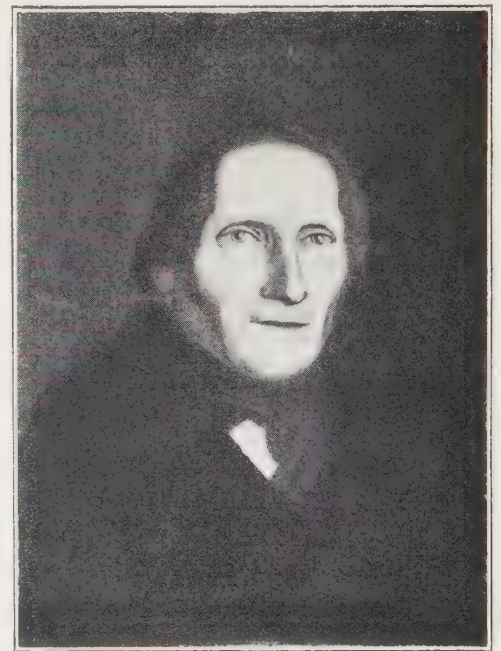

Fig. 3. Magnus Körner. Självporträtt. Oljemålning. Lunds Univ. Konstmuseum.

nog var han själv offret. Duken har helt blygsamma mått (18,5 × 22,5), bakgrunden är smutsgul med avtoning i sepia, rocken svartgrön, västen vit och halsduken svart. Håret är mörkt kastanjebrunt och ögonen gråblå.

Något egentligen nytt i målningssättet fick Nils Olsson nog icke lära av Körner, varemot dennes säkerhet i teckning torde ha övat inflytande på honom. Med denna säkerhet i teckningen följde även säkerhet i uppfattningen, varför också en präktig karaktäristik utmärker de flesta av hans tidiga porträtt. Ännu var han dock endast målaregesäll, men det berättas, att då Nils var ute på landsbygden för att snygga upp vagnar, brukade han på väggarna i vagnsporten måla fagra fantasilandskap samt "gubbar". Trots hans allmänt omtalade stora blygsamhet kom det på så sätt fram, att han stundom gjorde ett och annat porträtt, och en och annan gång kom en beställning. Resultatet blev alltid till belåtenhet, och likheten med originalet prisades av alla ¹⁾).

Från tiden för Nils Olssons första framträdande som porträttör finnes ett konterfej av honom, utfört av okänd konstnär ²⁾ (Fig. 5). Det visar 20-åringens synnerligen sympatiska drag, vakna, gråblå ögon och mjukt, lockigt kastanjebrunt hår.

Flere av Nils Olssons beskyddare och vänner, såsom lantmätare Ryberg, friherre Ramel på Övedskloster (Blommeröd ligger knappa tre km. från denna herregård) och O:s kompanjon Sven Olsson i Lund rådde honom nu att helt ägna sig åt porträttmåleriet och lovade honom på allt sätt understöd. Hösten 1838 tar han så det stora steget, hyr ett litet rum på Stadshuset och tillkännager, att han utför porträtt efter beställning. Redan året förut hade han målat konterfejen av sin mecenat, lantmätare Ryberg, och dennes fru, Tua Charlotta, f. Kemner. Särskilt porträttet av den sistnämnda, som här reproduceras (fig. 6), lär på pricken ha liknat originalet. Den goda lantmätarefrun skildras såsom tämligen vass med dragning åt det "sötsura", och porträttet jävar ingalunda en dylik förmodan. Synnerligen dekorativ verkar den stora luvan med ljusröda sidenrosetter och hakband.

Om Nils Olssons stora förmåga att träffa porträttlikheten berättas följande goda historia ³⁾: Han hade hämtats ut till Håstad och där utfört porträtt av fanjunkaren och lantbrukaren Claes Anders Bergman (1805—1873) och hans fru, Johanna Magdalena Elisabeth, f. Sandberg (1809—1882) ⁴⁾. Tavlorna målades samtidigt och blevo färdiga på samma gång, varpå de ställdes i fönstret å gårdssidan att torka. En av pigorna kom ut på gården och fick se,

Fig. 4. Självporträtt. Oljemålning.
Fru A. Sjöquist, Helsingborg.

¹⁾ I en tyvärr aldrig slutförd skildring av sonens liv omtalar Anders Olsson, att det var han, som uppmånade Nils att helt ägna sig åt porträttmåleriet och att denne redan vid sju års ålder fått de första ritlektionerna av fadern.

²⁾ Möjligen av nyssnämnde Eurenus. Porträttet har sedermera blivit betydligt övermålat.

³⁾ Meddelad av fru Mathilda Ljungberg, Klippan.

⁴⁾ Båda porträtten finnas nu hos fru Maria Bergman, Kalmar.

Fig. 5. Okänd konstnär: N. J. Olsson. Oljemålning.
Fru E. Danieli, Göteborg.

som hon trodde, herrskapet sitta i full stass i fönstret, varpå hon beskäftigt sprang ut i stallet till kusken med order att genast spanna för, ty herrskapet satt redan kalasklädda och väntrade. Kusken tittade själv efter för säkerhets skull: jo, mycket riktigt, där satt fanjunkaren och frun! Bedrägeriet uppdagades först, när husbonden i tofflor och synnerligen vardagsklädd kom ut och frågade, vem kusken skulle skjutsa för.

Nils Olssons försök att här i Lund öppna atelier slog särdeles väl ut. En hel del beställningar kommo in, och O. kunde spara ihop litet pengar. Bland mera förnäma personer, vilkas porträtt han målade under Lundatiden, må nämnas: Biskop Faxe (tillh. Lunds domkyrka), Prof. Holmbergsson ¹⁾, Prof. Agardh (Botan. institutionen i Lund) samt Prosten Kallenberg (Tygelsjö kyrka).

Av Körner hade O. säkerligen lärt sig använda asfalt, vilken han icke brukat i sina tidigaste arbeten, och porträttet av Holmbergsson är också betydligt skadat av denna farliga färg. Men det visar dock i dess illa medfarna tillstånd, hvilken skarp blick O. hade för det karaktäristiska — men också hans torra och petiga teknik: de fina rynkorna under ögonen äro omsorgsfullt utpänslade. Nils Olssons ytterst säkra teckning kommer kanske ännu bättre fram i de blyersteckningar och skisser till porträtten ²⁾, som finnas. Här med-

¹⁾ Tvenne fullkomligt lika exemplar finnas, av vilka det ena målades 1839 (Lunds univ.) och det andra 1843 i Stockholm (Akad. Fören., Lund).

²⁾ En utmärkt studie i blyerts till prof. Holmbergssons porträtt äges av rådman G. Högstedt, Karlskrona.

Fig. 6. Tua Charlotta Ryberg, f. Kemner.
Oljemålning. Konsul A. Ryberg, Nyköping.

Fig. 7. Israel Tollin. Blyertsteckning.
Ryttmästare C. Tollin, Lund.

delas i reproduktion en blyertsteckning, föreställande docenten vid Lunds univ., sedermera prosten i Skabersjö, Israel Tollin (fig. 7).

Genom de många beställningar, vilka Nils Olsson fått, och den uppmuntran, som kommit honom till del från skilda håll, hade han mer och mer stärkts i sin föresats att söka inträde vid Konstakademien i Stockholm. Någon ekonomisk hjälp hemifrån stod icke att vänta, men hans gamle vän, lantmätare Ryberg, lämnade honom en mindre summa, likaså baron Ramel å Övedskloster. Själv hade han ett mindre kapital, som han förtjänat på sin porträttering, och så hade syster Anna nyligen ingått äktenskap med en välsituerad lantbrukare, August Åkerman i Lundatrakten, och från henne hade brodern Nils erhållit ett välförsett matskrin, innehållande en stor bytta smör, ett par rökta skinkor samt några korvar, vilket allt borde räcka någon tid framåt. Från lärlingstiden i Ystad hade han gjort bekant- skap med en ung skeppare, och för gammal vänskaps skull lät denne honom fritt få följa med sin skuta, vilken just låg färdig att avsegla till Stockholm.

Det var en vårdag 1839¹⁾ då Nils Jakob Olsson med klappande hjärta, 200 riksdaler i plånboken, en rulle teckningar under armen och lantmätare Ryberg som uppmuntrande sällskap stegade upp på Konstakademien, där prof. Gillberg tog emot honom. Han blev utan vidare antagen som elev i "Målar- & Bildhuggaranatomi"²⁾, och då han skulle inskrivas, förkunnade han sin önskan att som en erinran om hemorten få heta Blommér. Vilket be- viljades, och så kom det att i matrikeln stå N. I. O. Blommér, vilket genast bland kam- raterna förskaffade honom öknamnet "Nio blommor".

¹⁾ Icke hösten 1840, som N. P. Osberg uppger.

²⁾ Konstakademiens matrikel av 1839.

DÅ BLOMMÉR 1839 KOM UPP TILL STOCKHOLM, VAR DET JU I LANDETS konstcentrum han gjorde sin entré, och där fanns "Kongl. Museum", vars blotta namn borde verka imponerande. Men någon egen byggnad hade det ej, utan var inrymt i slottets nordvästra flygel, där enl. Egron Lundgren ¹⁾ "ett mörkt, fyrkantigt rum" var upplåtet åt det-samma. Strax intill var skulptursamlingen, "Stenmuseum", instuvad. Huru detta kungl. museum, d.v.s. tavelsamlingen såg ut, får man ett gott begrepp om genom en skildring av F. P. Klingspor ²⁾: "Att vi äga en ganska dyrbar och till en del af utmärkt vackra konstalster bestående antik marmorsamling, är hvar och en bekant, emedan åtminstone den betydligare delen redan varit på ett tillfredsställande och värdigt sätt uppställd. Men att vi äga en nästan lika utmärkt samling af målningar, lär vara en sak, som endast få, för konsten serdeles intresserade personer hört traditionsvis omtalas. Af denna samling pryder någon del de Kongl. rummen på Stockholms slott; resten är på flere ställen förströdd, och en del däraf ligger inpackad i skåp och lårar, allt i brist på utrymme och medel att sätta taflorna i stånd. Också äro de, för så vidt man kan döma af dem, som uti ett till detta ändamål högst olämpligt, kallt och illa upplyst rum i Kongl. slottet äro upphängda i ett tillstånd, som väcker indignation, och flere bland dem utaf smuts och damm oigenkännelige".

Tillsynen över såväl skulptur- som tavelsamlingen utövades av hovintendent von Röök, en högst originell person, som rynkade på näsan, så snart någon enslig besökande var djärv nog att visa sig där och som slutligen uppsatte en skrivelse till överintendentsämbetet med förslag, "att sådane Mesurer tagas, som kunna förhindra en peulemassa att inkomma uti det Kongl. Museum, varandes uti Slottet, som ej är något publique ställe och i synnerhet då ingen Kongl. förordning ännu utkommit, som gjort detta ställe publique". Stockholms Figaro ³⁾ påpekade, att åskådarne i Stenmuseum "tillika med nöje betraktat den rörlige Föreståndaren, som lik en rök-hvirfvel slingrar sig med svetten på pannan mellan... de orörliga stenstatyerna". — Att både ny lokal och ny styresman voro högst av behovet påkallade är alldeles tydligt.

Huru såg det då ut på akademien, "konsternas värdiga boning", som den kallades, när Blommér kom upp till Stockholm? Redan 1828 beskrives den (i Heimdall, 4 oktober) såsom "en af de *fattigaste*, som finnes i någon Europeisk hufvudstad". Särskilt flyglarna, där principskolan var inrymd, voro bokstavligen fallfärdiga, och först 1848, året efter det

¹⁾ "Gamla pennritningar från trettitalet" (Svensk Tidskrift 1876).

²⁾ Heimdall, 20 dec. 1828.

³⁾ 16 augusti 1845.

Blommér lämnat landet, var den Blomska restaureringen genomförd. Samtliga lokaler voro dessförinnan trånga, snuskiga och osunda, och belysningen i flera av salarna jämmerlig — i modellskolan bestod den t. ex. av talgljus.

Men vad ännu värre var: undervisningen var nästan under all kritik. Visserligen voro de "tre olyckliga gubbarna", som Scholander kallade hovmålare Eckstein, hovmålare Svedman och "konduktör" Aleander borta, d. v. s. den sistnämnde avgick först 1842, men synes icke haft någon tjänstgöring de sista åren — Blommér var i alla händelser icke hans elev. — Åtskilliga av de andra lärarne voro dock ej mycket bättre än de tre nyssnämnda. Om Gillberg sades¹⁾ t. ex. att han borde bli vaktmästare i stället för lärare i modellskolan, och gubben Krafft beskrives av Scholander såsom "robust, hjulbent och krokig, med vackert hufvud, alltid valkande en tuggbuss, bestämd och ofta grofkornig i talesätt och undervisningsråd. — Hvad fan har herrn fått tag i för en deltoideus, det är ju ett rep. — Ska' herrn bli målare? Jo i h—te, herrn har ju ingen stil i sig!" — Om samme lärare berättar C. Lundin²⁾: "När Krafft var riktigt meddelsam, talade han om sina resor i Italien, och på vår fråga, när han senast besökt det landet, upplyste han, att det varit 1800 och 1801. Emedan upplysningen gafs i förra hälften af 1850-talet, väckte den hos oss, som då voro unga, rätt mycken munterhet och gaf ytterligare anledning att kalla Krafft förhistorisk". — Om gubben Limnell, den forne dekorationsmålaren, säger Scholander vidare, att han "var oduglig såsom lärare och fick tämligen oantastad krypa mellan stafflierna, ty han var så gammal och oförarglig". Westin var "en för hvarje år allt mer fallande storhet ... Med sin porösa, hängande näsa, de drypande ögonen, det stripiga, ovärdade grå håret och gestalten af ett gödt men slappt svin, var han vedervärdig att skåda". — Då Blommér kom till akademien var dessa hans tre blivande lärares sammanlagda ålder 194 år!

En nyhet genomdrev dock den i övrigt konservative Gillberg. Han väckte nämligen hösten 1839 förslag, att en kvinnlig modell skulle anställas, vilken de äldre eleverna finge avteckna. Så beslöts också efter en längre debatt, dock med det uttryckliga förbehållet, att den "strängaste disciplin skulle af herr akademidirektören och tjänstgörande professorn de admitterade föreskrifvas". — En ganska god föreställning om undervisningen vid akademien får man genom att studera elevförteckningarna under Blommérs vistelse därstädes; hans namn förekommer å följande listor:

1839—40	elev i målar- & bildhuggaranatomien,
1839	ritat för Krafft efter antika statyer,
oktober 1839	elev av E. Limnell,
november 1839	" " Gillberg i modellskolan,
februari 1840	" " J. G. Sandberg,
1840	" " Krafft,
1841	" " Sandberg,
mars 1841	" " Byström,
december 1841	" " W. Wallander,
februari 1842	" " F. Westin (antik),

¹⁾ av Sandberg.

²⁾ i Stockholms Dagblad d. 22 mars 1885.

februari 1843 elev av Sandberg,
1844—45: föreläsningar i målare- och bildhuggareanatomi.

Den av Blommérs lärare, som säkerligen övade största inflytandet på honom under akademitiden, var J. G. Sandberg. Denne var ju historiemålare par préférence och hade 1820 utställt sin "Valkyrior, ridande till striden" och sedermera en hel rad smärre historietavlor med ämnen från Gustav Vasas och hans söners tid och var slutligen åren 1831—36 sysselsatt med sina sju stora fresker i Uppsala domkyrka, även dessa med motiv ur Gustav Vasas historia. Synnerligen träffande, men nästan elakt, säger fru Ehrenström ¹⁾ om Sandberg, att han för "en pensel, full af allvar och besinning". Om Uppsalafreskerna säges ²⁾, att de "uppvisa förständig anordning och noggranna detaljer", men tio år senare heter det ³⁾, att hans målningssätt är "snart urmodigt". Säkert är, att mycket att lära för Blommér i koloristiskt hänseende av Sandberg fanns icke, men den säkerhet i teckning, som redan Körner bibringat honom, blev nu ytterligare uppodlad. I B:s skissböcker (bl. a. i Konstakademiens samlingar) finner man icke en enda kontur, som blivit rättad, helt enkelt därför, att intet finnes att korrigera.

Eleverna vid konstakademien hade på 1830- och 40-talet just icke det bästa anseende i huvudstaden. Oftast benämndes de "vildingarna", och särskilt adepterna i "principskolan" synas ha utmärkt sig såsom framstående arrangörer av slagsmål och oväsen. Man blev därför tvungen att 1838 anställa tvenne extralärare vid denna avdelning, vilkas förnämsta egenskaper borde utgöras av "erforderlig kraft att göra sig af ungdomen ansedde och åttlydda". Först 1856, då Ringdahl anställdes som lärare vid principskolan, säges dock oväsendet ha blivit "någorlunda" stävjat. — I denna klass, som var inrymd i en flygel, vilken förut begagnats till stall och fähus, samlades om aftnarna ett hundratal pojkar, vilka föräldrarna, enl. Scholander, "skaffat inträde för att själfva få två timmars husfred hvarje kväll". Väl utsläppt från principskolan drog den om möjligt ännu mera stojande skaran genom stadens gator, ställde överallt till bråk och slagsmål, vältel salustånd, ofredade alla mötande och var på det hela taget Stockholms mest avskydda ungdom.

Glädjande nog fanns det dock flere ledande män, som insågo att såväl musei- som akademiförhållandena i huvudstaden voro bedrövliga och behövde en grundlig förbättring. Boyes och sedermera Nyströms förslag att uppföra ett svenskt nationalmuseum hade strandat på grund av penningbrist, och det blev först 1844—45 års riksdag, som med *en* rösts öfvervikt beviljade nödigt anslag till påbörjandet av en dylik byggnad.

Det var därför en synnerligen lycklig tanke, som frambars av den kände konstsamlaren, greve Axel Bjelke, och livligt understöddes av överintendenten M. G. Anckarsvärd och arkitekt Axel Nyström, nämligen bildandet av Stockholms Konstförening 1832. Dess syftemål framgår tydligt av stadgarna, ur vilka ett par paragrafer må anföras:

§ 1. Konstföreningens ändamål är att väcka och underhålla ett allmännare och lifligare intresse för den bildande konsten samt att befordra dess bästa på allt sätt, som öfverensstämmer med Föreningens ändamål och ligger inom dess verkningskrets.

§ 2. Konstföreningen anser sig kunna vinna dessa ändamål genom följande medel: 1) Sammanträdandet af konstälskande och bildade män, till inbördes upplysning samt gemensamma meddelanden och öfverläggningar i alla artistiska ämnen. 2) Offentliga expositioner af så-

¹⁾ I sina "Notices".

²⁾ Aftonbladet 1837.

³⁾ Aftonbladet 1847.

väl äldre mästares som nyare konstidkares arbeten. 3) Användandet af penningebidrag, som blifva tillvägabragte, dels genom inkomst af expositionerna, dels genom årliga afgifter utaf Föreningens ledamöter.

§ 14. Vid Föreningens offentliga expositioner af konstarbeten iakttages, att tiden och de öfriga villkoren för dem så bestämmas, att de icke i något afseende lända till förfång för Kongl. Akademiens för de fria konsterne expositioner“.

Utom de tre nämnda stiftarna av Konstföreningen må vidare anföras: arkitekt F. Blom, litteratör F. Boye samt professorerna Byström, Fahlcrantz, Göthe, Limnell, Sandberg, Södermark och Westin. Troligen var det “de akademiska gubbarna“, som genomdrevo den 14:e paragrafen, ty i föreningens första årsberättelse sades uttryckligen ifrån, att Konstföreningen ville “på en annan väg än konstakademien... verka till ett allmännare spridande af smak och insigt i den bildande konsten“.

Redan i april 1832 kunde Konstföreningen öppna sin första exposition. Att en *svensk* konstförenings första utställning endast upptog *utländska* saker är typiskt för tiden; 144 tavlor voro exponerade, av vilka 68 voro italienska, 13 franska, 16 tyska samt 47 nederländska och flamska. Dukarna voro till allra största delen hopplockade ur privata samlingar. Först 1841 öppnade föreningen sin första *svenska* utställning.

Om således bildandet av Stockholms Konstförening icke blev i egentlig mening någon hävstång för höjandet av den svenska konsten, så blev den dock av största betydelse för de unga konstnärsämnena själva. Dessa fingo nämligen möjlighet att till föreningen avyttra sina arbeten till ett hyggligt pris och sluppo nu att som förut sälja sina dukar hos lump-handlarne, vilka endast bedömde tavlan efter ramens beskaffenhet. I föreningens årsberättelse för 1835 säges också med en viss stolthet, att “icke *något* af en yngre konstnär hembjudet arbete blifvit tillbakavisadt, som varit af den beskaffenhet att det kunnat inköpas eller t. o. m. blott utvisat en gryende skicklighet samt allvarligt bemödande att gå framåt“. — Pretentionerna voro alltså icke överdrivet stora.

För akademiens vidkommande torde Konstföreningens verksamhet även ha varit av en viss betydelse. I den sistnämndas årsberättelse av 1839 påpekas nämligen det mindre goda skick, i vilket den förra befann sig, ett påpekande, som gång på gång senare pointerades i åtskilliga tidnings- och tidskriftsartiklar. Om också undervisningen vid akademien ej reformerades något nämnvärt under Blommérs tid, så blevo dock lokalerna betydligt förbättrade. — Elevernas bångstyrighet kunde däremot varken deras lärare eller någon annan få bukt med; den trivdes och utvecklades lika bra i de gamla salarna som i de nya.

*
*
*

Från denna allmänna regel utgjorde dock Nils Jakob Blommér ett glänsande undantag. Han gick mest för sig själv, tog långa promenader ut till Djurgården, besökte museum, kyrkor och teatrar, och som han alltjämt hade svårt att få debet och kredit att gå ihop, tog han åter itu med porträttmålning, liksom i Lund börjande med sig själv¹⁾. Om hans sätt att fördriva sin dag ger följande brev en god föreställning²⁾:

¹⁾ Porträttet äges av Konstakademien och finnes reproducerat i L. LOOSTRÖMS arbete: Kongl. Akademiens för de fria konsterna samlingar af målning och skulptur, pl. 97.

²⁾ Till målaremästare S. Olsson, daterat Stockholm d. 2 april 1841. Äges av målaremästare Axel Fr. Olsson, Lund.

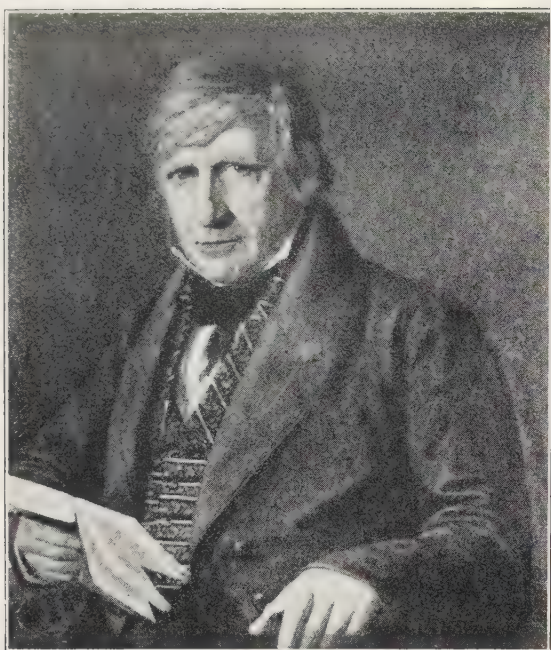

Fig. 8. L. L. Lorichs. Oljemålning. Brukspatron
L. L. Lorichs, Bernshammar.

“Heders Bror!

Att förändringar ägt rum kan väl aldrig sättas i tvifvel — huruvida de nya förhållandena blifvit bättre än de gamla torde kanske ej vara så lätt att afgöra — hvad mig beträffar har jag i följd häraf ej något särdeles att anföra utom det jag här liksom i Lund emellanåt målar porträtter då ej undervisningarna vid Akademien begagnas. I fjor somras gjorde jag en liten resa ut till Westmanland, der jag hade lyckan få göra bekantskap med ortens dervarande notabiliteter, hvadan jag också nu i år lofvat ditresa för att måla några som åstunda få deras ansigten in effigie . . . Du må veta att här i Stockholm är det ganska rart att få måla någon af det lilla skälet här finnes så många och svårigheten att blifva bekant. Det oaktadt har jag nu på sednare tiden haft flera portraiter under arbete.

En tidig vår har här infunnit sig, och gränder och gator skola i denna vecka wara befriade från is. — Den 1 Maj besökes Djurgården af hvar och en i allmänhet som möjligt-

vis kan komma ut — och blir det blida vädret som nu börjat ihållande, kommer det säkerligen att blifva ganska grönt på nämnda dag — då alla vilja visa sina granna equipager och fotgängare likaledes sine kläder. Stockholmarne äro obeskrifligt förtjusta af trädens grönska och den fria Naturen — också finnes här ställen bland omgifningarna kring Stockholm, som hafva en utmärkt skön anblick, så att det ej bör förundra någon att stadsboer, som kväljts inom stadens murar under vintern gärna göra utfarter i det gröna för att rekreera sina förskämda lifsandar. Behofvet af att få andas fri luft är äfven nödvändigt, hvarföre också hvarje tillfälle därtill flitigt begagnas. Bland mängden ser man ej sällan ansigten, som ega verklig skönhet, så att man understundom med riktig förundran betraktar dem man möter eller förbigår. Du torde kanske finna dig mindre road af mitt ordande om Djurgården och dess behagligheter hvarföre jag nu lemna det till ditt eget godtfinnande. — För någon tid sedan besökte jag de kungl. grafvarna i Riddarholmskyrkan och tog i åskådande Gustaf II Adolfs blodiga kläder, som där förvaras i en med glas öfvertäckt låda; jämte Carl XII:s rustning och stöflor, som i anseende till bastanthet och styrka ej visade minsta fjäsk af dess fordne ägare, samt de fleste andre svenske konungars harnesk uppställda till häst, hvaraf en del syntes rätt besvärlige för hvarje hastigare rörelse, som troligen aldrig kunnat åstadkommas under så tung beklädnad. Vårt kungl. museum innehåller ej många taflor, och de riktigt goda äro få — däremot hafva vi i det s. k. Stenmuseum bättre förråd af verkliga konststycken, som alla förtjäna att beses.

Den kungl. Operan äger en mycket skicklig dekorationsmålare, som heter Möller, och som det heter lärt sin konst hos bröderne Gropius i Berlin. Kanhända du känner honom. Dekorationerna till Robert af Normandie m. fl. andra nya piecer har han målat, som äro mycket vackra. Som papperet ej tillåter mera denna gång får jag sluta med den vänliga anhållan om ett skyndsamt svar till din vän

N. J. O. Blommér,

hvars adress är Huset n:o 9. hörnet af Köpman-
torget och Baggensgatan 1 tr. upp hos glas-
mästaren A. P. Hultander“.

En viss benägenhet att måla ögonen över-
drivet stora utmärker så gott som alltid B:s
porträtt från denna tid. Så i dubbelpортrättet
av Hulda Charlotte och Freja Ryberg, hans
gamle vän, kommissionslantmätare Rybergs
döttrar¹⁾. — Ett, trots det ännu något kantiga
och petiga målningssättet, i karaktäriseringsför-
mågan synnerligen framstående porträtt, åter-
ger dragen av brukspatron Lorentz Ludvig
Lorichs, och målades under B:s resa i Väst-
manland sommaren 1841 (fig. 8). Vecken i den
mörkt blågröna rocken verka något stela och
hårda, och även händerna äro ganska okäns-
ligt behandlade. Bakgrunden är hållen i sepia-
ton, avtonande i umbra, halsduken blåsvart, samt
västen preusserblå med vita ränder och röda
blommor. Håret är lätt grånat, och de gråblå
ögonen blicka forskande fram under buskiga
ögonbryn. Dragen vittna om kraft och energi — just vad man väntar av en brukspatron
av den gamla goda sorten. Alla, som sett mannen, intyga, att större porträttlikhet ej kunde
uppnås.

Samtidigt med detta porträtt målade Blommér även ett av brukspatronens fru, f. Linman,
vilket dock förstördes vid Köpings brand 1889.

Under denna sommarresa till Västmanland (1841) målade Blommér också det mycket
karaktäristiska porträttet av prosten Olof Bellander i Köping. Den svarta prästdräkten
verkar måhända något tung mot den bruna fonden, och högra handen, som håller kappans
veck, kan ej fränkännas en viss kantighet, men ansiktet är överlägset målat (fig. 9).

Studierna vid akademien försumrades dock ingalunda för dessa beställningars skull. I
modellskolan tecknade Blommér 1842²⁾ efter “den lefvande karlmodellen“, och resultatet
finna vi redan i Ak:s dagbok av d. 18 mars s. å.: “uti Modell- och Antikskolorna fann
H. K. H. Kronprinsen och Akademien . . . eleverna G. W. Lindblom och N. J. O. Blom-
mér hvardera skulle erhålla den Ribbingska medaljen“. Av “den lefvande karlmodellen“
finnas flera kolteckningar bevarade. Samtidigt tyckes också B. ha blivit räknad till “de
äldre och med högre priser belönade“, som hade privilegium på att få teckna efter kvinnlig
modell, ty ett flertal studier efter en dylik finnas, därav en i olja (Malmö museum), som synes
ovanligt lantlig och oskuldsfull. Den något stela figuren avtecknar sig mot en mörkröd
bakgrund och vilar på ett koboltblått täcke med ljusgult foder. En liten ängel sitter framför
henne och skyler en del av nakenheten; den har förgätmigej i håret och en vit lilja på

¹⁾ Äges av grosshandlare C. Lundgren, Nyköping. Båda systrarna flyttade på 1860-talet till Paris, där den
äldsta, Hulda Charlotte, uppträdde som genremålarinna.

²⁾ Ak:s dagbok, januari 1842.

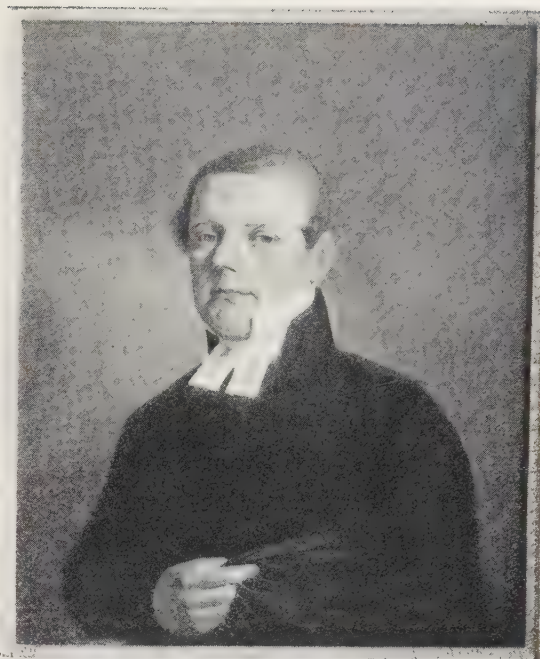

Fig. 9. Olof Rudolf Bellander. Oljemålning.
Köpings kyrka. Sv. Porträttarkivet foto.

Fig. 10. Landskap. Oljemålning. Göteborgs museum.

armen. I något skämtsamt ögonblick har konstnären (?) givit sin tavla benämningen: "Moder Svea sover fredssömnen".

Samma år (1842) griper sig Blommér an med helt nya ämnen i konsten: landskap. Samtliga (som jag känner) äro tydligt inspirerade av den Belanger-Fahlcrantz'ska månskensromantiken och äro varandra tämligen lika: en helt genomgående blågrå ton, en måne, delvis dold bakom dimmiga molnslöjor, ett lugnt, speglande vatten, oftast med en båt med eller utan segel och slutligen en ruin, vanligen påminnande om Stegeborg, ett romantikens fäste — se där receptet! Flere dylika månskensstycken äro kända, så finnas t. ex. i Göteborgs museum trenne, av vilka ett här återges (fig. 10). Det är reproducerat i litografi i Konstnärsgillet's Album, där det dock tillskrives T. Billing. Att denne skulle vara konstnären är likväl uteslutet, då duken är tydligt signerad "Blommér 1842".

Samtidigt med målandet samt akademistudierna får dock Blommér tid att skriva till systrarna snusförnuftiga brev, genomandade av broderlig omtanke. En typisk epistel till älsklingssystemen Ulla meddelas här¹⁾:

"Stockholm den 9/1 43.

Kära syster Ulla!

— — — Jag gratulerar dig för dina erhållna julklappar. Sök alltid att uppfylla dina plikter med beredvillighet och lydnad, och du skall alltid finna den fördelaktigaste belöningen för din möda. Rätta konsten att finna sig lycklig består egentligen däruti att rätt kunna värdera

¹⁾ Äges av fru E. Danieli, Göteborg.

det goda man äger. Ett gammalt ordspråk säger: man älskar det man inte har, och det man har, det kan ej mer behaga, men den som följer detta, skall aldrig finna sig nöjd, emedan den alltid vid försöket af det andra är i saknad af det goda den ägde hos det ena. Men jag vill då ej fortsätta med dessa moraliska föreställningar åt dig, emedan jag hoppas du själf äger så mycket omdöme att du däröfver kan på egen hand reflektera... Du måste ha blifvit hvad man kallar en duktig flicka och numera ej den där smala och spinkiga flickunge, som så gärna låg i sängen och drack sitt kaffe... Låt mig se! huru gammal är du nu? om jag ej missminner mig lär du vara 18 år och bli 19 i denna månaden, hvilken dag minns jag alls intet. Åhja — 19 år, då kan du vara tämligen utvuxen. Du har väl inte tänkt på någon f... man ännu; så roligt det än må vara bör du ej hasta med dylikt, förrän du närmare fått lära känna en sådans redliga afsikt. Du må tro att välklingande ord ej alltid stå i öfverensstämmelse med talarens handling. Jag förmodar du icke misstycker en broders råd, som hjärtligen önskar ditt både närvarande och framtida väl. Om jag kunde meddela dig något af den kännedom om världen och människorna jag genom erfarenheten inhämtat, skulle den, tror jag, vara dig nyttig. Men som den lämpligast kan meddelas dig, då du blir i behof af råd, spara vi den, tills du underrättar om önskad upplysning i saker och ting, och som jag förlitar mig på ditt obegränsade förtroende i allt, emedan du för mig, din ende broder, ej hvarken kan eller bör hafva något hemligt, anser jag ej det nödigt att härom vidare fortsätta. — — — Du nämner, att du hade för afsikt att resa hem i jul — troligen har du varit hemma. Före jul skref jag till föräldrarna, och trettondedagen skref jag till Åkerman¹⁾ — du har väl då fått höra något från mig. Tack för hälsningarna från Olsson! Bed honom en gång skrifva mig till, då han får tid, så att jag kan få veta, huru han mår, huru många och gamla barn han har etc. etc. — — — När eller huru snart din bror kan få återse de sina kan han ej bestämma, utan kommer han, så kommer han troligen blott helt hastigt, emedan han vid hemmet ej finner det lönande att uppehålla sig.

Adjö

Nils“.

Under åren 1842 och 43 tillkommo flere porträtt, av vilka de flesta visa en betydligt ledigare pänselning än de föregående. Ett präktigt sådant föreställer Blommérs akademiskamrat, sedermera godsägare G. D. Eurenus (förut omnämnd sid. 8). Det något torra och kantiga, som eljest märkes i B:s tidigare porträtt, är borta, och det vackert tecknade huvudet framträder mjukt mot bakgrundens varmt bruna ton (fig. 11).

Ett par andra mycket goda porträtt från 1843 föreställa hovmarskalken m. m. Johan Fredric Aminoff och hans maka, Anna Charlotta. Makens nobla personlighet lika väl som fruns

¹⁾ B:s sväger, gift med system Anna.

Fig. 11. G. D. Eurenus. Oljemålning.
Fil. dr. A. G. J. Eurenus, Råsunda.

Fig. 12. J. K. Boklund. Oljemålning. Malmö museum.

bildningen är gjord efter ett fotografi, taget innan porträttet kom att tillhöra Malmö museum, där det synes ha blivit något väl kraftigt renoverat och övermålat (fig. 12).

Ett brev ¹⁾ — som vanligt till syster Ulla — berättar om Blommérs små utflykter och förströelser i Stockholm sommaren 1844:

Kära syster Ulla!

“Stockholm den 28 aug. 1844.

— — — Mycket nytt torde lilla syster visst vänta att få veta från bror i Stockholm, men sanningen att säga vet han ej, hvarmed han skall börja af de få nyheter, som här existera. Det vanliga härstädes förmodar jag roar dig ej, och politiken förstår du ej, så att du önskar tro-
ligen helst höra något om mig själf, och för att komma härtill, får jag nu skriftligen med-
gifva enligt åtskilliga personers utlåtande, som sett mig förr, att jag till mitt yttre är mig
alldeles lik, åtminstone behöfver du ej tro att jag blifvit kortare, och hvad fetma eller godt
hull beträffar, så är det här i Stockholm tämligen svårt för ungarlar att kunna samla något
sådant. För öfrigt lefver man här som annorstädes: den ena dagen får komma efter den
andra. Åtskilliga gånger har jag varit ute på landet i sällskap med bekanta, ehuru blott
för dagen, oaktadt det här i år varit en bedröflig sommar genom ett beständigt regnande,
som nu på en 3:ne dagars tid ändtligen tyckes hafva upphört och vi fått ett härligt väder.
Jag får lof att berätta dig, att jag hade för någon tid sedan ett ganska treffligt tillfälle. En

¹⁾ äges av fru E. Danieli, Göteborg.

af mina akademikamrater, som heter Blackstadius, kom till mig en morgon och frågade, om jag hade lust att gå ut på eftermiddagen, emedan vädret den dagen lofvade att blifva vackert, hvilket jag lofvade, och utkomne på Djurgården frågade han om jag visste hvar Frisens park var belägen och att han önskade gå dit. Sedermera frågade han efter en stor ek med en bänk ikring, hvilket allt jag visade på afstånd. Framkomne till stället finner jag 2:ne bekanta familjer, hvilka maskerade komma emot mig och gratulera Olof¹⁾). Som jag märkte, att de ej hade riktigt reda på, om jag hette Olof eller Olsson, tog jag naturligtvis emot lyckönskningarna, och vi roade oss sedan dels i gröngräset och dels på sjön medelst sång och annan munterhet. Det roligaste var ändå, att jag själf skulle visa Blackstadius vägen, han som skulle föra mig dit han ej själf visste. Andra små nöjen emellanåt hafva ej uteblifvit, hvars anförande hvarken tid eller papper medgifver. Om du kommer hit någon gång, skall jag berätta dig omständligare sådana småsaker, som mest roa då man känner förhållanden vid desamma. Nu sedan jag börjat detta har jag varit hos baron Ramel och önskat honom lycklig resa. Hos honom råkade jag en grefve De la Gardie från Stockholm. Baron bad mig vara välkommen till Skåne, och nu är det bestämdt, att jag reser ner till sommaren, då jag tror med visshet jag kommer att få mycket att göra. Detta behöfves också, ty att resa endast på depenser tillåter för närvarande ej mina omständigheter. Då du kommer hem kan du säga dem, att jag nästa vår rangerar mina saker så att jag kan och vill se dem där hemma.

Hälsningar till bekanta öfverlämnas dig att framföra, och om du får tillfälle, utom då direkt bud blir hit till Stockholm, kan du vara god tillskrifva din alltid lika

tillgifne broder
Nils“.

I Norrköpings konstmuseum finnes en liten trevlig akvarell, som kan användas som illustration till nyss meddelade brev. Den har påskriften "Midsommarmorgon 18^{24/6} 44" och visar Blommér med sällskap, som begivit sig ut i någon av huvudstadens omgivningar för att fira dagen. Den närmast i hel profil stående med höga hatten är konstnären själf; ytterst vid båten och vändande ryggen till med flaskan i handen synes hans specielle vän, Karl Stefan Bennett. Längst till vänster står en korg med ett par uppstickande flaskhalsar. Vid stranden ligger en båt med tält förtöjd, och i fören på densamma sticker Bennetts pudel upp huvudet²⁾). I bakgrunden utbreder sig stranden med lummig lövskog (fig 14).

Arbetet å akademien sköttes samvetsgrannt, och i protokollen och dagböckerna därifrån påträffa vi Blommérs namn allt oftare vid omnämnandet av utmärkelser. Så t. ex.³⁾): "Uti Modell- och Antiskolorna för ritade, målade och modellerade arbeten beslöts ... att

¹⁾ Vid akademien fanns en elev, Olof Ohlsson, även han skåning och vanl. kallad "Ohlsson med kappan".

²⁾ Detta Bennetts husdjur hade ägaren förut avbildat i "Boyes Magasin", "hvilande på husbondens graf".

³⁾ utdrag ur akademiens dagbok d. 18 mars 1844.

Fig. 13. Ulrika (Ulla) Olsson. Blyerts och krita. Fru E. Danieli, Göteborg.

Fig. 14. Midsommarmorgon. Akvarell. Norrköpings konstmuseum.

eleverne N. J. O. Blommér och Pehr Lundgren skulle erhålla Hertigens af Östergötland medalj“. Hösten samma år gavs i prisämne: “Moses beskyddar Raguels döttrar. II Moseb. 2 kap. 16, 17“, och i mars följande år heter det¹⁾: . . . “Detta ämne: Moses beskyddar Raguels döttrar hade af 7 täflande hvaribland 6 målare och 1 bildhuggare, blifvit behandladt. . . Bland de öfrige belönades N. J. O. Blommér med en medalj af 2:a klassen eller kanslersmedaljen samt ett understöd af 50 riksdaler b:o . . . I denna skola (modell- och antiskolan) hade eleverna Hallgren, Boklund och Blommér framför de andra utmärkt sig, men enär de förut blifvit belönte med ett högre pris än det som enl. Aka:s häröfvan intagna beslut hädanefter komme att i denna skola utdelas, beslöt Kgl. Akademien att de, Hallgren, Boklund och N. J. O. Blommér skulle med beröm omförmälas“.

Det var våren 1845 som Blommérs första, större komposition, “Moses beskyddar Raguels döttrar“, blev färdig. Den visar, huru Moses uppträder till försvar för prästen Raguels döttrar mot de midianitiska herdarna. Ungefär i tavlans mitt står Moses framför en av stora block kringbyggd brunn. Han är klädd i karminröd mantel och har mörkbrunt lockigt hår och skägg med gråblå bindel över pannan. Med vänstra armen knuffar han undan en i brun kjortel klädd herde, som med sin högra hand fattat om Moses' arm. Till vänster bakom de båda kämparna stå ytterligare tvenne herdar, vilka icke synas ämnat ingripa i handgemänget. Längst till vänster ännu ett par män, och där bakom det i svagt lila förtonande landskapet med några spridda byggnader och träd. Till höger bakom Moses stå Raguels sex döttrar, som egentligen bort vara sju. På det hela taget synas de tämligen likgiltigt avvakta slutet på uppträdet — en av dem vänder sig t. o. m. bort. Konstnären har emellertid lyckats få fram en mycket god koloristisk effekt i flickornas dräkter. Hon som vänder sig bort har vit klädning med ett brett, lila band över det svarta håret. Den som står till höger om henne har ljusblått band över håret med långa, röda fransar. Livet

¹⁾ Dagboken d. 22 mars 1845, § 12 (särskilt anmärkes, att C. T. Staaf inlämnade sitt arbete för sent).

Fig. 15. Moses beskyddar Raguels döttrar. Oljemålning. Friherre C. von Platen, Råsunda.

är vitt med rött skärp och guldbrun kjol. Den bakom henne stående, som tankfullt stöder hakan mot handen, har brunlila hårband, kjol i samma färg, vitt liv och blått skärp. Mellan flickorna synas några får, där bakom ett par palmer, och i bakgrunden höga klippor, hållna i en gulbrun färg. Luften är målad i en varm guldtön. Måttén äro 96 × 75 ¹⁾. — Tavlán kan knappast sägas illustrera ämnets dramatiska karaktär. Männén äro bäst individualiserade, medan flickornas nära släktskap — som ofta är fallet i Blommérs tavlor — tydligt framgår av deras drag. Arbetets koloristiska förtjänster, särskilt i den högra gruppen, äro dock värda allt beröm, isynnerhet då man tar i betraktande, att i detta hänseende ej mycket fanns att lära vid akademien (fig. 15).

Sommaren 1845 reser så Blommér ned till sitt kära Skåne, som han förut bestämt. Fadern och systrarna ta vänligt emot honom, modern mera reserverat. Då hon hör talas om de beställningar Nils fått av den och den professorn, prostén, greven eller baronen, inser hon dock, att man verkligen kan leva *av* konst — att man kan leva *för* den ligger dock alltjämt utanför hennes horisont.

¹⁾ Veckotidningen Stockholms Figaro, som eljest brukade vara tämligen kritisk mot akademieleverna, yttrar sig ganska berömmande om tavlans koloristiska förtjänster: "Hr. Blommérs tafla, som blifvit belönad med det högsta priset, utmärker sig för en lycklig och väl funnen varm, sydländsk luft, hvilken åtminstone i den belysning, hvari vi sågo taflan, tog sig synnerligen fördelaktigt ut. En annan fråga är, huruvida denna färg hos luften är den rätta för Orienten; oss föreföll den snarare lik Neapels och Siciliens himmel. Äfven saknade figurerna på Hr. B:s tafla det orientaliska utseende, som de borde haft, och som det hade varit ganska lätt att gifva dem".

Fig. 16. Blommérs mor. Oljemålning. Herr A. Åkerman, Malmö.

I hemmet målade nu B. faderns och moderns porträtt, båda bröstbild och mot en bakgrund, som avtonar i svart-sepia-umbra. Modern sitter vänd något åt höger¹⁾ med ansiktet nästan helt face. På huvudet har hon en röd- och blårandig klut, under vilken det lätt grånade håret tittar fram. Kring halsen sitter en styv krage med knypplad spets, som något hårt kontrasterar mot klädningens svarta färg. Dragen för-råda tydligt det lidande hon ständigt bar på, medan ögonen med den något stickande blicken troligen ej allt för vänligt varit riktade på den målade sonen (fig. 16).

Fadern, som sitter vänd något åt höger, har säkerligen med större intresse följt sonens arbete. Klokhet och vänlighet lysa fram ur de blå ögonen, medan dragen vittna om fattigdomens resignation. — Båda tavlorna äro brett och mjukt målade och visa tydligt, vilken utmärkt karaktäriseringsförmåga Blommér hade som porträttör (fig. 17).

Från denna konstnärens vistelse i hemmet finnes ett brev till syster Ulla bevarat²⁾, som är verkligt rörande i dess broderliga omtanke:

”Öfved den 8 sept. 1845.

Syster Ulla!

För uppfyllandet af Johannas till dig gifna löfte, att innan min afresa från hemmet tillskrifva dig, och för besvarandet med tacksägelser för ditt hemma i dag tillhandakomna bref, vill jag nu på aftonkvisten härmed skriftligen taga afsked med dig, innan jag lämnar den skånska jorden. De sista veckorna har jag varit här vid Öfvedskloster, sysselsatt med målandet af barnens porträtter³⁾, så att jag icke fått vara någon hel dag hemma, utan då jag kommit hem, har det varit om aftnarna. Emellertid har jag nu fullkomligt återvunnit min hälsa och bekommit litet hvad man kallar hull också, fast det ännu icke är så det besvärar mig. Mor lider däremot jämt av sina sjuka ben, hvilka nu en tid varit sämre. — — I morgon ämnar jag, såvida skjuts kan erhållas, resa till Sandby och Silfåkra för att taga afsked af Anna och svåger och göra en påhälsning hos prostens. Om torsdag

¹⁾ Höger och vänster anges alltid från åskådaren räknat.

²⁾ Äges av fru E. Danieli, Göteborg.

³⁾ Gruppbild; äges av kammarherre H. Ramel, Stockholm, och finnes reproducerad i Svenska slott och herresäten, del I, Skåne, s. 386.

reser jag till pastor Efvergren, som tvenne gånger bedt mig göra sig besök, och därifrån efter ett kort uppehåll reser jag till Ystad och sedan vidare med ångfartyget till Stockholm, där jag tror mig kunna anlända om söndag middag. — Hösten är nu redan i antågande. Kyligt susar morgonvinden i trädens lum-miga kronor, mången kall tår glim-mar, bedjande den sig allt mer undandragande solen att kvardröja, men tidens bestämmelser lyda an-norlunda: det måste så vara. Flytt-fåglarna resa åt södern, jag också en flyttfågel reser åt norden, min tid är inne att återvända. Jag får nu lämna hvad jag eger kärast för att vidare kunna fortgå på den bana jag valt, och då under saknaden af er alla endast i minnet kunna åter-kalla de glada erinringarna om allas er välvilja och rätta hjärtlighet. Den brådska tiden jagar oss så fort från dem, hos hvilka vi gärna ville dröja. Hälsans och förnöjsamhetens ögonblick synas oss alltid så korta, liksom vi nyss hade blifvit uppmärksamma på den lycka vi äga. Jag återvänder från det stilla och tysta landtlifvets behag med sina enkla och ädlare nöjen till hufvudstadens bull-rande oroligheter för att inblandas återigen i denna massa människor, där så mycket dväljes. Jag gissar att första beröringen jag nu kommer att få med Stockholmslifvet lär förefalla mig annorlunda än då jag lämnade det. — Såsom nyhet kan jag berätta dig att mitt hår stryker med hvarje gång jag kammar det, så att jag blifvit tämligen tunn på hufvudet. Du minns huru långt och duktigt hår jag ägde förut. När jag kommer upp till Stockholm blir det helt annat.

Låtom oss alla vi syskon med hjärtats fullaste tacksamhet påminna oss den kärlek och aktning vi äro skyldiga våra nu åldriga föräldrar, och vi som icke alltid kunna vistas hos dem, i våra ensamma stunder, då själen känner sig fri från dårskapernas och tidsandans oro ihågkomma den ömma och från hjärtats djup gående innerliga önskan de alltid hyst för vårt sanna väl. Huru annorlunda synas oss icke med åren de råd och de varningar vi i vår barndom erhöållit, då vi ännu trodde lifvets bedrägliga skum, då vi ännu tyckte oss liksom hafva rättighet att erhålla, hvad vi minst eller intet förtjänade. Du som nu lefver ditt skönaste lif, du som nyligen börjat inse lifvets trefnad och dess förtretligheter, förvara din ungdoms och ditt goda hjärtas skönaste blomma, som är lugn och oskuld i själen, ty var förvissad: är människans barnsliga ömhet och renhet flydd återkommer den aldrig mera. Dårskapernas lockelser och fåfängans retelser hafva berett mången flickas

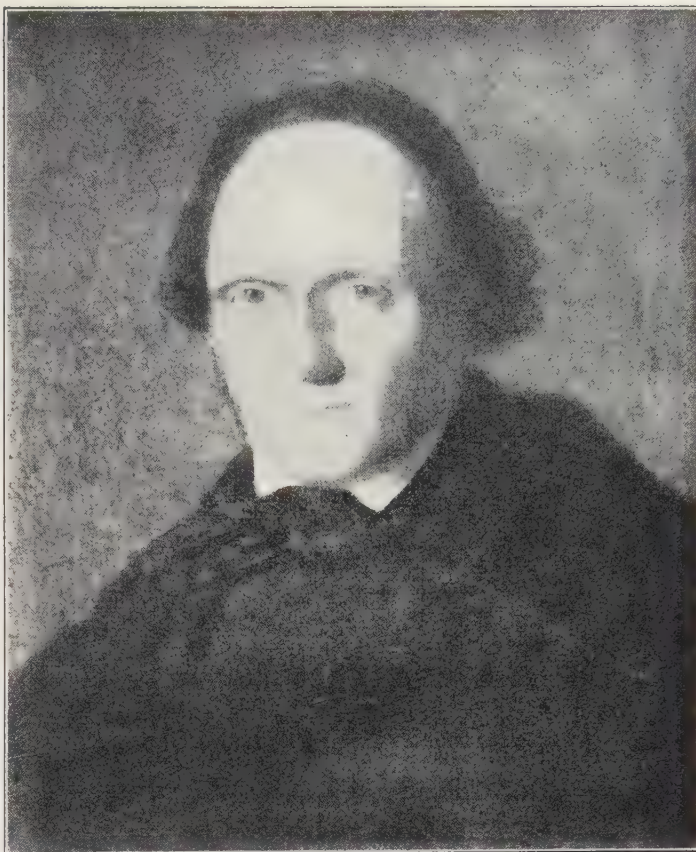

Fig. 17. Blommérs far. Oljemålning. Herr A. Åkerman, Malmö.

Fig. 18. Heimdall överlämnar till Freja smycket Brising. Oljemålning. Stockholms slott.

olycka och samvetsofrid, men var glad och öppen och lät icke alltid orden gälla för det de höras. Det hörer till vår tids omoraliska anda att vara litet misstänksam ibland människor i allmänhet, men väl är det att vänner finnas, och hos dem kan man yttra sina tankar, och bland dessa vänner finner du i främsta rummet föräldrarna, därefter dina systrar och din ende broder

Nils“.

Den resa, som Blommér omnämner i detta brev, blev helt annorlunda än han planerat. Straxt efter hemkomsten på försommaren hade han ådragit sig en allvarlig förkylning, som resulterade i en lungkatarr, vilken länge höll honom vid sjukbädden. Vid avskedsvisiten hos syster Anna blev han åter sängliggande, och då katarren tydligen allt mera förvärrades, intogs han på Lunds lasarett i början av november, och efter fyra veckor var han åter kry. Emellertid hade han med säkerhet denna sommar lagt grunden till den sjukdom,

som med sådan häftighet utbröt sju år senare och lade honom i en alltför tidig grav. — Till sin gamle vän, målarmästare S. Olsson, som visat honom vänlighet och deltagande under sjukdomen, uttrycker han i brev ¹⁾ sin tacksamhet. Ett kort utdrag meddelas här:

— — — “Den förste dennes reste jag från Lund efter att hafva legat där en hel veckomånad ut till min vid Sandby boende svåger, där jag uppehöll mig en vecka. Sedan dess har jag varit hemma och är nu så återställd att jag har börjat måla. Den efter sjukdomen åtföljande mattigheten har nu försvunnit, och jag med någorlunda säkerhet kan åter handtera mina nu en lång stund uthvilade penslar. — — — Min uppresan till Stockholm blir omkring den 12:te i nästa månad“.

Vid ankomsten till Stockholm tog Blommér genast itu med akademiens tävlingsämne: “Heimdall öfverlämnar till Freja smycket Brysing“ ²⁾. Tavlan, som fullbordades våren

¹⁾ Odaterat; äges av målarmästare Axel Fr. Olsson, Lund.

²⁾ Givet d. 15 okt. 1845 (Ak:s dagbok).

1846, har ej kunnat anträffas, men den finnes litograferad av Cardon och intagen i "Blommérs taflor", utgiven å Salmsons förlag. Freja sitter vänd åt höger, å en tron, med vänstra handen på bröstet, medan den högra är sträckt mot Heimdall, som står vid sidan av henne. Han är iförd hjälm, bär ett stort horn på ryggen och är klädd i en lång mantel, som släpar på golvet. Med högra handen räcker han Freja smycket, under det att den vänstra omfattar svärdfästet. Till vänster bakom tronen stå tvenne tärnor, av vilka den närmast Freja befintliga tydligt bär syster Ullas drag¹⁾. Kvinnodräkterna med deras djupa, fyrkantiga urringningar och vida, uppslitsade ärmar verka föga fornnordiska, liksom Heimdalls hjälm, svärd och mantel äro avgiort romerska. Rummets arkitektur är likaledes föga enhetlig. Bakom Frejas tron finnes ett slags baldakin, som upptill har en gotisk kölbåge, medan sidorna prydas av drakslingor.

Å Stockholms slott finnes en liten vacker skiss till denna tavla (fig. 18) med endast de tvenne huvudfigurerna. Freja sitter till vänster under en gotisk baldakin och mottar i högra handen smycket av Heimdall, som står till höger om henne. Hon är bararmad och f. ö. djupt dekoletterad samt iförd röd dräkt med brun bård. Heimdall bär hjälm och svärd och är klädd i gul mantel och därunder livrock i samma färg med i grått gående överdel. Över och bakom baldakinen ett ljusrött draperi; till höger en gotisk pelarhall med utsikt mot blå luft. — För att vara ett så tidigt arbete är denna sist nämnda tavla ovanligt ledigt målad med föga fördrivna färger, som nästan verka pointillistiskt pålagda.

I mars månad bedömdes de olika tävlingsförslagen, och om Blommérs tavla säges²⁾: . . . "Detta ämne: Heimdall öfverlämnar till Freja smycket Brising, hade af 6 täflande, däribland en skulptör och 5 målare blifvit behandladt. Af dessa elever belönades . . . N. J. O. Blommér äfvenledes med en medalj af 2:a klassen eller kanslersmedalj och ett understöd af 60 Rdr. B:co"³⁾.

Också i modell- och antikskolan "hade eleven N. J. O. Blommér framför de andra utmärkt sig och äfven aflämnat en målad modellfigur, som af A. med särdeles nöje beskådades; men som han redan förut i modellskolan erhållit ett högre pris än det som enligt nu gällande beslut därstädes utdelas, beslöt A. att han, N. J. O. Blommér, skulle med utmärkt beröm omförmälas". — För sitt välförhållande vid akademien väntade honom vid vårterminens slut ett ännu större pris, om vilket dagboken d. 2 juni 1846 förmäler, att det Ribbingska stipendiet utdelas åt honom med 8 röster (C. T. Staaf och L. A. Lindholm fingo vardera en röst), "till följd hvaraf eleven N. J. O. Blommér eger att såsom Ribbingsk stipendiat under ett år, beräknadt från d. 1:ste nästkommande juli åtnjuta ett understöd af 189 Rdr, 9 sk. 8 rst. B:co, som till honom kvartaliter utbetalas".

Bland akademiens elever hade det sedan länge varit sed, att den som hugnats med medalj straxt vandrade med denna till "stampen" eller till någon guldsmed, varpå betalningen genast fästades upp. Man besökte gärna den gamla Bellmanskrogen Stallmästaregården, slog käglor och drack toddy. Ansågs vägen dit för lång och tiden alltför dyrbar, uppsöktes någon liten krog inne i staden och där diskuterades konstförhållandena, varvid akademiens professorer fingo sina fiskar varma. Märket C. L. (Claes Lundin) har (bl. a. i Stockholms Dagblad för 1885) lämnat en del roande skildringar från Camarchs café vid Brunkebergstorg, där akademieleverna "drucko punsch och samtalsvis slogo ihjäl alla gubbarna".

¹⁾ Stockholms Figaro anmärkte, att det var vanliga Stockholmsflickor, som B. avbildat, utan någon "nordisk anstrykning".

²⁾ Ak:s dagbok d. 19 mars 1846.

³⁾ 1:a kl. medalj tillföll J. V. Wallander.

Men den som icke realiserade sina medaljer för att kunna föra krogliv var förstas Blommér. Även om det mer än en gång knep med kassan, gömde han omsorgsfullt sina troféer, vilka ännu finnas i behåll inom släkten. — Nöjen och förströelser sökte han på annat håll, helst på ensamma promenader i Stockholms vackra omgivningar. Tidens etikett tillät väl knappast spatserturer på tu man hand med unga damer, fastän en möjlighet därtill nu torde ha yppat sig. Det var nämligen vid denna tid, som Blommér gjorde bekantskap med den unga finska målarinnan, Edla Gustafva Jansson, som vistades i huvudstaden för att få några lektioner i målning och då fick B. till lärare, varvid ett ömmare förhållande från första början synes ha uppstått. På grund av de nyvaknade känslorna och den vackra våren är han ovanligt poetisk och skriver till syster Ulla¹⁾ bl. a.: "Det vackra vädret vi här hafva ger oss en glad anledning att tänka oss, huru gräs och blommor snart skola beklåda den förut kalla och frusna jorden. Solens lifgifvande värme framlockar ur den slutna jordytan med hvarje växt liksom ett leende eller förtroende; hvarje morgon vaknar naturen till lifvet, slumren och den nattliga dagdroppen bortskakas af den friska vårvinden, och glädjen liksom rodnaden på barnets kind utbreder sig öfver jordytan. Huru mycket ligger ej att betrakta i en vacker vårmorgons allt uppfriskande stunder. Hvarje människa, som ej slutit sig helt och hållet från naturens åskådning, finner ovillkorligen något inbjudande vid ett sådant tillfälle. Tycker du ej det är härligt att en skön morgon skåda den stilla frid, som härskar liksom välsignande öfver jorden för oss människor. Då kan sinnet ana det högstas outgrundliga och oändliga mildhet, som så innerligt låter människan erfara det gudomligas närvaro, och det renaste i människosinnet längtar att få omfamna eller fatta det kärleksrikaste af allt . . . Blåsippor sticka upp, hvilka för länge sedan utbudits på gatorna af fattiga barn, som här äro i öfverflöd. Det ligger något mer än medlidsamt i detta utbudande af den nordiska vårens blommande förebud. Så torftiga som både blommorna och barnen framstå för stadsbon har han alltid en påminnelse därjämte om vårens och en varmare tids annalkande. Om den som kunde eller hade förmåga att bereda dessa olyckliga barn en bättre framtid ville finna, att i detta sätt, hvarpå dessa oskyldiga blommor erbjudas honom af för sin ställning oskyldiga barn däri låg en så tydlig hänsyftning på hans plikter som människa, skulle mången nöd afhjälpas och mycket ondt förekommas".

Porträttmålandet hölls alltså uppe, och märkbara framsteg gjordes. Särskilt prisades Blommérs förmåga att "måla sköna fruntimmer". Ett mycket gott kvinnoporträtt har hamnat nere i Turin och framställer fru Mathilda Hallström, f. Esberg. Det är ett knästycke, mjukt målat och med präktig stoffbehandling.

Ett porträtt, som på ett särskilt sätt skiljer sig från övriga, föreställer naturpoeten och doktorn Karl Herman Zätherberg och finnes i Läkaresällskapets samlingar i Stockholm²⁾. Det har ganska blygsamma mått (37,5 × 28), men är mycket skickligt målat. Medan bakgrunden i alla andra porträtt (med undantag av Boklunds) är hållen i någon indifferent färg, är den här ett mjukt förtonande landskap med gråblå himmel, mossgrön mark och ett vatten med vita segel.

* * *

Vid Götiska förbundets utställning 1818 säges Karl XIV Johan ha givit skulptören Fogelberg i uppdrag att utföra kolossalstatyer av de tre stora nordiska gudarna. Redan dessförinnan hade Fogelberg emellertid utfört vad han kallade "ungdomssynder i den nordiska genren", d. v. s. utkast och teckningar till statyer av nordiska gudar och gudinnor. Bland

¹⁾ dat. d. 28 april 1846; äges av fru E. Danieli, Gbg.

²⁾ reproducerat hos N. SJÖBERG: Porträtt af svenska läkare och apotekare, s. 104, pl. CXLVII.

dessas fanns även gruppen Brage och Idun. Men först hösten 1831 blev Odin färdig och sändes hem till Stockholm, där naturligtvis Ling framför alla andra blev förtjust i den. Och när de tre kolossalbilderna av Odin, Tor och Balder blivit uppställda i "stenmuseum" hoppades en hel del svenskar, att med dessa hade våren kommit för en nationell, svensk konst. — Mycken entusiasm hade redan förut (1828) Sandbergs arbete, "Ett år i Sverige", väckt. Själv hade han tecknat planscherna, vilka försetts med text av A. Grafström och utgivits av C. Forssell. Av Heimdall¹⁾ att döma väntade man en hel del av detsamma: "Hvad Hrr Geijer och Afzelius med så berömligt nit i folk-poesien utfört, åsyftas af Hrr Sandberg och Forssell, i afseende på det nationella i klädedrägt och bildlig framställning . . . Arbetet kan därför på det hela betraktas såsom en historisk, naturmålande, och i afseende på invånarne individualiserad tafla af Sverige". — Men trots alla förhoppningar kom det ännu att dröja ett flertal år för att icke säga årtionden, innan en verkligt svensk konst uppstod i vårt land — varför, skall icke i detta sammanhang söka utredas — det torde vara tillräckligt att påminna om de s. k. "gubbarna" vid akademien.

Ett nytt försök att i landet skapa en nationell diktning och en nationell konst gjordes på nyåret 1846 genom stiftandet av Konstnärsgillet, vars upphovsman var N. M. Mandelgren. Dess förste ordförande blev G. O. Hyltén-Cavallius, vilken påpekade, att gillet närmast borde uppfattas som en protest mot den akademiska klassiciteten²⁾. "Man kände att villkoren för ett ädlare nationellt konstlif saknades öfverallt, hos akademien och hos konstnärerna själfva, och att dessa villkor endast kunde vinnas genom att omflytta konstens exotiska planta på en nationell grund". Ser man emellertid efter, vilka medel som i gillet användes för att skapa denna "nationella grund", blir man ej vidare förvånad över att resultatet av dess verksamhet blev så ringa. Under åren 1846—54 hölls 207 sammankomster, varvid medlemmarna uppbyggdes med ej mindre än 370 föredrag, som behandlade de mest skilda ting i universum, från "djurens rörelseorgan" till "jämförelse mellan den svenska och fransyska telegrafens ändamålsenlighet". Dessutom fick man vara med om 33 teatraliska och ej mindre än 218 musikaliska underhållningar. Arten av Konstnärsgillet verksamhet kom utan tvivel redan från början "på sned", och det var "litteratörerna", som där mest förde ordet. Ett mycket talande vittnesbörd om hur det gick till vid sammankomsterna får man i Stockholms Figaro (1846), där det på tal om gillet vårfäst heter: "Aftonens största intresse bestod nu, som vanligt vid detta gillet sammankomster, i vackra och eldiga föredrag, ehuru de denna gång voro livvade, ej allenast af talarens inre, poetiska låga, utan ock af drufvans glödande saft. Sedan nämligen en ståtlig sexa var absolverad . . . frambragtes åtskilliga skålar" . . . etc. — Att den litterärt-historiska stilen i tidens konst tog tydliga intryck av de "eldiga föredragen" och "talarens inre, poetiska låga", märkes ej minst i Blommérs blivande produktion³⁾. — Visserligen voro omkr. 150 konstutställningar anordnade i gillet under dettas livstid, men de voro föga uppmärksammade, vilket ej bör förvåna, då man ser, att de exponerade tavlornas antal åtminstone vid ett tillfälle endast uppgick till tre stycken.

Frånsett ordföranden, Hyltén-Cavallius, blev utan tvivel Blommér Konstnärsgillet mest betydande kraft. Han var en av de förste, som inskrevs, nämligen d. 27 januari 1846, och under de knappa två år, som han fick tillfälle att aktivt deltaga i detsamma, var B. en av dess mest nitiska medlemmar. Ett stort antal av gillet tavelutställningar ordnades av honom, varjämte han till tvenne av gillet fäster 1847 utförde ett par på de närvarande synnerligen

¹⁾ d. 27 sept. 1828.

²⁾ HYLÉN-CAVALLIUS i Nordisk tidskrift 1853.

³⁾ se härom AXEL GAUFFIN i Nationalmusei årsbok, 1921, s. 33 f.

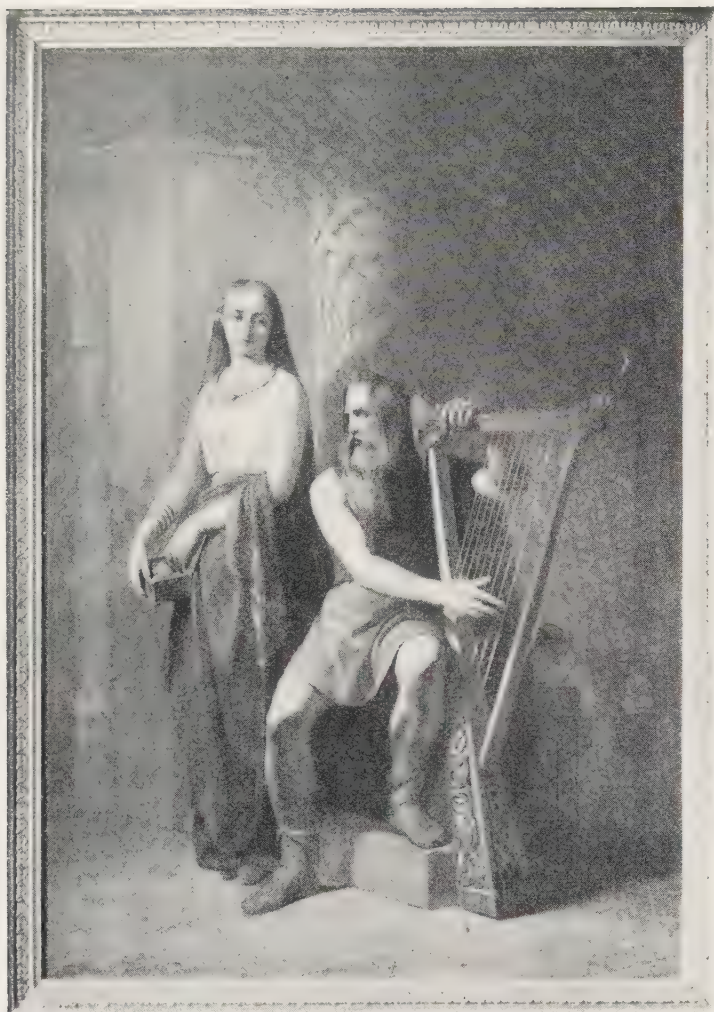

Fig. 19. Brage och Idun. Oljemålning. Malmö museum.

harpans högra hörn något väl kraftigt skjuter fram. Färgerna äro diskreta och väl samstämda: en god kontrastverkan vinnes genom Iduns röda kjortel mot det vita livet, medan Brages olivgröna livrock väl går samman med den med drakslingor sirade guldbruna kolonnen. Himlen är dunkelt blå, upptill avtonande i nästan svart¹⁾ (fig. 19).

Ett och annat landskap ser alltjämt dagen och fortfarande med intryck från Belanger samt från den Fahlerantz'ska månskensromantiken. Emellertid hade Wickenberg 1841 hem-sänt sin vackra duk, Månsken efter regn (Nationalmuseum), vilken Blommér säkerligen blivit i tillfälle att få se, ty i ett månskenslandskap, som äges av fabrikör A. Sahlin, Eslöv, spåras ganska tydligt influenser från denna W:s tavla²⁾.

De vid akademien vunna framgångarna och den uppmuntran Blommér fått även från annat håll ha hos honom väckt hoppet att nå ett ännu högre pris: det stora resestipendiet,

¹⁾ Stockholms Figaro (1847) ansåg, att det var "en ganska berömvärd tafla, som dock kunnat ega mera lif och poesi".

²⁾ B:s äldsta månskenslandskap är signerat 1842.

imponerande transparangmålningar: Den sörjande Svea omgiven av de sköna konsternas attributer, samt något senare: Den unga vårens ankomst till Norden.

Det är mot denna i korthet skisserade bakgrund Blommérs framträdande med gammalnordiska ämnen bör ses. Han hade ju redan på nyåret tagit itu med akademiens tävlingsämne, Heimdall och Freja, och sedan detta väl var undanstökat, fortsatte han på egen hand på den inslagna vägen. Det kan redan nu påpekas, att då han denna gång icke var bunden av akademiens recept, blev resultatet så mycket bättre. Det framställer Brage och Idun, inköptes av Konstföreningen och utlottades d. 21 dec. 1846, då duken tillföll juvelerare J. Lundberg samt såldes på Bukowskis höstauktion 1917 till Malmö museum. Iduns drag äro mera kvinnligt veka och avrundade än Frejas i den förut nämnda tavlan, och man ser redan nu den Blommérska kvinnotypens utveckling, en typ, i vilken syster Ullas drag tvivelsutan gå igen. Kompositionen är lugn och harmonisk, dock skulle man kanske kunna anmärka, att

som skulle sätta honom i stånd att förverkliga varje konstnärs önskan: Paris och Rom. Här om skriver han — som vanligt till syster Ulla¹⁾:

“Ännu har ej akademien börjat, sedan den börjar (som blir den 5 oktober) och man där suttit och arbetat, blir man som vanligt trött efter dagens bestyr, och då går det ej så lätt att skriva. — — — Jag håller nu på med en större tafla, som kommer att föreställa Kristi uppståndelse²⁾, och den medtager både tid och eftertanke. Kunde jag lyckas få denna bra, torde jag måhända, då det stora resestipendiet blir ledigt, kanske i den få en förespråkare till min fördel. Efter hvad jag af Gubbarna själfva hört, tros det inga andra komma i fråga här till mer än Staaf och jag, och så vida jag får behålla hälsan och Staaf ej blir mycket flitigare än han hittills varit, så kan det hända att jag får det. Hvad tycker du väl om det, att ha en bror, som vistas antingen i Paris eller i Rom, ifall det lyckas; emellertid är det långt ifrån säkert, men väl troligt att så hända kan. Jag började visst i våras att lära mig tala fransyska, men då den starka värmen tilltog, slutade jag med lektionerna, emedan det var svårt att läsa under denna tiden. Jag målade några porträtter, och det var med möda jag kunde göra dem färdiga. — — — I söndags var jag i sällskap med Bennets på Kungl. teatern och såg en pjäs, kallad Eric den fjortonde af en författare, som heter Börjesson . . . I pjäsen förekomma trenne mord på scenen, hvilka i mitt tycke voro verkligen ohyggliga; det var mera grymt än jag förut sett i en annan pjäs af samma namn“.

Brevet avslutas med vidlyftiga reflexioner över kvinnans inflytande på mannen, både på gott och ont. — Samma filosofiska läggning framträder i ett brev till Ulla d. 7:de jan. 1847³⁾, i vilket han har en del djupsinniga funderingar över livet i allmänhet och det gångna året. Fortsättningen på brevet visar en mera humoristisk uppfattning och skall här anföras:

— — — “Jag fick en julklapp af en här i huset boende bekant, som heter Norrman, den bestod i en superb rakstrigel, ehuru jag för närvarande ej tyckes behöfva den, emedan jag nu någon tid låtit skägget växa, så att jag har både mustacher och hakskägg. Det är nu brukligt och förekommer mig naturligare att det får växa än raka bort det, som förr brukats — kanske det en gång kan bli modernt att raka håret af sig om det ej blefve för fult. Kineserna göra det med undantag af en liten tofs midt på hufvudet — det kan man säga är koketteri. Det naturen en gång blifvit bestämdt att äga kan ej gärna misspyda. Nå, nå, ej bör du föreställa dig jag liknar en rysk bonde med långt och tofvigt skägg. Min skäggväxt är ej så stark, att den generar hela hakan. De flesta afnarna har jag nu i julas hållit mig inne på mitt rum, studerat på romerska folkets seder och bruk och lagar, emedan jag nu börjat på med prisämnet för i år. Också har jag tittat litet på svenska folkets sago-häfder, hvilka hafva för mig ett större intresse. Om min tid medgifver, ämnar jag sedan jag slutat med hvad jag nu har under arbete att framdeles måla ett ämne ur svenska folksagan, som kommer att föreställa en så kallad vala eller nordisk spåkvinna, som ser i syne, huru en ny jord och en ny himmel skall uppkomma, sedan den gamla ondskefulla jorden undergått sin förstörelse“. (Resten av brevet saknas.)

Det prisämne, som Blommér talar om i nyss anförda brev, hette i hela dess genialitet: “Virgilius, som uppläser Eneiden för kejsar Augustus och hans syster Octavia, hvilken sistnämnda blir vanmäktig, då hennes aflidne son Marcellus i poemet omförmäles.“ Det var ju ej så litet, som skulle uttryckas på en gång, men konstnären synes ganska väl ha

¹⁾ d. 30 sept. 1846; äges av fru E. Danieli, Gbg.

²⁾ Tavlan har troligen icke fullbordats och säkerligen aldrig visats på akademien, ty den finnes ingenstades nämnd i dess handlingar, ej håller i Konstföreningens eller Konstnärsgilletts kataloger.

³⁾ äges av fru E. Danieli, Gbg.

Fig. 20. Virgilius uppläser Eneiden. Oljemålning. Doktorinnan E. Jentzen, Stockholm.

skilt sig från det huvudsakliga i uppgiften, vilket samtliga akademiledamöterna också enades om. Som även framgår av brevet har Blommér ganska ingående, d. v. s. så långt dåtidens resurser medgåvo, "studerat på romerska folkets seder, bruk och lagar", och i kejsarens gestalt igenkänner man säkerligen den berömda Augustusstatyn i Vatikanen (fig. 20). — Duken har ganska betydande mått: b. 102, h. 84. På tavlan vänstra hälvt bildas en pyramidal grupp av fyra personer: längst till vänster en sittande kvinna, klädd i röd dräkt och med en grön slöja hängande ned från hjässan utes efter ryggen — f. ö. synes hon föga bekymra sig om den avsvimmade Octavia. Längst tillbaka i gruppen står en man framåtlutad, iklädd brunlila mantel. Framför honom står kejsaren, med högra armen stödjande sin vanmäktiga syster, medan den vänstra avvärjande sträcker sig mot Virgilius. Augustus bär en lagerkrans av guld och är iförd vit tunika med guldbårder kring armarna samt röd mantel, likaledes med bred, gyllne bård. Framför honom sitter den avsvimmade Octavia, vilande mot brodern. Hon är klädd i vit dräkt med en lila mantel kastad över benen. Dragen äro synnerligen vackra, och hennes vanmakt realistiskt återgiven genom den likbleka ansiktsfärgen, skuggorna under ögonen, läpparnas blåaktiga ton och de slappt hängande armarna. Längst till höger sitter Virgilius, iförd lila tunika, och med togan kastad över vänstra axeln. I vänstra handen håller han sin Eneid, som vilar mot knäna. Högra armen är halft lyftad i en talande åtbörd. Ungefär i tavlan mitt finnes ett bord med därpå stående skål och kanna samt ett nedhängande tygstycke. Där bakom ett gulbrunt draperi med röd meanderbård. Väggarna äro

hållna i en grågrön ton med en nisch till höger, i vilken står en kvinnlig draperifigur, påminnande om Erato i Nationalmuseum. — Tavlan verkar mycket klassisk med rena, klara färger och figurer, som synas inspirerade av Davids anda; särskilt Virgilius' gestalt gör ett monumentalt intryck ¹⁾. Vilken-verkan den hade på "de akademiska fäderna" framgår av det följande.

Våren 1847 inlämnar Blommér till akademien en underdånig ansökan om förlängning av det Ribbingska stipendiet, vilken också beviljas ²⁾, dock med det förbehåll, att skulle B. erhålla resestipendiet, som han även sökte, "upphör det Ribbingska samma dag han resestipendiet tillträder". Därpå behandlades ansökan om detta senare, varvid akademiens medlemmar yttrade sig synnerligen smickrande om B.: — — — "beslöt K. A. enhälligt att i betraktande af eleven, målaren N. J. O. Blommérs utmärkta flit, skicklighet och välförhållande samt af de anlag för så väl historisom porträttmålning, hvilka tillskyndat honom A:s högre belöningar och vid honom fästat A:s särdeles uppmärksamhet och framtida förhoppningar, hos Kungl. Maj:t i underdånighet anmäla honom, historiemålaren N. J. O. Blommér till erhållande af den ifrågavarande resepensionen, 500 R:dr Hamburger B:co." Från kungl. maj:t kommer så det emotsedda medgivandet ³⁾ att de av Wahlbom och Sträck förut innehavda resestipendierna nu tilldelas Blommér och G. W. Palm, och slutligen meddelar B. akademidirektionen ⁴⁾ att han ämnar avresa den 5:te samma månad — han anser det tydligen onödigt att invänta kungl. maj:ts beslut.

Blommérs länge närda förhoppningar ha gått i uppfyllelse, han är på väg till de stora konstmetropolerna Paris och Rom, men — för att aldrig vända åter. Han tar ett hastigt farväl av kamrater och bekanta, särskilt av den specielle vännen Lindholm, som i mycket liknar honom själv, och för att riktigt väl minnas honom tar han med sig Lindholms porträtt, där denne sitter iklädd karminröd huva med ljusblå tofs (fig. 21).

I kalendern "Norden" (1858) tolkade märket J. L. H—r poetiskt Blommérs känslor vid avresan på följande sätt:

"Han drar åstad, af Hoppets genier buren,
Åt hemmet säger han ett gladt farväl,
Ty öfver honom strålar klar azuren.
Han frossa vill i skötet af naturen
Och vid Italiens hjärta få till slut
Sin feberheta längtan andas ut".

¹⁾ Duken köptes av Konstföreningen och bortlottades d. 22 dec. 1847 till sekreterare L. J. Rhodin. Den såldes sedan hos Bukowski i nov. 1882 för 350 kr. till doktor Jentzen, Sthlm., hos vilkens änka den ännu befinner sig.

²⁾ Akademiens protokoll d. 29 maj 1847.

³⁾ Akademiens protokoll d. 28 aug. 1847.

⁴⁾ skrivelse d. 2:e aug. 1847.

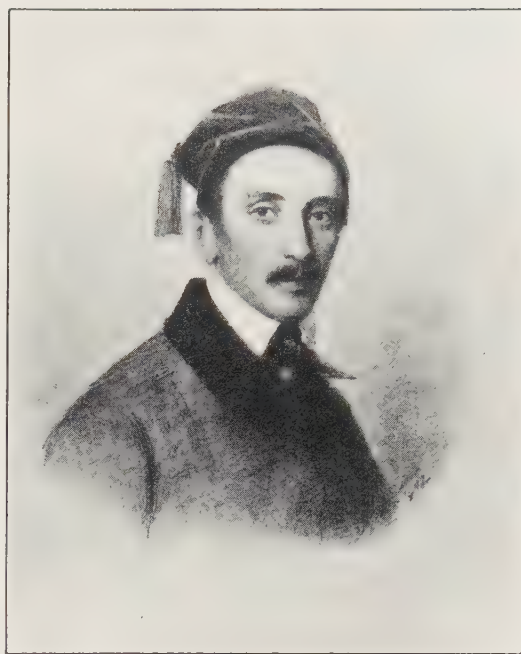

Fig. 21. L. A. Lindholm. Akvarellerad blyerts-teckning. Nationalmusei handteknings-samling, Stockholm.

KAP. III. STUDIER I TYSKLAND OCH FRANKRIKE

DEN KLASSICISM, SOM VID 1800-TALET'S BÖRJAN VAR DEN FÖRHÄRSKANDE riktningen i Europas konst, efterträdades av romantiken. I Frankrike, där motsättningarna mellan den kalla, Davidska stelheten samt Géricaults och Delacroix' våldsamma färgglöd voro särskilt starka, blev striden mellan det gamla och nya ganska livlig. Icke så i Tyskland. Visserligen hade Winckelmann påpekat, att "den ädla konturen" var betydligt värdefullare i en tavla än kolorit, ljus och skuggor, men många tyska konstnärer, som med denna visdomsregel i gott minne ville nå de allra ädlaste konturerna, drevo saken för långt, då de i likhet med Englands preraphaeliter sökte sina förebilder i tiden före den store mästaren från Urbino. Så uppkommo nazarenerna med Friedrich Overbeck som ledare. Med sin *Magnificat* eller *Religionens triumf* i konsterna¹⁾ hade han på ett visserligen tekniskt fulländat, men kallt och okänsligt sätt imiterat quattrocentisterna, och den innerliga trosglöd, som i dessa mästars dukar återspeglas i såväl färg som ansiktsdrag, söker man förgäves hos Overbeck. Emellertid hade just denne konstnär i sin *Magnificat* givit första impulsen till den illustrationskonst, som blev så typisk i Tyskland fr. o. m. Peter Cornelius, via Schwind, Richter, Rethel o. a. ända in i vår tids "Fliegende Blätter"-teckningar. Springbrunnen i tavlans (*Magnificat*) mitt delar denna i tvenne hälfter, i vilka flere grupper äro symmetriskt ordnade. Cornelius går ett steg längre och inför (t. ex. i titelbladet till sina *Faust*-teckningar) enkla linjeornament, som skilja scenerna åt. I titelbladet till *Nibelungenlied* har han hunnit ännu längre och låter sex scener utspelas i lika många bågfält, åtskilda av massiva kolonner. Påverkad av Cornelius hade Moritz von Schwind omkr. 1835 gjort skisser till fresker i slottet Hohen-schwangau, i vilka han använde romantiska och sagomotiv med scener i flere fält.

Att Blommér, som hösten 1847 på sin väg till Paris bereste en stor del av mellersta Tyskland och där såg ett flertal konstsamlingar och utställningar (se brev nedan!), även blivit i tillfälle att få se några av Cornelius' och Schwinds arbeten²⁾ framgår tydligt av en kompositionsskiss, som finnes i Konstakademien, Sthlm³⁾ (fig. 22). Den är ritad i en skissbok, som B. använde under resan i Tyskland, och upptar sex fält, av vilka det största är tomt. Överst sväva änglar med harpor, till vänster synes en stolta jungfru och till höger en riddare. I nedersta mittfältet sitter näcken med sin harpa bland säv och näckrosblad, till vänster om honom gunga några amoriner på moln, och till höger hamra tomtar på ett städ.

Ännu mera komplicerad är en komposition, som finnes i Ateneum, Helsingfors (fig. 23), och härrör från ungefär samma tid. Näcken återfinnes i ej mindre än fyra av de tio fälten,

¹⁾ bl. a. avbildad hos FR. HAACK: *Die Kunst des XIX Jhrhs*, 4 uppl. s. 104.

²⁾ Schwind hade tidigt börjat teckna i den redan på 1840-talet mycket spridda "Fliegende Blätter".

³⁾ B:s ytterst lätta blyertsteckning på ljusbrunt papper gör det omöjligt att framställa en kliché efter själva originalet; detta mäter 22 cm. i bredd.

och scenen i det största av dessa utgör tydligen en skiss till Blommérs senare, större tavla, Näcken och Ägirs döttrar, vilket ju även texten anger.

För att emellertid återgå till den tyska konsten, har förut antytts, att striden mellan den klassiska skolan och den därpå följande nazareniska och romantiska riktningen ej blev på långt när så livlig som i Frankrike. Orsaken härtill måste givetvis sökas i det faktum, att den romantiska konsten delvis föregicks och sedermera vandrade hand i hand med en romantisk filosofi och diktning. Redan den unge Göthe hade upplevt en stor, romantisk period, likaså Schiller. Till dessa båda skaldefurstar slöto sig en hel rad vasaller: bröderna Schlegel,

Tieck, vilkens arbete "Kaiser Octavianus" blev förebilden för ett av den svenska romantikens förnämsta verk, "Lycksalighetens ö", vidare Brentano, som blev av utomordentligt stor betydelse för det romantiska måleriet genom utgivandet av de äldsta tyska folkvisorna, von Arnim, vilken var den förres medhjälpare, Kleist, Eichendorff, Uhland och flera andra. De noveller och folkvisesamlingar dessa utgävo blevo mycket populära samt nådde en stor publik och voro dessutom på det innerligaste bundna vid målning och skulptur, ty konstnären är en av den romantiska diktningens huvudfigurer. Näst honom kommer klosterbrodern, riddaren och vandraren, vilka också gärna uppträda i målarkonsten. Det var även diktare och skriftställare, som uppgjorde programmet för den romantiska skolans bildande konst: A. W. Schlegel, Tieck och slutligen Wackenroder. Särskilt den sistnämnde kom att spela en mycket stor roll och har blivit kallad romantikens Winckelmann¹⁾. I sitt arbete med den egendomliga titeln: "Herzensergiessungen eines kunstliebenden Klosterbruders" med företal och tillägg av Tieck, hade Wackenroder pläderat för en ny konstriktning och framför allt betonat, att konstnärens skapande borde betingas av hans "Gemüt". Ävenså klarlade han sammanhanget mellan konst och religion samt betonade slutligen, att det sköna fanns uppenbart icke endast i antiken, ty konsten och det sköna var bestämt ej blott av ras, utan även av tid och rum.

I såväl form- som färggivning närma sig utan tvivel nazarenerna mest den gamla skolan. Men övergången till de efter dem följande romantikerna är så gott som omärklig, och det är egendomligt att se, att en så grundlig kännare av den senare tyska konsten som Ludwig Justi räknar både Schnorr von Carolsfeld och — ännu märkvärdigare — Moritz von Schwind till nazarenerna²⁾. Carolsfeld synes eljest bilda en länk mellan dessa båda sistnämnda riktningar. I den "Bilderbibel", som han gjorde illustrationer till, närmar han sig mest nazarenerna, och detta icke blott på grund av ämnets karaktär, utan också i komposition och färg. I de fresker, vilka han målade i kungl. slottet i München med ämnen ur Nibelungen-

Fig. 22. Kompositionsskiss. Efter blyertsteckning. Konstakademien, Sthlm.

¹⁾ se H. STÖCKER: Zur Kunstansch. d. 18. Jhrh:s. Von Winckelmann bis zu Wackenroder. Berlin 1904.

²⁾ L. JUSTI: Deutsche Zeichenkunst im neunzehnten Jahrhundert. Berlin 1919.

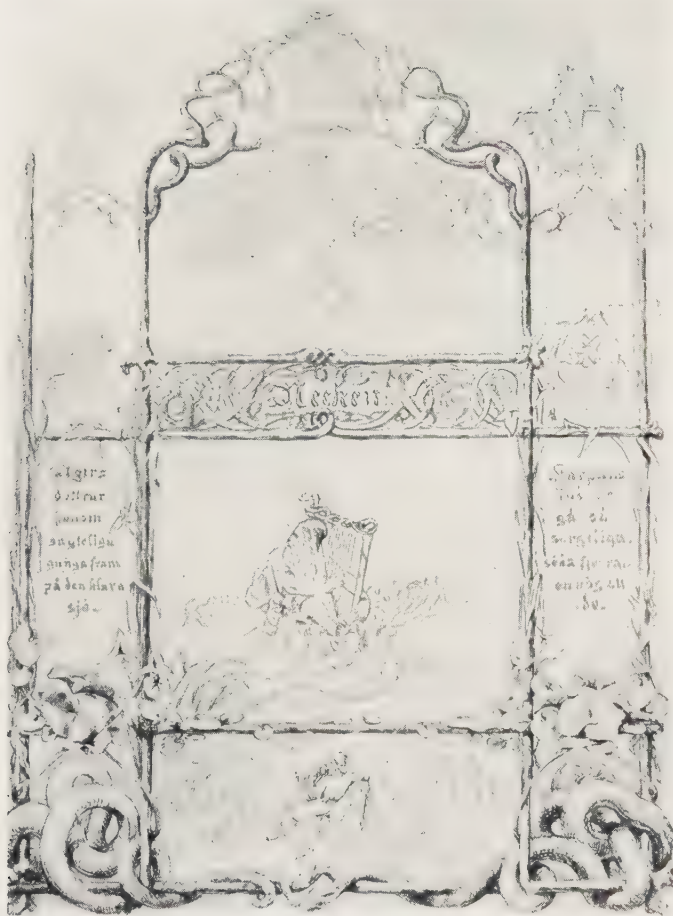

Fig. 23. Näcken. Tusch och blyerts. Ateneum. Helsingfors.

tre sjöjungfrur, som till hälften lyfta sig upp ur vattnet, ett motiv ur Tassos "Gerusalemme liberata". Snart följde "Naturgeister", två dimmiga manliga och en kvinnlig gestalt, som höja sig ur vattnet. Till vänster finnes en låg strand med ruin, medan en blek måne delvis döljes bakom molnslöjor — nästan samma motiv som Blommérs Näcken och Ägirs döttrar. Bland andra ämnen, som Schwind målade och senare även B., må slutligen nämnas tre olika Elfentanz. Tyvärr har jag endast påträffat en helt obetydlig, fastän viktig anteckning av B. ang. Schwinds arbeten, nämligen följande rader bland några annotationer utan värde: "Såg en akvarell i Düsseldorf af Schwind öfver en folkvisa" ²⁾. Ända från sin avresa från Stockholm till mötet i Venedig 1852 skrev Blommér eljest flitigt till sin fästmo, Edla Jansson, vilken brevsamling ännu finnes i behåll, men tyvärr ej är tillgänglig ³⁾. Att B. skulle känna sig dragen till Schwind kan måhända även förklaras därav, att den senare enligt egen utsago var av svensk eller norsk härkomst ⁴⁾.

¹⁾ Se F. HAACK: Moritz von Schwind, Leipzig 1898, s. 12.

²⁾ Hos fr. S. Jansson, Helsingfors.

³⁾ Ägaren till denna brevsamling har tyvärr vägrat lämna förf. tillfälle att taga del av densamma eller göra några utdrag ur den, utöver de få, som redan lämnats till int. Gauffin.

⁴⁾ Se härom C. A. REGNET i Lützowsche Zeitschrift für bild. Kunst, VIII årg. s. 30.

sagan, har det romantiska motivet även framtvingat en ledigare uppbyggnad, där figurerna äro väl inpassade i omgivningen och skickligt harmoniera med denna — härvid är han helt inne på romantisk mark.

Schnorr von Carolsfeld var mest bosatt i Wien, och hans förnämste lärjunge där blev Moritz von Schwind. Här hade bildats ett för skön konst intresserat sällskap, vars medelpunkt var en rik, i unga år till Tyskland utflyttad svensk med det föga nordiskt klingande namnet Franz von Schoben ¹⁾. I denna konst- och litteraturläskande krets fanns även den förnämste kännaren av de gamla tyska balladerna, den snillrike tonsättaren Franz Schubert, och slutligen Moritz von Schwind. Schubert utövade ett mycket stort inflytande på den sistnämnde, som brukade säga, att han aldrig trivdes riktigt om musikgeniet var frånvarande. Carolsfelds mest romantiska motiv, Der Erlkönig, hade tilltalat Schwind på det högsta, och det dröjde ej häller länge, förrän han själv hade gripit sig an med liknande ämnen. Ett bland de första av dessa var en akvarell, Die Wasserfrauen,

Om konsten i Tyskland samt hans studier och iakttagelser där har Blommér f. ö. skrivit i ett brev till konstakademien i Stockholm, dat. Paris d. 2 mars 1848, ur vilket följande må anföras:

“Rue de Lancry, Hôtel des Marais N:o 28.
— — — Under min hitresa uppehöll jag mig 2:e månader i Tyskland och besåg dels målningssallerier, dels expositioner i Berlin, Dresden, Leipzig, Erfurt, Cassel, Düsseldorf och Cöln. — — — Måleriet i Tyskland är på hvarje mera betydande ställe tämligen olika, och tyskarna själfva indela måleriet i skolor för Berlin, Dresden, München, Düsseldorf m. fl. Bland de nyare målningar jag såg i Berlin tror jag mig finna ett sträfvande åt samma riktning som den nuvarande franska skolan, synnerligast i hvad som beträffar granna färger och effekt. I Dresden sågs en stor kartong af Schnorr med naturligt stora figurer föreställande drottningarna Krimhildas och Brynhildas möte“. Vidare omnämnes Kaulbachs kartong, “Die Hunnerschlacht“. I fortsättningen av brevet heter det därefter: “Sedan slutet af oktober månad förra året har jag varit i Paris, och kort efter min hitkomst ingick jag på Leon Cogniets atelier, som bland de många sådana här finnas äger ett visst anseende för den rådande ordningen jämförelsevis med de andra. Man har där tillfälle att studera efter ny modell hvarje vecka, och de flesta eleverna, hvars antal uppgår till 30 endast måla i olja. Då jag funnit att den tid jag vid Akademien i Stockholm användt för målning efter modell varit allt för otillräcklig har jag trott mig böra begagna tillfället af ett hittills fortsatt studium med modellmålning. På atelieren målas allmänt à la prima“.

* * *

Då Blommér kom till Frankrike, kan man säga att konsten där gick i historiemålningens tecken. Den sagomättade romantik, som vi gjort bekantskap med i Tysklands samtida konst, finna vi här föga av. Prud'hon, Frankrikes Correggio, hade visserligen målat porträttet av kejsarinnan Joséphine, där denna sitter försjunken i ett drömmeri, som genom Rousseaus och Chateaubriands romantik kommit på modet, ett mod, som i likhet med andra franska ej blev vidare långlivat. Géricault med sin våldsamma komposition, Medusas undergång, visade vägen för en ny konstriktning; så kom färgernas genombrott med Delacroix samt dennes berömda och till en början smädade skapelse, Dante och Virgilius i underjorden. Efter dem följde Delaroche, som målade tavlor ur Englands och hugenotternas historia, Paul Laurens var särskilt Napoleons förhärligare, och slutligen ha vi — för att blott nämna några få — Leon Cogniet, som målar bilder ur bibliska historien, t. ex. Betlehemitiska barnamordet (1824) fram till Tintoretto och hans dotter.

Från tiden för Blommérs ankomst till Paris finnes i Konstakademien i Sthlm ett synnerligen sympatiskt porträtt av honom, målat av Södermark d. y. (se försättsplanschen!).

Fig. 24. Leon Cogniet. Efter en etsning av L. Bonnat.

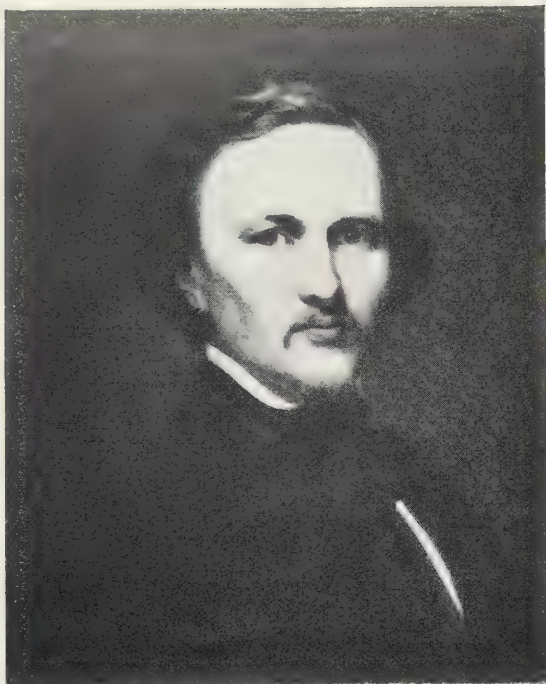

Fig. 25. J. P. Södermark. Lunds Univ:s Konstmuseum.

Det visar ett långlagt, något magert ansikte, bred panna, gråblå, intelligent ögon och lockigt, kastanjebrunt hår. Som en återtjänst sätter sig B. ned och målar Södermarks konterfej (fig. 25), ett av de allra bästa proven på B:s ärliga konst och hans ypperliga karaktäriseringsförmåga.

Blommérs kontemplativa läggning, som så tydligt framgår av hans brev, blev betänkligt oroad ganska snart efter ankomsten till den franska metropolen. Den blodiga februarirevolutionen bröt ut, Louvre och andra konstsamlingar stängdes, och även ateliererna avfolkades snart nog, då det var förenat med största risk att ge sig ut på gatorna. Också klagar Blommér över "det ideliga skjutandet", som hindrar honom att ge sig av hemifrån till Cogniets atelier. Ett ganska ovanligt minne från de osäkra dagarna finnes i Konstakademien i Sthlm och utgöres av en mål-skjutningstavla, på vilken någon krigiskt sinnad konstnärsyngling övat sig — säkerligen icke Blommér — varefter den föll i händerna på B., som använde den på bättre sätt: klistrade duk på den och målade sedan därpå en präktig modellfigur.

Strax efter det Blommérs första brev från Paris anlänt till Stockholm hade akademiens ledamöter sammanträdde ¹⁾, varvid direktören föreslog B. till agréé, vilket enhälligt bifölls. Därpå föredrogs B:s brev, som "K. A. åhörde med särdeles nöje och intresse". Vidare säges: "I afseende på den däruti förekommande begäran att blifva underrättad om A. vill att herr Blommér skall kopiera någon viss tafla af känd mästare i Louvremuseet för att till A. hemsända, beslöt A. att genom handbref från underteckn. (sekr.) meddela herr Blommér A:s önskan, att den kopia han ärnar företaga blir efter en af de stora mästarne, som han själf utväljer, men i originalets storlek och i öfrigt så trogen som möjligt". — Blommér tackar i nästa brev ²⁾ för utnämningen till agréé — en föga givande post — och talar därpå om vårutställningen i Louvre, "den största, som någonsin funnits, emedan alla inlämnade arbeten i år blifvit emottagna, på det de, som vanligen klagat på juryns orättvisa vid bestämmandet af de saker, som borde och kunde exponeras, denna gång själfva skulle kunna inse sina orimliga fordringar — till följd däraf upptager katalogen 5180 nummer. — — — Jag har nu under arbete en tafla öfver ett svenskt ämne, som jag tänker hemsända, då jag hunnit så långt att den kan afsändas".

Oron har emellertid lagt sig i Paris, och arbetet på Cogniets atelier kan åter börja. Visserligen fick var och en — klokt nog — utbilda sig i vilken riktning han själf önskade, men arbetet bedrevs synnerligen energiskt och samvetsgrannt där, och Egron Lundgren, som även var Cogniets elev, vittnar, att han där "gick i en god och sträng skola". En annan svensk kamrat på ateliern var Sofie Adlersparre. — Ett arbete, som fördelaktigt talar om såväl en god lärare som en god elev, meddelas i fig. 26. Duken visar en högt ut-

¹⁾ Ak:s protokoll d. 18 mars 1848, § 3.

²⁾ dat. Paris d. 1 maj 1848.

vecklad iakttagelseförmåga av det anatomiska, men därjämte har färgen vunnit betydligt i djup samt pänsselföringen ytterst i bredd och flotthet.

Blommér, som förut under sin Stockholmstid yttrat sin medkänsla för de lägre och fattigare klasserna, har nu genom den på närmaste håll bevittnade revolutionen blivit ännu mera demokratisk i sitt tänkesätt och har härom långa utläggningar i ett odaterat brev¹⁾ från Paris till syster Ulla. Kvinnoemancipationen tror han dock icke mycket på; det heter därom i fortsättningen: "Här i Paris hafva flera kvinnor försökt att publikt tala om politiken, men jag undrar, hurudan den husliga lyckan kan vara, då kvinnan i stället för att med en kärleksfull och vänlig behandling ordna sitt hus, befattar sig med sådana saker, som därmed aldrig kunna förenas.

Såsom något särdeles nytt för mig här i Paris får jag berätta dig, att jag i morgon kommer att bevista ett svenskt bröllop — en landsman, som heter Jernberg och en mamsell Björling skola gifta sig i morgon. Här i Frankrike kunna giftermål försiggå utan prästen, då endast äktenskapskontrakt utfärdas och undertecknas hos någon lagkarl. De ämna likväl sedan begifva sig till någon protestantisk kyrka för att enligt svenskt bruk blifva sammanvigda.

Av nyheter jag kunde berätta dig har jag för närvarande ej något särdeles att omtala. Om dagarna är jag för det mesta sysselsatt i Louvre för att där studera målningar och konstsaker, om aftnarna får jag lof att studera italienska och har för den skull en språklärare, som 3:ne gånger i veckan besöker mig. — — — För någon tid sedan erhöll jag med en hit anländ landsman en present från Bennets, som bestod i Tegnér's samlade arbeten. Att detta var mig kärkommet, behöfver jag knappast tillägga, då jag alltid gifvit hans dikter det högsta värdet bland våra svenska skalder. Tegnér såväl som hvarje annan storhet har många efterhärmarare, men de hafva icke denna friska och klara uppfattning af sina ämnen, utan falla oftast in i det mjältsjuka och sentimentala och låna ord och uttryck för känslor, som de själfva icke äro mäktiga".

Hösten 1848 spikar Blommér igen en låda, som adresseras till akademien i Stockholm, och kort därefter skriver han om innehållet²⁾: "Det nu hemsända är 2:e större modellfigurer, ett gubbhufvud och en tafla föreställande ungersvennen och elfvorna. — — — Ämnet till taflan har jag tagit ur den af Geijer och Afzelius utgifna samling af svenska folkvisor — i tredje delen af dessa finnes en uppteckning efter ett gammalt manuskript, som lär förvaras i Kungl Bibl., däri det bl. a. heter:

Jag lade mig under en lind så grön,
mina ögon fingo en dvala,
där kommer två jungfrur gående fram,
de ville allt med mig tala.

¹⁾ Äges av fru E. Danieli, Gbg.

²⁾ Till akademien, dat. Paris d. 20 nov. 1848.

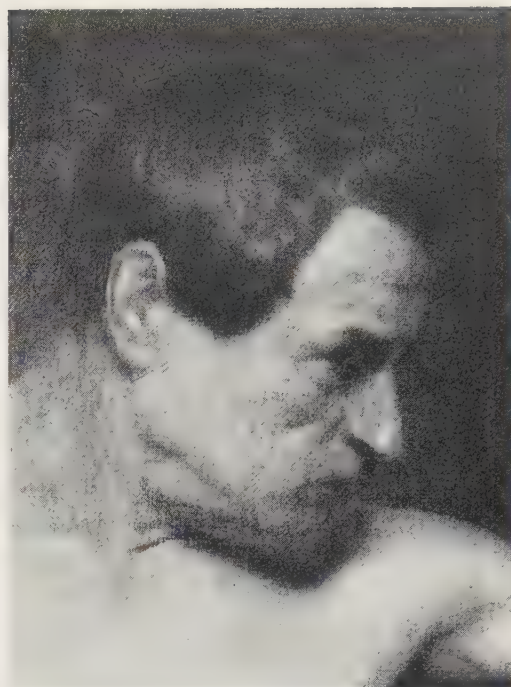

Fig. 26. Manlig modell. Detalj av oljemålning. Konstakademien, Sthlm.

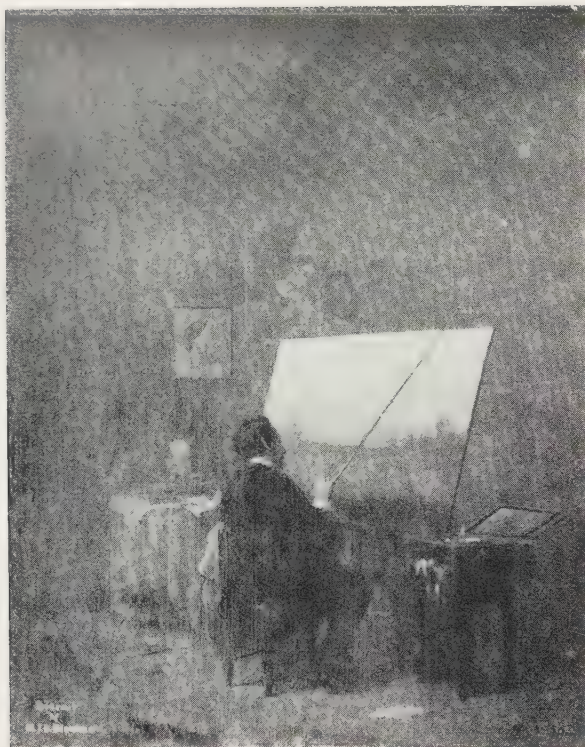

Fig. 27. L. A. Lindholm: Blommér i sin atelier i Paris.
Oljemålning. Fru E. Danieli, Göteborg.

Den ena klappar mig på min kind,
den andra hviskar i mitt öra:
Statt upp fager ungersven etc.

Detta moment har jag velat framställa, dels emedan det tycktes mig vara lämpligt därvid kunna visa nakna figurer, och dels af en tidig bekantskap med dylika sagors uppfattning å landsbygden; huruvida detta mitt första försök att behandla ett dylikt ämne i målning till någon del motsvarar konstens fordringar öfverlämnar jag till Akademien att afgöra, och medgifver dessutom gärna svårigheten att framställa något, som ej förut i målning antagit en viss typ eller erhållit en egen karaktär för framställningen. — — — Till nästa vår ämnar jag begifva mig till Italien, och jag önskar på det högsta där måtte blifva lugnt och fredligt, att jag ostörd må kunna ägna mig åt ofafbrutna studier“.

Det här omnämnda arbetet är det, som i “Blommérs taflor” går under benämningen Älvdrömmen, litograferad av Hallbeck. I förgrunden finnes ett vatten med säv och näckrosor, ur vilket ett tiotal små älvor uppstiga. På andra sidan vattensamlingen sitter en liten

sagoprins insomnad under en lummig lind. Bakom honom står själva älvdrottningen, hållande en harpa och med krona på huvudet. Framför gossen sitter en älva med krans i håret och synes förvånad betrakta honom; ännu en älva står i denna grupp. Till vänster i bakgrunden sväva några dimmiga gestalter över marken. Till höger utsikt över ett töcknigt landskap. — Figurerna äro som vanligt hos Blommér korrekt tecknade, men ganska schablonmässiga och syskonlika. Något vidare samband mellan älvorna i vattnet och gruppen på stranden finnes ej håller.

I slutet av november äro tavlorna i Stockholm och beskådas av “gubbarna”¹⁾, vilka yttra, att “dessa herr B:s arbeten och studier blefvo af A. med största tillfredsställelse skärskådade och behagade A. uppdraga åt herr direktören att i samråd med hrr prof. Krafft och Westin närmare granska desse arbeten och däröfver aflämna utlåtande till skolkommittén“. “Den råa Kraffts” yttrande är allt för kostligt för att falla i glömska; det lyder i all korthet²⁾:

“Observationer å Taflan föreställande
En Dröm.

- 1: Vid första påseendet undrade jag, huru en konstnär har kunnat kasta sin tid å ett sådant lågt ämne.
- 2: Hvad Elfvorna angår äro de bra Ritade, draperade och värkställda. Men —

¹⁾ A:s protokoll d. 25 nov. 1848, § 17.

²⁾ Odat. skrivelse i A:s arkiv.

Drömmen är ej som den borde vara, ty fastän i förkortning så får man ej reda på figurernas skapnad“.

Akademiens ledamöter bli slutligen eniga i sitt omdöme¹⁾ och tillställa Blommér en skrivelse, i vilken uttalas, att eftersom han ännu ej varit ute ett år, anse de sig "icke böra ingå i någon strängt detaljerad granskning". Om "Älvdrömmen" yttras ingenting, däremot berömmas modellfigurerna, varpå tillägges: "Akademien som sålunda med nöje finner herr Blommérs arbeten ådagalägga berömliga framsteg och därjämte gör rättvisa åt det reflekterande sätt, hvarpå herr B. i hemsända skrivelser visar sig hafva uppfattat sina studier, har icke något annat råd att meddela herr B. än att låta sin konstnärsutveckling fortfara i den goda och till målet ledande riktning, hvori den för närvarande är stadd“.

Blommér har nu hyrt en liten trevlig atelie vid Rue Lafayette 20, där fliten på allvar slagit sig ned. Hit kommer en vacker dag 1849 (icke våren 1850, som Nordensvan uppger) hans gamle vän från Stockholm, Lindholm, och nu får B. sätta sig vid staffliet, där hans stora tavla, Älvdansen, är under arbete, och sitta modell för Lindholm. Resultatet blev (fig. 27) en liten förtjusande duk, typisk för dess upphovsman. Den är litograferad av Hallbeck och utgör titelbladet till "Blommérs taflor".

Våren 1849 erhåller Blommér från akademien det stora förtroendöuppdraget att inköpa gipsavgjutningar i Paris för att därmed komplettera det gamla, något torftiga lagret. Tydligt var det icke så noga vad han köpte, ty i skrivelsen²⁾ heter det, att han bör skaffa "några goda fragment enl. herr Blommérs eget val, tjenlige att vid inpackningen fylla lådorne". Själftog B. uppdraget synnerligen allvarligt och sände i brev³⁾ till akademien en utförlig katalog med pris på gipsavgjutningar. Han fortsätter därpå skrivelsen:

"Den kopia från Louvregalleriet, som jag ämnat till Akademien, är nu ändtligen färdig. Vid valet af original fann jag flere svårigheter, emedan de flesta af de gamla taflorna merendels äro mycket mörka och bruna. — — — Jag hade ämnat kopiera en Kristi grafläggning af Tizian, men där voro redan för många om den⁴⁾. — — — Jag trodde därför det kanhända vore bättre att kopiera en mästare, hvaraf förut något ej var bekant och valde en tafla af Correggio med figurer i naturlig storlek, föreställande Jupiter under form af en satyr betraktande den sofvande Antiope, utmed henne ligger äfven en inslumrande Amor. — — Just i dessa dagar har jag hyrt en atelie och kommer ofördröjligen att påbörja någon tafla af egen komposition. Under vintern har jag utom kopieringen efter Correggio äfven gjort åtskilliga andra kopior eller eskisser i olja efter goda originaler, hvilket jag tror och enligt mr Cogniets åsikt äfven lärer vara det bästa sättet att studera de gamles mästerverk. Afresan till Italien hade jag ämnat företaga under sommaren, men i anseende till de där nu

Fig. 28. Skiss till Somnarnatten. Oljemålning. Ateneum, Helsingfors.

¹⁾ A:s protokoll d. 11 dec. 1848.

²⁾ A:s protokoll d. 17 jan. 1849.

³⁾ Dat. Paris, Rue Lafayette n:o 20, d. 25 mars 1849.

⁴⁾ B. utförde dock sedermera denna kopia, vilken nu finnes i Ateneum, Helsingfors.

Fig. 29. Somnarnatten eller Älvdrömmen. Oljemålning. Direktör R. Dickson, Göteborg.

uppkomna oroligheterna¹⁾, finner jag det bäst att här nu kvarstanna till hösten; om det då skulle blifva lugnare, beger jag mig härifrån“.

Den här av Blommér omtalade tavlan är utan tvivel hans allra bästa kopia och har säkerligen vållat honom mycken möda. En jämförelse med originalet visar, vilken säkerhet B. besitter i teckningen; även färgen lär vara utomordentligt väl träffad. Det sinnligt retande, som finnes hos Correggio, saknas däremot i B:s kopia, vilken endast verkar nyktert kall och exakt. Och dock finnes i B:s duk samma ulligt mjuka pänsselföring, som är så utmärkande för den store italienaren, men den inre värme och glöd, som är Parmamästarens särmärke, lyckades Blommér aldrig tillägna sig.

Först i oktober 1849 finner emellertid Blommér tillfälle att hemsända den stora duken samtidigt med de av honom för ak. inköpta gipserna. I brev²⁾ till ak. skriver han ytterligare om denna tavla och några andra: "Jämte gipserna medföljer kopian till Akademien efter Correggio, jag ville önska den ej måtte hafva undergått för stor förändring under den långa tid den varit inpackad, troligen lär den ansenligen gulnat, så att färgen ej mera liknar originaltaflan, men jag hoppas den må återkomma efter att någon tid hafva varit ställd mot dagsljuset. Hvad teckning och expression beträffar har jag sökt att i det närmaste återgifva originalet. Antiopes högra arm, som hålles öfver hufvudet, och geniens kropp kunna kanske synas felaktiga på kopian, men de äro sådana på originaltaflan. Den senares förtjänst utmärker sig synnerligast genom en storartad behandling i belysning och hållning,

¹⁾ D. 23 mars s. å. hade Karl Albert av Sardinien lidit nederlaget vid Novara mot österrikarne.

²⁾ dat. Paris, Rue Lafayette 34, d. 23 okt. 1849.

genom vackra färger och deras harmoniska sammanställning. Att döma efter originaltaflan är det svårt att gissa Correggios målningssätt, emedan på nära håll knappast någon kontur är bestämd. Det oaktadt tycks färgen vara friskt pålagd, och troligen har han flere gånger glaserat.

— — — För några dagar sedan afsände jag trenne taflor, som komma att akademien förevisas. Den ena föreställer en familjescen i medeltidskostymer, den andra Högfolket eller sjungande och spelande älfvor på en s. k. Elfhög, jag har därmed velat föreställa karaktären af en nordisk sommarkväll. Den tredje är en mindre tafla, som föreställer Hafsjungfrun, som dansande eller springande emellan vågorna bebådar blifvande storm åt sjöfarande. — Jag har nu under arbete en lika stor tafla som den nu hemsända Elftaflan, och såvida jag någorlunda kommer att lyckas vore min mening att med denna vilja framställa en höstafton med månsken, ämnet är svenskt, och figurer komma att utgöra hufvudsaken i taflan“.

Den förstnämnda av de här omtalade dukarna med folkloristiskt motiv, vilken Blommér själv kallar Högfolket¹⁾, har gått under flere olika namn. I “Blommérs taflor” kallas den Sommarnattsdrömmen, Nordensvan kallar den Ungersvennen och älvorna, och då den 1850 såldes till häradshövding Bruncrona kallades den Elfdrömmen; dess nuvarande ägare, dir. Dickson, Göteborg, har köpt den under namnet En sommardröm. — En liten vacker skiss till Sommarnatten finnes i Helsingfors (fig. 28). Den är synnerligen ledigt målad med mjukt förtonande figurer, som omärkligt övergå i det dimmiga landskapet.

Sommarnatten är en av Blommérs största dukar (146 × 114) och hållen i en tämligen genomgående guldbrun ton (fig. 29). Förgrunden är mycket dunkel och visar en sovande, barbent herde med en lur i famnen och en hund vid sidan, som spetsar öronen. Längst i förgr. till vänster växter med frodiga blad. Överst på ättehögen står en grupp älvor, vilkas mjuka konturer upplösas i det bakomvarande lövverket. Längst till höger synes en flock

¹⁾ Å en liten vacker kritteckning (hos fr. S. Jansson, Helsingfors), som B. gjort till sin tavla, har han själv skrivit: Sommarnatten eller Elfdrömmen. Den är sign. Paris 1847, sål. två år innan den stora duken målades.

Fig. 30. Havsjungfrun. Oljemålning. Grosshandlare E. M. Bratt, Göteborg.

Fig. 31. Älvor. Oljemålning. Ateneum, Helsingfors.

gröngrå vattenmassor. Rent anatomiskt sett vittnar figuren om det noggrannaste naturstudium. Vid horisonten till höger synas ett par fartyg med revade segel. Konturerna äro betydligt mjukare och mera rundade än i Blommérs övriga fullbordade tavlor: tydligen en reminiscens från Correggio.

Akademien hade nu att yttra sig om dessa hemsända arbeten²⁾. På det hela taget var man rätt belåten, och anmärkningarna riktades huvudsakligen mot Sommarnatten: — — — "å den sofvande figuren på stora taflan är förkortningen icke lyckligt uttryckt samt figuren i sin helhet något oredig samt landskapet på samma tafla något för mörkt". Till slut bestämes, att akademien skall råda B. att resa till Rom.

Förutsättningen för att Blommér skulle gripa sig an med dessa nu nämnda och senare folkloristiska ämnen ha vi att söka på olika håll. Det romantiska låg honom i blodet, vilket tydligt framgår av hans brev, och Konstnärsgilletts verksamhet bar hos honom också frukt. I ett brev till fästmön³⁾ omnämner han Afzelii arbete, Svenska Folkets Sagohäfder, vilket han förde med sig på resan ut och flitigt studerade. Att Blommér skulle få ytterligare impulser av den då blomstrande romantiska riktningen i Tyskland är tydligt, och bevisligen har han sett minst en av Schwinds tavlor med sagomotiv.

I ovan påpekade skrivelse till fästmön yttrar han sig mycket förnuftigt om tron på älvor: "Denna föreställning betraktas kanhända af några som ett spökeri, något hemskt eller afskräckande, men jag tror att såväl idéen om dessa varelsers uppkomst i vår tanke som en

vildgäss draga bort. Älvorna tyckas kanske något små i förhållande till den sovande gossen, men deras gruppering verkar synnerligen hel och sluten, och särskilt de bakres dimmiga konturer jämte hela tavlans dunkelt stämda helton ger just vad konstnären velat framställa, nämligen "karaktern av en nordisk sommarkväll".

Den andra tavlan (fig. 30), som Blommér kallar Havsjungfrun, utställdes på akademien 1850¹⁾ och tillhörde då patron Wolgast. Den äges nu av grosshandl. Bratt i Göteborg. Utan tvekan kan man beteckna den som B:s allra bästa arbete. Formatet är ganska litet (42×53), men detta gör att konstnären bättre än i ett par av de större dukarna förmått behärska ytan. Figuren står utomordentligt fritt och naturligt mot den ovädersfyllda blygrå luften, hudfärgen är synnerligen fraich och reflekteras på ett rent av raffinerat sätt mot förgrundens

¹⁾ under namnet Havsdrottningen.

²⁾ Ak:s protokoll d. 13 dec. 1849.

³⁾ Publicerat av AXEL GAUFFIN i f. a. a. sid. 38.

oskyldig tro på deras varande härleda sig från verklig sann och religieuse känsla — emedan människan under alla tider såväl under lyckan som motgången stått så att säga närmast till den fria naturen sjelft. — — — När människosinnet under aningen af det gudomligas närvaro i tingen sökt att för sig tydliggöra det som lefde i deras egen känsla har fantasin lätt lånat sig till föreställningen om sådana väsenden, hvilka personifierade dess egen längtan till salighet, till ett skönare lif efter detta och att dessa varelser endast afbidade förlossningens dag för att vinna himmelriket. Sedan denna idee slagit an och man funnit dem under människoformen begripliga för vår uppfattning hafva de blifvit ställda liksom i beröring med människorna och antagit en skenbar verklighet“.

Älvorna leka honom jämt i hågen, och i ett nytt brev till fästmon skriver han härom: “Jag har i afsigt att börja en annan tafla Elfvor lekande för sig sjelfva med dagdropparne som de skaka ned i vattnet eller uppfånga i snäckor liksom pärlor för dem“. — Det här nämnda motivet blev aldrig utfört i större format, men väl en skiss till den tilltänkta tavlan och finnes i Ateneum, Helsingfors (fig. 31). Den är ovanligt flott och ledigt målad samt med hänsyn till kompositionen mycket lyckad. De tjugande barnkropparna äro hållna i en läcker, rosa ton.

Då Blommér ej är sysselsatt med någon tavla i sin atelier, kopierar han mest i Louvre. Bland annat målar han Madonna med helgon samt Kristi gravläggning, båda av Tizian, Hel. Katarina av Carlo Maratti, Marias himmelsfärd av Poussin, Maria de Medicis kröning av Rubens, tvenne porträtt efter van Dyck, ett Rembrandts självporträtt, ett hamnstycke av Ruisdael, ett landskap av Cl. Lorrain samt ett mansporträtt av Fr. Francia (?). Samtliga här uppräknade kopior med undantag av den sistnämnda, som finnes i Stockholm, skänktes av Blommérs änka till Ateneum i Helsingfors. — Våren 1850 inlämnar han till akademien ansökan om två års förlängning av resepensionen, vilket också beviljas, varpå Blommér skriver¹⁾ och tackar för förlängningen samt fortsätter: “Jag får nu underrätta, att med ett seglande fartyg, som trol. kommer att afgå den 25 d:s från Rouen, jag hemsänder några målningar. Dessa skola blifva akademien förevisa och äro: En kopia efter Tizian, föreställande madonnan med barnet och trenne helgon, ett Kristushufvud efter Guido Reni och tvenne taflor efter egen komposition. Jag har nu åter velat måla ämnen från sagan och med det ena sökt att framställa en höstafton, eller Näcken fördd af vågorna, som Ägirs döttrar, med det andra en vårmorgon eller dansande älfvor öfver en äng. Som jag under min vistelse i Italien ej ämnar måla dylika ämnen och dessa komma att underställas akademiens bedömande, må det tillåtas mig, att något här få yttra min enskilda åsikt öfver upptagandet i målning af våra nordiska sagor och berättelser. Hvad jag i allmänhet menar med sagan äro de lefvande bilder i ett folks poesi, som tillhöra ingen bestämd tid och inga bestämda personer, utan utgöra en hel nations naturintryck och som sådana stå i närmaste förening med folkets karaktär. Berättelserna utgöra ett för sig, emedan de äro grundade på historiska förhållanden och som sedermera undergått en sagolik framställning, allt efter berättarens förmåga att uppfatta och behandla sitt ämne. Den nordiska naturen har sin egen karaktär, den har sitt vilda och vackra om hvartannat. Nordbons språk och poesi hafva därför också en blandning af djärfva bilder och melodiska ljud. För att i målning öfverföra samma uttryck som sagan äger, måste äfven landskapet framställas, emedan därpå det helas karaktär beror, och detta måste återgifvas leende, melankoliskt eller vildt, allt efter ämnet eller idén för naturåskådningen, men därtill fordras äfven studier som landskapsmålare. Lyckas det att sålunda framställa det ideella med naturen, kunna våra nor-

¹⁾ i brev dat. Paris d. 13 juni 1850. Ak:s arkiv.

Fig. 32. M. von Schwind: Elfentanz im Erlenhain. Oljemålning.
Städelska konstinst., Frankfurt a. M.

diska sagor öppna ett nytt fält för den bildande konsten, rikt på olika föreställningar och andligt genom det poetiska sambandet mellan människan och naturen. Den nyare konstens riktning visar sträfvandet att icke allenast framställa människan sådan den är utan äfven det, som står i förening med henne eller naturen i alla dess enskildheter; däraf hafva äfven genremålningen och landskapsmåleriet vunnit så många anhängare. Med samma riktning i och för Sverige tror jag att uppfattningen af våra sagor och berättelser för målning sluter sig ganska väl tillsammans. De taflor jag nu målat och hemsänder kunna endast till en ringa del visa, hvad jag velat framställa, och det är af denna anledning, som jag här kanske blifvit något mångordig, men jag hoppas att genom fortsatta studier framdeles kunna göra något bättre.

Längre än jag förmodar har min afresa från Paris blifvit uppskjuten, men jag reser nu i morgon till Lyon, därifrån jag under resan helt hastigt ämnar bese märkligheterna i södra Frankrike, vidare från Marseilles till Nizza och Genua, därifrån jag beslutat bege mig till Neapel för att under den hetaste tiden af sommaren undgå den starka värmen i Rom eller Florens. Lindholm, som nu befinner sig här och mår väl, har öfvertagit den atelier jag haft för att kunna måla något till framdeles hemsändning“.

Av de nu nämnda båda tavlorna med eget ämne målades Älvdansen först och blev färdig våren 1850. Det synes mig högst sannolikt att Blommér under sin vistelse i Tyskland 1847 sett en tavla av Moritz von Schwind med samma ämne (fig. 32), och om man närmare studerar några av de särskilda figurerna på Schwinds arbete och jämför dem med Blommérs (fig. 33), frestas man nästan antaga, att B. gjort en skiss efter den tyska förebilden. Figurernas ställningar hos Schwind äro betydligt oroligare, och ett par av dem rent av osköna, t. ex. älvan i profil till höger med de i vinkel böjda benen. Till vänster ses en

Fig. 33. Älvdansen. Oljemålning. Nationalmuseum, Sthlm.

älva, som på ett betänkligt sätt tyckes ha överskridit jämviktsläget, och precis samma obalanserade ställning finna vi hos älvan längst till vänster å Blommérs tavla, fastän hon är vänd åt motsatt håll. Likheten mellan de båda figurerna är allt för stor för att endast bero på en slump. Även hos ett par andra figurer i de olika tavlorna kunna överensstämmelser iakttagas. Schwinds arbete, som målades 1843—44 och nu finnes i Frankfurt, utgör egentligen en studie till en duk med samma motiv, fastän denna senare är betydligt lugnare i kompositionen; den målades några år efteråt och finnes nu i Schack-galleriet i München. Ännu en tavla med samma ämne anses allmänt vara av Schwind och är daterad 1835; den äges av en fru Hirsch i München.

Å Blommérs Älvdans, (fig. 33) som nu hänger i Nationalmuseum¹⁾, finnes i dukens underkant nära mitten en stenhäll med inskriptionen: Blommér 1850. Ett tjugotal älvor, som alla tyckas vara systrar och med Ullas drag, svänga runt i en dubbel ring till tonerna från en gyllne lyra. Ett par av dem ha liksom Schwinds älvor svårt att hålla balansen,

¹⁾ Tavlan köptes av Konstföreningen och tillföll vid lottdragningen 1850 kapten A. Clairfeldt. Följande år var den i grosshandl. Lennmarks ägo och utställdes då vid "Artisternas och Litteratörernas Soiré". På den retrosp. utst. i Stockholm 1898 dyker den åter upp och ägdes då av grossh. C. Lindroth samt skänktes slutligen 1919 till Nationalmuseum av änkefru Weinbergs sterbhus. Litografi av Hallbeck.

Fig. 34. Näcken och Ägirs döttrar. Oljemålning. Nationalmuseum, Sthlm.

särskilt den ovan påpekade längst till vänster, en i mitten framför lyran, och t. o. m. själva drottningen, liksom hos Schwind med krona på huvudet, är på vippen att ramla baklänges. På vägen till vänster synas tvenne ryttare. Landskapet är typiskt svenskt med granar till höger och Gripsholms slott längst borta vid horisonten. Frånsett den något obalanserade ställningen hos ett par av älvorna är den hastiga rörelsen väl uttryckt med ett mycket vackert linje- och ljusspel över figurerna. Älvorna synas dock ganska hårt målade och på långt när ej så dimlika som i Malmströms senare tavla med samma motiv — Correggio är tydligen på väg att bli bortglömd. De två kala träden i mittplanet stå likaledes mycket hårt mot den av morgonrodnaden purprade luften.

Älvdansen blev jämte Näcken och Ägirs döttrar föremål för akademiens granskning d. 7 dec. 1850. En kommitté, bestående av professorerna Sandberg, Fahlerantz och Westin, tillsattes för att bedöma de hemsända arbetena, varvid den typiske romantikern Fahlerantz synes ha blivit mest förtjust och yttrar om Älvdansen: "Den andra tavlan är väl den luftigaste morgondröm, där det närmaste och det mest aflägsna blandar sig om hvarannat i lustig dans. Den innehåller så många skönheter att man ej i hast kan räkna dem. De dimmiga Elfvorna röra sig lätt och med behag. Kanske skulle man tycka att de vackra huvudena icke äro. nog luftiga för de något för obestämda kropparne, men man skulle

Fig. 35. Asgårdsreia. Skiss i olja. Ateneum, Helsingfors.

dock säkert blifva ledsen att ej så tydligt se de förra. Himlen är glad och synes nyss vaknad. Ett tungt moln sväfvat väl ännu öfver jorden men det är så rosenrött som möjligt. I allmänhet förefaller väl Lointainen nog stark, men troligen har målaren tänkt sig jorden tung mot de luftiga varelserna som på hans tafla utgöra hufvudsaken. Därigenom har likväl uppstått en svårighet att i vanlig mening gifva hållning åt det hela.“

Den andra av de i brevet d. 13 juni 1850 omnämnda tavlorna, Näcken och Ägirs döttrar, synes likaledes gå tillbaka till en förebild av Schwind¹⁾ (se sid. 36!). Vid samma tillfälle som Fahlcrantz yttrar sig om Älvdansen, säger han om Näcken: “Taflan öfver Näcken och Ägirs döttrar synes mig i synnerhet af en så skön harmoni i composition och färg och så flärdlös i utförande, att knappt något mer kan vara att önska. Den i första ögonblicket nästan förvillande sammansmältningen af flickorna och vågorne måste anses som en förtjenst och inte som ett fel och torde väl kunna åberopas till ursäkt för Näckens stora tranquilité, som också är ganska berömvärd“.

Motivet²⁾ är ett månbelyst vatten med strand till höger och på en udde Stegeborgs ruin. Mjuka, långsträckt vågor komma rullande: Ägirs döttrar, vilkas mänskliga figurer tydligast framträda omkring Näckens väldiga gestalt för att längst till vänster åter sammansmälta med vattnet. Näcken själv är en gammal man med långt skägg och röd mössa; med vänstra

¹⁾ Finnes i Wien hos excellens L. Wrba; avbildad hos O. WEIGMANN: Schwind, des Meisters Werke, Stuttgart u. Leipzig 1906, s. 243.

²⁾ Näcken och Ägirs döttrar vanns i Konstföreningen 1850 av kungl. sekr. Landberg och köptes av Karl XV till hans konstsamling, varifrån den kom till Nationalmuseum. Den finnes i litografi av Hallbeck i “Blommérs taflor“.

handen håller han guldharpan, som är prydd med drakslíngor, med den högra rör han strängarna. Luften och vattnet äro hållna i samma gråblå ton, vilken finnes i Blommérs övriga månskenslandskap; månen lyser med ett svagt gulaktigt sken. Motivet är typiskt romantiskt med den pittoreska ruinen i fonden, genom vars tomma fönsteröppningar månljuset skimrar; duken torde också vara den populäraste bland konstnärens tavlor (fig. 34).

Den kände etnologen och fornforskaren G. O. Hyltén-Cavallius, mest bekant för sitt arbete, *Wärend och wirdarna*, hade i Konstnärsgillet den 7 april 1846 hållit ett föredrag om "De nordiska myternas användande i bildande konst"¹⁾, i vilket han bl. a. krävde, att mytens inre mening borde tydligt framlysa ur konstverkets yttre form. De nu sist nämnda, större kompositionerna av Blommér kunna sägas utgöra frukter av detta föredrag. B. skrev ett brev till sin fästmö²⁾, som utgör ett helt program till dessa fornnordiska ämnen, och i vilket det bl. a. heter: "Jag ämnar måla 4 lika stora taflor, som skola föreställa de 4 årstiderna, den Elftafla hvaraf du här ser en teckning"³⁾ har jag gifvit namnet Sommarqvällen. Höstaftonen vill jag framställa med en stormig sjö och Ägirs nio döttrar utgörande vågorna. — — — Vinternatten tänker jag föreställa med Asgårdsreia, eller det i luften under Julnatten förbifarande folk hvarom landtfolket vet att berätta; dertill skulle passa att använda norrsken — — — med denna tafla kommer jag ej att börja så fort och kanske ej förr än jag återkommer till Sverige. — — — Den 4:de taflan vill jag kalla en vårmorgon och ämnar föreställa dansande Elfvor på en äng och kanhända några flyende för den uppgående solens sken".

Av de fyra här nämnda tavlorna kommo blott de tre förut beskrivna till utförande, medan den, vilken Blommér nämner som nummer tre, Vinternatten eller Asgårdsreia, endast målades som skiss (fig. 35). Men har man sett densamma, är man nästan glad att det stannade därvid. — I förgrunden till vänster utbreder sig en låg strand med några nakna, förvridna träd. Åt höger ligger havet som ett mörkt koboltblått färgplan, endast på ett par ställen brutet av tungt framrullande bränningar. Över den låga horisontlinjen drager ett långt tåg ryttare åt vänster med hästar i sträck och galopp; den häftiga rörelsen är skickligt framhållen i de vilt fladdrande hästmanarna och svansarna samt ryttarnas kappor. Över den vilda jakten flammar norrskenet i en mäktig båge med karminfärgade och brandgula strålar, som skarpt teckna sig mot den oväderstunga natthimmelen. Utan tvekan skulle jag vilja beteckna Asgårdsreia som Blommérs allra bästa komposition, medan de kraftigt och djärvt nedslungade färgackorden nästan ställa honom som en Munchs föregångare i Norden. — Tyvärr befinner sig den präktiga skissen i ett mycket skadat skick; den borde sättas i stånd och skulle mer än väl försvara en hedersplats i det galleri den tillhör.

Älvdansen samt Näcken och Ägirs döttrar voro de sista arbeten, som Blommér fullbordade och avsände från Paris. Det var också de sista folkloristiska ämnen, med vilka han sysslade. Hans kommande produktion är allt för tydligt påverkad av quattrocenster och nazarener. Det romantiska drag, som så väl låg för Blommérs kynne, trädde helt i bakgrunden; den nordiska folkvisans spröda toner förmådde ej göra sig hörda vid sidan av de italienska mästarnes suggererande makt. I teknisk säkerhet skulle han nå ännu längre, men de älskliga motiv, som inspirerats av svensk folkvisa och folksaga, lågo bäst för honom, och i dem har Blommér nått högst.

¹⁾ Stockholms Figaro 1846.

²⁾ förut publicerat i AXEL GAUFFINS a. a. s. 40,

³⁾ utförd i blyerts och krita; tillhör fr. S. Jansson, Helsingfors, och förut omnämnd i not s. 43.

KAP. IV. VANDRINGSÅR I ITALIEN

BLOMMÉRS AVRESA FRÅN PARIS MOT SÖDERN VAR BESTÄMD TILL D. 14 juni 1850, men först d. 17 blev den av. Vägen hade han i korta drag stakat ut: Lyon—Marseilles—Nizza—Genua—Neapel. B. var utan tvivel en resenär av rätta sorten, d. v. s. han ägde förmågan att *se*. Skissboken kom givetvis fram allt som oftast, och däri avtecknades det som särskilt intresserade honom. Under denna hans resa till Italien har säkerligen också den lilla präktiga studie av en get kommit till, som finnes i Göteborgs museum (fig. 36). Färgen är flott och säkert pålagd i raska, breda pänselfdrag, och hela duken verkar ovanligt impressionistisk.

I södra Frankrike besågos städerna med deras museer och romerska fornlämningar. I Marseilles väntade honom en överraskning, om vilken han skriver¹⁾. — — — “Vill dock nämna det för mig oväntade, att i Marseillesmuseet finna en tafla, föreställande Gustaf Vasa talande till Morafolket — dessa senare buro väl icke sin vanliga dräkt, men skulle dock passera för dalkarlar“. Blommér räknar därpå upp de städer och orter han besett under resan, men nämner märkvärdigt nog icke den avstickare han tog in i Schweiz. Hans skissböcker skvallra dock därom, i det de innehålla ett stort antal landskaps- och stadsbilder i blyerts eller akvarell från sådana orter som Meyringen, Unterseen, Thun, Kauderstieg, Dauben, Brieg, Simplon m. fl. st. Han fruktade kanske att ändamålet med hans resa skulle avslöjas och teg därför helt och hållet därmed. Saken var nämligen, att hans väninna och blivande maka, Edla Jansson, sedan våren 1850 vistades i Dresden, där hon bedrev konststudier. Ett möte mellan henne och Blommér torde ha varit avtalat att äga rum någonstans i Schweiz, men lär ha blivit inhiberat på grund av hennes sjukdom. Det enda han kunde göra var att skriva ett säkerligen ganska vemodigt brev till henne och sända en liten blyerts-skiss av tvenne samspråkande dalabarn (fig. 37). Den är synnerligen ledigt gjord och visar vilken utveckling hans forna, fasta konturteckning genomgått (jfr. t. ex. fig. 7 och 13!). Skissen blev också vederbörligen uppskattad, och då fru Blommér på gamla dagar ville skänka något till Nationalmuseum i Stockholm, ansåg hon denna teckning vara det bästa hon ägde.

Blommér fortsätter vidare sitt brev: — — — “Efter att här i Rom hafva besett de förnämsta och bästa konstsakerna såväl i kyrkor som palatser har jag sedan någon tid begynt studera Rafaels freskomålningar i palatset Farnesina; naturligtvis finner jag dem med hvarje dag förträffligare just därför, att allt hvad som bör finnas i en vacker tafla såsom uttryck, bestämdhet, formernas renhet och tydlighet jämte färgharmonien i hans arbeten till en lika grad finnas förenade. Om man hos andra målare beundrar den vackra eller friska färgtonen eller något annat, som ofta utgör det enda och hufvudsakligaste af deras konst, måste man framför Rafaels bilder antingen komma i bryderi öfver hvad som utgör deras förträfflighet eller också blott betrakta dem som en färgbelagd yta utan att förstå dess värde“.

¹⁾ Brev till ak., dat. Rom d. 13 dec. 1850.

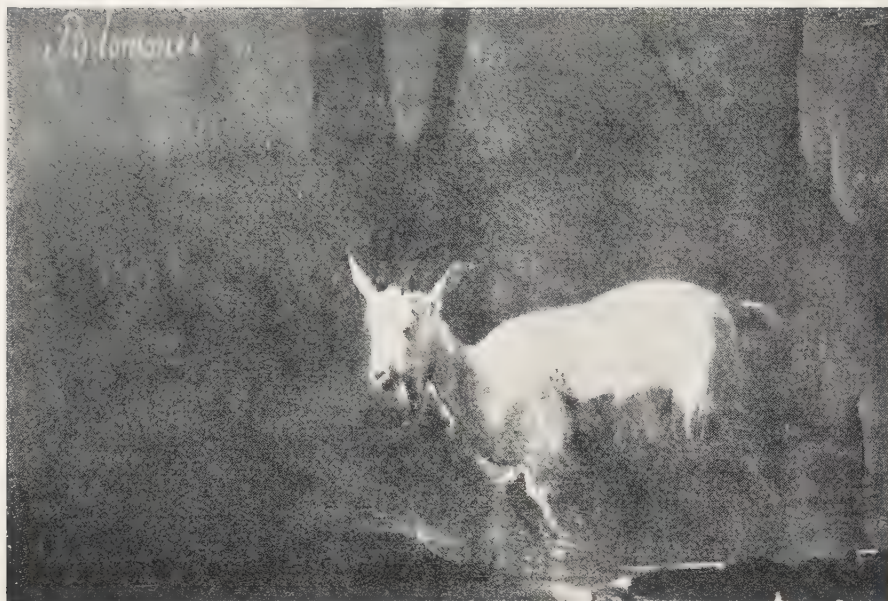

Fig. 36. Get. Oljemålning. Göteborgs museum.

Han omtalar även de oroliga politiska förhållandena i Italien, som göra att det vanliga konstlivet i landet ligger tämligen nere. Slutligen nämner B. sin adress, Via Cappucini 6.

I Italien är Blommér flitigare än någonsin. Han vandrar genom Roms många kyrkor och palats, och överallt kommer skissboken fram. Då han tycker sig vara tämligen färdig med "den eviga staden", far han ut på landsbygden och målar i akvarell alla möjliga folktyper, raskt och kraftigt uppdragna och med varma färger i rött, blått och grönt som dominerande (fig. 38). Flere mans- och kvinnofigurer i olika, pittoriska dräkter, kapuciner-munkar, ridande pojkar, samt präster, som läsa eller fingra på sina radband, finnas i brokig blandning i hans skisser. Däremellan fullständiga kopior eller blott detaljstudier efter olika mästare, framför allt efter Perugino och Rafael. Ytterst omsorgsfullt utförda kopior i olja på duk tillkomma, såsom Galateas triumf (Villa Farnesina), Marias himmelsfärd (efter Tizian, Venedig), Europas bortförande och Segern vid Lepanto (efter Veronese, Venedig) m. fl.¹⁾

Blommér tog nu alldeles tydligt intryck av det norditalienska måleriet, framför allt av det venetianska med dess varma, glödande färger, något som kan konstateras i flere efterlämnade skisser i olja. Bland dessa förtjänar särskilt påpekas ett ökenlandskap med en mängd figurer i orientaliska dräkter, hållna i guldgula och lackröda färger (finnes i Ateneum, Helsingfors). En italiensk herde till häst med en flock långhornad boskap omkring sig är även ett mycket gott arbete, flott och ledigt målat (hos fr. S. Jansson, Helsingfors).

När Blommér ej skriver till akademien blir tonen i hans brev betydligt förändrad och visar en och annan glimt av humor. Så i ett brev²⁾ "al Signor G. W. Palm. Pittore Svedese, Tivoli", i vilket det bl. a. heter:

"Heders Pascha!

Jag reser morgon bittida till Neapel och vill enl. löfte underrätta dig därom. Kanhända jag på återresan begagnar mig af ångbåt för att framdeles kunna säga jag kommit samma

¹⁾ samtliga i Ateneum, Helsingfors.

²⁾ dat. Rom d. 2 sept. 1851. Ak:s arkiv.

éer“.

¹⁾ Med "Vetturin" menar B. förstås vetturino, kusk.

53

Fig. 38. Italiensk folktyp. Akvarell. Konstakademien, Sthlm.

Cygnæigalleriet i Helsingfors äger en god skiss till Betlehemitiska barnamordet, målad i klara, lysande färger, medan den fullständigt utförda tavlan finnes i privat ägo i samma stad. Det är Blommérs största duk och mäter 2,25 m. i höjd och 1,50 m. i bredd. Ämnet hör ju till ett av konstens populäraste och har bl. a. behandlats av Bandinelli och Volterra, Rafael, Guido Reni m. fl. Dessa ha dock så att säga sett saken mera i stort med en massa figurer i ungefär samma plan. Cogniet nöjer sig däremot med en enda huvudfigur, Blommér med två. I ett brev till intendent Nyström i Stockholm, dat. Rom i nov. 1851, vilket aldrig synes ha blivit avsänt¹⁾, säger B. bl. a.: "Detta mitt första försök att måla figurer i naturlig storlek önskade jag Akademien såsom sådant täcktes bedöma, enär utförandet i stort format fordrar sin särskilda behandling och hvarmed jag ännu är för mycket nybörjare". B. hade knappast behövt ursäkt sina bristande talanger i figurmålning, ty samtliga personer i hans Betlehemitiska barnamord äro som vanligt mycket säkert och korrekt tecknade. Längst till höger brottas modern med den bakom henne och

ungefär i tavlans mitt stående soldaten, som med sin dolk måttar åt det framför kvinnan liggande, nakna barnet. Till vänster sitter en moder djupt nedböjd med sitt döda barn i knät. I övre, vänstra hörnet ännu en soldat, som förföljer en kvinna. Färgerna äro djupa och varma med tydliga intryck av det italienska måleriet, väl närmast från Rafael. Soldatens mantel är hållen i kraftig, röd purpur, medan kvinnan, med vilken han brottas, har en dräkt i vitt och guldgult. Modern med det döda barnet har lila duk över huvudet och mossgrön kjol. Tavlan har, som förut antytts, mörknat starkt upptill och tillåter där i dess nuvarande skick näppeligen någon analys. — Man kan knappast säga, att ämnet legat för konstnären. Det nordiskt veka drag, som så tydligt kommer fram i hans arbeten från Parisertiden, passar bäst till hans eget kynne, medan det dramatiskt våldsamma i Betlehemitiska barnamordet synes teatraliskt och oäkta. Kompositionen är utan tvivel skickligt gjord, men verkar i en detalj som moderns till hälften blottade bröst väl mycket beräkning. Några förtjänster utöver den säkra teckningen och goda koloriten kan duken knappast sägas besitta (fig 40). Den är litograferad av Hallbeck och intagen i "Blommérs tavlor".

Det Betlehemitiska barnamordet avsändes på hösten 1851 från Rom till akademien, där den väckte stor förtjusning, och t. o. m. den gamle Krafft var belåten, ty här såg han en uppgående stjärna på "historiemålningens" himmel. I protokollet²⁾ heter det, att Blommér "tagit en af akademien förväntad riktning till ett högre och ädlare mål". Vid årets slut anhåller B. om ännu ett års förlängning av resestipendiet, varvid akademien får ytterligare

¹⁾ äges av fr. S. Jansson, Helsingfors.

²⁾ d. 18 okt. 1851.

tillfälle att uttala sin belåtenhet med honom ¹⁾:
 "I betraktande ej mindre af den synnerliga
 noggrannhet, hvarmed Blommér fullgjort de
 honom såsom pensionär åliggande skyldig-
 heter, än äfven af den utmärkta konstnär-
 skicklighet, hvarom hans hemsända arbeten
 bära ojäfaktigt vittnesbörd, beslöt Kgl. Aka-
 demien att med förordande af B:s ansökning
 bestämman det han måtte under ett ytterligare
 år hugnas med den af honom hittills inne-
 hafda resepensionen 500 Rdr Hamb. B:co."

* *

Skandinaverna i Rom höllo väl tillsamman
 och råkades i regel på Café Greco i Via
 Condotti. Den säkraste stamkunden var dan-
 sken Ernst Meyer, vilken slutligen där fick ett
 slaganfall och dog dagen därpå. En annan,
 som trots sin svärmiska religiositet ej föraktade
 ett glas Chianti på detta ställe, var Albert
 Küchler, sedermera franciskanermunken Fra
 Pietro di S:t Pio. Johan Bravo och Lorens
 Fröhlich syntes också där allt som oftast,
 likaså miniatyristen Møller och målaren
 Læssøe. Bland normännen märktes målarna
 Møller och Mordt samt skulptören Hansen.
 De svenskar, som brukade söka upp Café
 Greco, voro utom Blommér, Fogelberg, Blackstadius, Molin och Plageman. Även ett par
 "litteratörer", nämligen danskarna Molbeck och Hostrup, syntes där allt som oftast och
 höjde stämningen med uppläsningar. Enligt den senare kommo alltid skandinaverna väl
 överens och körde samfält ut tyskarna, ifall några sådana skulle drista sig dit.

Liksom Blommér i regel var den, som i Konstnärsgillet i Stockholm ordnade utställ-
 ningarna, målade transparanger och f. ö. åtog sig en hel del "mamma"-göromål, allt nöd-
 vändiga saker, som ingen annan menade sig ha tid till, blev han även i Roms skandinaviska
 krets den, som vanligen hugnades med liknande, otacksamma uppgifter. — Så stundade det till
 jul (1851), och man beslöt att söka fira högtiden så "nordiskt", som förhållandena medgåvo.
 Café Greco ansågs för litet och hade f. ö. börjat mista sitt anseende — det gick utför med
 Ernst Meyer samtidigt med Café Greco, sades det — varför en bättre lokal uppsöktes i
 Trattoria de Lepre. Blommér har i ett brev till Palm ²⁾ på ett roande sätt skildrat skandi-
 navernas julfirande:

"Käre Bror Palm!

— — — I händelse du Julaftonen lät tanken flyga hit med undran huru och hvar vi
 voro församlade, skulle du ha funnit oss i kyrkan Maria Maggiore, icke för att som vanligt

¹⁾ protokoll d. 28 febr. 1852.

²⁾ dat. Rom d. 8 jan. 1852. Kungl. Bibl., Sthlm.

Fig. 39. Studie till Betlehemitiska barnamordet.
 Oljemålning. Nord. Museet, Sthlm.

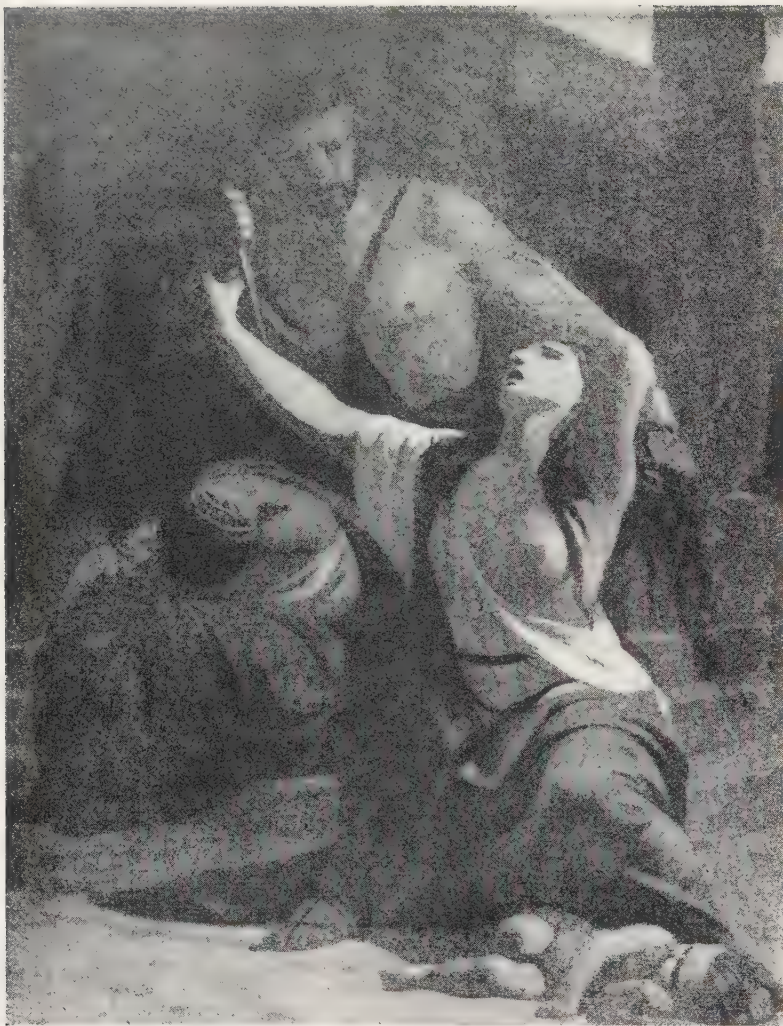

Fig. 40. Betlehemitiska barnamordet. Oljemålning.
Fröken L. af Heurlin, Helsingfors.

fira julen med mat och dryck, utan för att se påfven, den lilla Christusbilden, de många ljusen, de många soldaterna och mängden af åskådare, hvilka senare under hela ceremonien mest beskådade hvarandra. — — — Katolicismen segrade öfver protestanterna, men fingo dessa ej mera andlig uppbyggelse däraf än under tecknad, vill jag dock hoppas det har ingen fara med protestantismen. Juldagsaftonen voro vi således tillsammans i andra våningen af Trattoria de Lepre. — — — Det blef fråga om hvem som ville åtaga sig att vara tillställare. Molin hörde till de liknöjde, Læssøe likaså, båda urskuldade sig att de förut tillställt julfest och att någon annan kunde åtaga sig detta bestyr. Slutligen måste jag ställa mig i spetsen för anteckningen och sedermera arrangera det hela. — — — Vi voro inalles 39 personer med kvinnor och barn, danskarna utgjorde det största antalet och alla fruntimren voro danska. . . På det du må få en någorlunda

idé om vårt julbord, får du föreställa dig ett hästskobord. Midten eller högsätet innehades af trefaldighetsmannen, som representerar trenne riken och tvenne konungar. . . Gröten blef inburen till sång, hvartill Peters hade skrivit verserna, att den sedan åts säger sig själf, därefter spisades fisk, och då man började med de julekager, som Schröder tillagat, öppnade Bravo sin mun och utbragte med en förutgående hostning en skål för de 3:ne nordiska rikena. Till denna skål afsjöngos några versar, som jag tagit mig den friheten att samman-skrifva. — — — När då ändtligen alla skålar och sånger voro slutade uppmanades sällskapet att begifva sig från bordet för att ta en sväng kring julträdet, som stod i andra rummet nyss påtändt och strålande af många och lifliga flammor. . . Härefter följde utdelningen af julgåfvorna under det kaffe och the serverades. Plageman fick en liten trumpet såsom tröstemedel under melankoliska stunder, Fogelberg fick en liten tumslång bambino till sin förnöjelse, grefvinnan Hardenberg en bunt cigarrer, en fröken Serge fick en strålbestatt bambino, själf fick jag en bit tvål“.

Tråkigt nog finnas ej de verser i behåll, som Blommér läste upp vid julkalaset, men säkerligen voro de ganska "högrävande". Annars var det väl endast m:lle Jansson, som fick del av hans poetiska utgjutelser. — Vännen Palm hade efter diverse sicilianska äventyr sökt upp det vida lugnare Paris, dit han kom 1851. Han hade allt som oftast små förbindelser med damer av växlande nationalitet, vilket han allt skildrade för Blommér, som varnade honom för att "hålla flickor på stat". En gång skrev han dock en liten strof till Palm av följande lydelse ¹⁾:

"Jag minns den ljufva tiden,
jag minns den som i går,
den tappra Romastriden
och mina tio år,
som ack! så hastigt flydde
uti Italien.
Så ungefär det lydde
från Palm i tidningen".

"Den tappra Romastriden," syftar på de oroliga förhållandena i Rom 1848—49. Pius IX hade blivit bortkörd i nov. 1848, och i febr. året därpå utropades republiken i "den eviga staden." Fransmännen började beskjuta Rom, och det ena kvarteret efter det andra blev osäkert, så att konstnärerna fingo flytta allt eftersom bomberna kommo efter dem. Alla — italienare eller ej — blevo tvungna att inträda i "Guardia civica di Roma", och bland gardisterna i detta finna vi svenskarna Lundgren, Plageman och Palm. Särskilt den sistnämnde lär ha varit en ivrig republikan och därjämte artillerist, som t. o. m. blivit i tillfälle att få fyra av kanoner mot fransmännen.

I augusti 1852 sände Blommér till Stockholm tvenne tavlor med ämnen ur nordiska mytologien, nämligen Loke och Sigyn samt Freja sökande sin make. Månaden därpå befann han sig i Venedig i ett alldeles särskilt ärende, som längre fram skall omtalas. Därifrån skriver han till akademien i Stockholm ett för hans konstnärsskap synnerligen belysande brev ²⁾, ur vilket följande må anföras:

"De ämnen jag nu velat framställa äro denna gång icke ur sagorna, utan från vår nordiska mytologi. Med den ena har jag velat visa Freja sökande Öder och för att bättre kunna föreställa som kärlekens gudinna har jag låtit henne åtföljas af alfer. Dessa förekomma i den nordiska myten som en föreningslänk mellan gudarna och ett öfver dem högre, jämte det att de tyckas vara ett slags tjänande andar, och då de äfven uttrycka det renaste och älskligaste af förfädrens personifikationer har jag funnit dem särdeles passande till sällskap åt Freja. — — — Den svårighet, som förekommer, antingen de mytiska tilldragelserna föreställas historiska eller allegoriskt, är naturligtvis ovissheten om klädedräkter, då man ej har någon kännedom därom från fordom. Men så viktigt detta visserligen än må vara, tror jag därför icke allt det vackra myterna äga bör betraktas som olämpligt för konstframställning. Hufvudsaken vid hvarje konstarbete är ju dock alltid andan eller meningen, som genomgår densamma, och vill man göra en granskning i anseende till trohet i kostymväg med sådana taflor, som tillhöra den s. k. kristna konsten, finner man att antingen till en början helt och hållet den grekiska eller romerska klädedräkten eller också något, som mera tycks ha berott af konstnärrens komposition, blifvit använt. — — — Jag har blott velat framhålla detta i

¹⁾ I brev dat. Rom d. 14 juni 1852. Kungl. bibl., Sthlm.

²⁾ Dat. Venedig d. 10 sept. 1852. Konstakademien, Sthlm.

Fig. 41. Loke och Sigyn. Skiss i olja. Nordiska museet, Sthlm.

anledning af skandinaviske myterna, och blifva dessa framdeles öfverförda i konst, är det min mening, att slutligen typer såväl för uttryck som kostymer skulle blifva antagne, hvilka lika väl kunde öfverensstämma med skandinaviska folkets lynne, som t. ex. Paolo Veroneses, Tintoretts venetianskor, Rubens' holländskor m. fl. för judafolkets historia. — Hvad nu mina tvenne taflor beträffar, finner Akademien, att de äro försök, och att jag gjort ej hvad jag velat, utan blott hvad jag kunnat. — I Venedig har jag uppehållit mig redan en månad och tänker ännu någon tid begagna mig af tillfället för att studera i famosi pittori. — — — I oktober tänker jag vara åter i Rom efter att förut ha sett Bologna och anser det som en verklig lycka att åter kunna göra mina jämförelser med de härliga saker, som finnas i Rom“.

Till den ena av de här omnämnda tavlorna, Loke och Sigyn, finnes en vacker, fastän tyvärr skadad skiss i Nordiska museet, Stockholm (fig. 41). Det är den uppoffrande nordiska kvinnokärlekens apoteos, som Blommér velat framställa, fastän det vekt sentimentala drag, som kan konstateras hos Sigyn, väl närmast får anses som en influens från quattrocentisterna och knappast passar det brutala i detta ämne. Den trogna makan sitter till vänster och tömmer just skålen med etter, medan den fjättrade Loke vrider sig i kval och söker undgå den giftdrypande ormen. Färgerna äro dämpade och harmoniera väl med det dystra ämnet. Sigyn är iförd gulbrun klädning, medan Loke är naken och endast har ett brunlila kläde om höfterna. Bakom dem höjer sig ett vilt kustlandskap med branta klippformationer i brun ton och utan all vegetation med undantag av en väderbiten gran bakom Sigyn. Havet ligger tungt och blygrått, medan luften är fylld av ovädersmoln med endast ett par smärre blå flikar, som lysa igenom. — Litograferad av Hallbeck i “Blommérs taflor“.

Bland nazarenerna fanns även i Düsseldorf Karl Heinrich Anton Mücke. Han var F. W. Schadows lärjunge och har huvudsakligen målat religiösa saker. Bland dessa märkes Den heliga

Katarina av Alexandria (Nationalgalleriet, Berlin), som målades i Düsseldorf 1836. Man kan ej se denna tavla utan att samtidigt tänka på Blommérs Freja sökande sin make. I Mückes arbete ses helgonets lik buret av änglar bland guldgula skyar mot berget Sinai. Färgerna, rött, gult och lila, äro desamma som i Blommérs duk, och det är högst sannolikt att han under sin Düsseldorfvistelse blivit i tillfälle att få se Mückes tavla.

I Nordiska museet i Stockholm finnes en liten skiss till Freja sökande sin make (fig. 42). Den har ett betydligt större antal figurer än den senare kompositionen och med dessa i nästan hel face. Alferna närapå trängas med varandra, men rörelsen är väl uttryckt, och färgerna: gult, brunt, rosa och lila synnerligen harmoniska. Vagnen, sedd i förkortning, har dock varit en svår nöt att knäcka, och dess form påminner närmast om ett badkar, framför vilket kattorna kräma sig.

Den nu nämnda kompositionen utfördes i tvenne nästan lika exemplar — fränsett formatet — och torde också ha avsänts samtidigt; de förekomma båda på akademiens vårutställning 1853 under n:ris 135 och 136. Det mindre exemplaret, vilket från flera synpunkter måste betraktas som det bättre, köptes genast av en herr Scharp och donerades sedermera till Stockholms Högskola, i vars förteckning det förekommer under n:o 147.

Att duken målats i Rom synes tydligt av kompositionen. Närmast frestas man tänka på Guido Renis Aurora i Palazzo Rospigliosi, där solvagnen ses rulla fram över ulliga moln, medan en putto flyger över hästarna med morgonrodnadens fackla. Det är emellertid alls icke säkert att Blommér sett denna målning, ty det finnes icke en enda skiss av hans hand från Pal. Rospigliosi, vilket heller icke nämnes i hans brev. Snarare bör då förebilden sökas i Annibale Carraccis fresk, Backus' triumftåg, i Palazzo Farnese i Rom¹⁾. Vinguden sitter i en vagn, som drages av tigrar, vilkas tömmar hållas av en putto. Över det ystra följet flyga fyra genier. Själva alferna i Blommérs tavla synas dock närmast besläktade med Correggios i hans stora målning, Marias himmelfärd i domen i Parma, vilken B. omtalar att han besökt liksom Pal. Farnese i Rom. — Den från Mücke hämtade impulsen har ovan berörts.

För att emellertid återgå till Högskolans exemplar, sitter Freja, klädd i en vit tröja med korta ärmar och däröver en röd klädning, i en brun vagn, dragen av tvenne ganska stelbenta kattor. En alf på vardera sidan om vagnen söker draga tömmarna till sig. Alferna, sju till antalet, ha rosenröda vingar och påtagligt syskontycke. Vagnen synes på väg att sjunka genom molnen under Frejas säkerligen ganska betydliga vikt. I högra handen håller hon en stav, å vilken läses: $\text{B}\text{I}\text{F}\text{Y}\text{P}\text{I}\text{R}:\text{Y}\text{F}\text{I}\text{Y}\text{I}:\text{I}:\text{R}\text{F}\text{Y}:\text{I}\text{F}\text{P}\text{I}:$. Himlen är hållen i en gråblå ton med djupare blått i ett fält bakom kattorna, medan molnmassorna äro målade i gulgrått.

Nationalmusei exemplar är mera än dubbelt så stort som Högskolans, nämligen 200×135

Fig. 42. Freja sökande sin make. Skiss i olja. Nordiska museet, Sthlm.

¹⁾ finnes bl. a. avbildad i WOERMANN: Gesch. d. Kunst III, s. 242.

Fig. 43. Freja sökande sin make. Oljemålning. Nationalmuseum, Sthlm.

(fig. 43). Samtliga figurernas ställningar och ansiktsuttryck äro absolut lika å båda dukarna, endast färgen skiljer dem något. I detta nu nämnda exemplaret har Freja en röd, långärmad undertröja med vit överklädning, vilket nog får anses lyckligt, då hon med en röd dräkt och det stora formatet kommit att verka ännu mera robust. Kjolen är däremot röd, medan den i Högskolans ex. är brun. Även vagnarna, särskilt hjulen, variera något, likaså kattornas seltyg. Alfernas vingar äro lila med undantag av den närmast framför vagnen springandes, som äro röda. — Också denna duk är litograferad av Hallbeck i "Blommér's taflor".

Den figurstil, som vi finna i de båda exemplaren av Freja, är ny för Blommér. Det verkligt nordiska utseende, som han givit sina kvinnogestalter under vistelsen i Sverige och även i Paris, är borta. Frejas drag äro utan tvivel lånade från de drömmande quattrocentisterna, särskilt från den sentimentalaste av dem alla: Perugino. Den lyriskt romantiska stämning, som finnes i hans älvtaflor är helt borta, och t. o. m. alferna, trots hans egna försäkringar om deras nordiska ursprung och trots deras gula hår och blå ögon, äro barn av Södern. — Akademiens ledamöter beskådade tavlorna "med allmän tillfredsställelse"; Blommér hade tagit den av professorerna väntade riktningen "mot ett högre och ädlare mål" och var på god väg att bli en akademisk "historiemålare".

Under de båda vandringsåren i Italien besökte Blommér alla mera betydande konststäder från Venedig i norr ned till Neapel i söder. Överallt gör han färgrika skisser i olja och akvarell med arkitekturmotiv (fig. 44), folktyper, landskap o. s. v. Men det är mest "i famosi pittori", som intressera honom. Av Giacomo Bassano finnas ett flertal akvareller, likaså av Moretto, Bronzino, Michelangelo m. fl. Övervägande är det dock Perugino och

Fig. 44. San Paolo fuori le mura. Akvarell. Konstakademien, Sthlm.

hans store lärjunge, Rafael, som intressera honom och efter vilka han gjort de flesta kopiorna.

I september 1852 är Blommér i Venedig i ett alldeles speciellt ärende, om vilket han efter återkomsten till Rom skriver i ett brev till syster Ulla ¹⁾:

“Rom den 8 november 1852.

Kära Syster Ulla!

Vid min återkomst till Rom för ungefär 8 dagar sedan mottog jag ditt och din blifvande mans bref. Att jag som broder önskar en kär syster lycka är så naturligt att du förut kan gissa det, men att jag kanhända nu mer än någonsin önskar det med mera varm innerlighet har sin egen anledning, som jag nu vill meddela dig. Allra först vill jag dock tacka dig för ditt systerliga bref och försäkrar dig, att min mening i det bref jag tillskrifvit dig ingalunda varit den, som du tyckes ha funnit, och jag ber dig ifall någon ringaste del däraf ännu skulle finnas hos dig att den för alltid må vara utplånad. — Din tillämnade man minnes jag mig icke känna, och detta betyder ej heller något, då du blott med fast beslut och efter egen pröfning af dig själf vill och kan förena din framtid med hans. Hvad hans barn beträffar blir ditt kall viktigare, men med förtröstan till den som allt leder och med godhet i hjärtat kan du hoppas att uppfylla det. Våra anhöriga hemma — säger du — gilla ditt förehafvande, och jag själf litat på din särskiljning af det rätta såväl nu som framdeles, hvarföre jag på det broderligaste tillönskar dig fortfarande lycka och glädje. Du må vara öfvertygad att den dagen, som du omnämnt för din vigsel, skall tillföra dig väl tysta men innerliga önskningar för ditt väl äfven här från det långt aflägsna Rom. — Det torde förundra dig, hvad jag nu har att berätta; det är en nyhet, som du aldrig förr hört från mig. Vi ha i dag den 8:de november, och jag skrifver dessa rader på aftonen. Vid sidan hos mig sitter min ett dygn gamla hustru och skrifver bref till släktingar och vänner om

¹⁾ Äges av fru E. Danieli, Gbg.

Fig. 45. Nils Jakob Blommér. Efter daguerrotypi hösten 1852.

vårt bröllop, som gjordes i går här i Rom, och huru vi blifvit sammanvigda på en af Roms sju kullar, där som Capitolium och det tysk-protestantiska kapellet är beläget. — Det är för oss båda glädjande att finna att din förening äfven i denna månad kommer att försiggå, och du kan således lätt gissa anledningen för min varma välönskan till ditt förestående giftermål. Hvarken du eller någon annan har vetat att jag ägde någon så nära bekant att jag kunde gifta mig, och allra minst hade väl någon kunnat ana, att min vigsel skulle försiggå här i Rom, men förhållandena hafva så småningom beredt det så, att vi själfva för några månader ej visste att vi nu och här skulle vara förenade. Min hustru heter Edla Gustafva Jansson och är finska, född i Helsingfors. Sedan sju år tillbaka ha vi varit bekanta, och vår bekantskap gjordes i Stockholm, dit hon kommit och uppehöll sig ett års tid. Allra först var jag hennes lärare i målning, blef sedan hennes vän och är nu hennes man. Alltsedan hennes afresa från Stockholm, som skedde ett år förr än jag reste utomlands, och till den 5 augusti i år ha vi ej sett hvarandra, men då möttes vi i Triest, hon från sin resa från Dresden, där hon uppehållit sig i tvenne år, och jag kommande från Rom, där jag nu äfven

vistats lika lång tid. Gärna följde hon med din broder Nils hit till Rom, och under resan hade vi så ställt, att prestbetyg etc. voro oss här till möte, och i går efter 8 dagars härvaro och nödiga små bestyr blefvo vi förenade. — Du kan lätt gissa, att hvad den mångåriga frånvaron låtit oss sakna, har under hela tiden blifvit ersatt genom bref, och vi hafva sålunda mest lärt att känna hvarandra. — Vi skriva nu blott om giftermål och skynda att meddela alla våra anhöriga nyheten och glädjen af vår förening. Början till bekantskap med min hustru finner du här på andra sidan, där jag bedt henne skriva några ord till svägerskan Ulla. — Innan detta framkommer är du kanske redan gift, men min lyckönskan till din högtidsdag sändes dig dock af hjärtats innerlighet från brodern

Nils.

Syster Ulla!

Med detta förtroliga namn hälsar dig nu en personligen obekant; dock som din broders hustru ber jag nu att få kalla dig så och ber att du måtte skänka mig samma benämning tillbaka. Redan länge, alltsedan jag lärde känna och älska din broder har jag önskat att få göra bekantskap med hans föräldrar och syskon, och den bekantskap vi nu börja önskade jag innerligt att vid personligt sammanträffande få ytterligare befästa och förnya. — Jag har sett af ditt bref till Nils, att äfven du gifter dig denna månad, hvilket innerligen gläder mig. Det är likasom en tyst öfverensstämmelse oss emellan att vi fira denna för oss viktiga dag ungefär vid samma tid. Att vi nu den 23:dje november tänka vara hos dig och med hjärtats varmaste önsknings för din lycka ber jag dig vara öfvertygad om, äfvensom jag ber

här om min väl obekanta men hjärtliga hälsning till din man; och må du någon gång skänka mig några rader beder den som tecknar sig

Din vän och syster Edla“.

Det var sju långa år, som Blommér väntat på sin Rakel, sju år av väntan och hopp. Men så mycket kortare blev lyckans tid. Molin berättar ¹⁾ att äktenskapet varade åtta dagar — sedan kom sjuklägret, från vilket den nyvordne maken aldrig skulle resa sig. I Venedig hade han ådragit sig en allvarlig förkylning, vilken visserligen såg ut att vara hävd vid bröllopet, men som en vecka senare ånyo bröt ut med en häftig lungkatarr, ett uppreparande av sjukdomen från 1845. Hela december synes det onda gå upp och ned, men vid nyårstiden inträder en märkbar försämring med ständigt hög feber. Blackstadius, Molin och dansken Læssøe hjälpa den förtvivlade maken med vakande, men för dem alla står det för varje dag allt tydligare, att mänsklig hjälp här ej räcker. Från Molin kommer till akademien ett bekymrat brev ²⁾, i vilket han bl. a. skriver:

— — — “här står inte allting bra till. Blommér är mycket sjuk, och vi äro i daglig ångest och bekymmer för hans tillfrisknande. Gud vet hur det kommer att slå ut, men enligt läkarnes (tre af de bästa tyska här på platsen) utsago är ännu något hopp. Men hur tröstlöst låter dock deras orakelsvar: “något hopp“! Den stackars frun är nästan förtviflad, som man kan föreställa sig: föreställningen att så hastigt mista det hon så länge väntat. Bröstsjuka, som han tycks ha haft ständig disposition till, har under dessa par månader ovanligt hastigt utvecklats sig under en afmattande feber. När i förra veckan en tuberkel i högra lungan (där sjukdomen sitter, den vänstra är frisk, hvilket ger oss hopp) sprang sönder, hade han inte kraft nog att hosta upp materia, hvilken höll på att kväfva honom, utan gick den tillbaka ned i bröstskaviteten, hvarest den kanhända ensam kommer att afgöra hans öde. Som sagdt, vi äro mycket bedröfvade, och om mitt bref är sorgligt, är det ej att undra på, ty jag sitter vid hans sjuksäng och skrifver. Farbrors bref, som jag bringade honom för ett par dagar sen, gjorde honom mycket nöje, och visste han att jag skref till Farbror ville han visst skicka många hälsningar. Men han får inte tala, därför säger jag ingenting“.

Brevet blev ej avskickat den dagen, varför Molin kunde skriva följande sorgliga tillägg d. 3 febr.:

“Bästa Farbror! I förgår kunde jag inte komma ifrån Blommérs sjuksäng för att lämna af brefvet på posten, ty sjukdomen förvärrades oupphörligt. I dag har jag den stora sorgen att komplettera det vid hans dödssäng. Efter återtagna repriser af kvalning slutade han sitt vackra, exemplariska lif d. 1:ste februari en afton ungefär kl. half tio. Utom hans djupt

¹⁾ Brev till ak. d. 28 nov. 1852.

²⁾ Till Nyström, dat. Rom. d. 29 jan. 1853.

Fig. 46. Edla Jansson. Efter daguerrotypi hösten 1852.

Fig. 47. T. Læssøe: Blommérs grav i Rom. Oljemålning.
Konstakademien, Sthlm.

sörjande, förträffliga fru voro jag och Blackstadius närvarande. För mig, som haft den lyckan att aldrig se någon dö förut, var det rysliga, oförlömliga ögonblick att stå där som en medlare mellan två innerligt älskande, som oundvikligen måste skiljas. När hon såg honom vara blott ett lik, fick hon konvulsioner eller krampaktiga ryckningar, hvilka dock snart slutades. Resten af natten vakade jag vid hennes säng, som jag gjort den föregående vid Blommérs. Hon har nu kommit till att låta sitt klara förstånd råda, men vissa ögonblick är det svårt, när det förefaller henne omöjligt, hvad som nu är, att det skett allt i så kort tid“.

Bland de skandinaver, som brukade infinna sig på Café Greco var även den danske författaren C. Hostrup. Han var närvarande vid begravningen och har i ett brev ¹⁾ till sin moder berättat några intressanta detaljer:

— — — “Døden kommer altid midt i vor Glæde hernede. En svensk Maler, Blommér,

¹⁾ Breve fra og til C. Hostrup, Kbhvn 1897. Dir. C. M. Collin, Lund, har haft vänl. påpeka detta för mig.

for Øjeblikket den ansedteste i Sverrig, blev gift for tre Maaneder siden her med en svensk Dame, som han havde været forlovet med i syv Aar, men ikke maattet faae. Endelig gav Forældrene Lov; hun rejste efter ham og blev viet til ham her (Molbech skrev Bryllupsvisen), men otte Dage efter blev han syg og er nu død. Den arme Kone er fortvivlet over al Maade og vil absolut døe med ham. Læssøe og Molin vaager der hver Nat, og imorgen skal han begrades.

(Fredag). — — — Imorges blev Blommér begravet. Hans Kone vil hverken spise eller drikke — hun vil døe. Vor brave Præst holdt en smuk christelig Tale. Efter at vi havde sunget et svensk Afskedsvers af Maleren Blackstadius efter Jordpaakastelsen kom min Sang, som *der* gjorde godt, skjøndt der ellers ikke er meget ved den, men I vil vel have den alligevel:

Kort var vort Møde, Broder og Ven!
Ak, og saa brat maa vi skilles igjen.
Tag dog vort Tak for den flyktige Stund!
Tag vort Sovvel til din hellige Blund!
Tag end til Afsked med i din Bo
Tak fra det Norden du elsked saa tro“. ¹⁾

Den sång, som Hostrup omnämner såsom författad av Blackstadius, är synnerligen känsligt skriven och lyder: ²⁾

“Elfvorna vid grafven i Rom.

Vänliga elfvor från Hembygdens dalar,	Ni kommit till Rom, ha sökt upp kullen,
Ljusalfer små, som på harporna slå.	Där han hvilar i mullen.
Flygen hit från er nordliga värld,	Tag edra harpor, vårdens hans minne,
Där ni svingar	Sjung om hans ädla och flärdfria sinne,
Kring ängen på luftiga vingar.	Vakta hans grafhög, då dagens ljus,
Han som målat er bild	Då månans sken
Så barnslig och mild,	Belyser hans minnessten.
Han, vännen är död.	Trösta ett hjärta, som kvider på grafven,
Han som höll er så kär	Hviska om hopp åt hans maka,
Han slumrar nu här.	Hjälp henne lida, försaka!
Bort ifrån vänner, från blommande kärlek,	Fören en hälsning från anden däruppe,
Bort från sitt land	Säg att han finnes,
Slet honom döden med isig hand.	Säg att han minnes,
Hembygdens alfer, visst äro Ni här,	Säg att han drömmer de saligas dröm.

Vid foten av Monte Testaccio strax bredvid Laureus' grav reddes Blommérs sista läger. Den danske målaren Læssøe, vilken jämte Molin och Blackstadius särskilt bistod den stackars änkan, målade en liten vacker tavla av graven med de mörka cypresserna bakom (fig. 47). På vårdens, som restes av änkan, infälldes en relief av Blommér, utförd av Molin. Dragen äro rena och sympatiska, men vittna också tydligt om den härjande sjukdom, som lade honom i graven (fig. 48).

¹⁾ Hostrups sång innehåller ytterligare tvenne strofer.

²⁾ Manuskriptet till Blackstadius' dikt äges av fr. S. Jansson, Helsingfors.

Fig. 48. J. P. Molin: Nils Jakob Blommér, relief å B:s gravvård i Rom.

Någon tid senare skriver Molin från Rom: ¹⁾)

“Bäste Fabror Nyström!

— — — Men hvad skall jag säga till Farbrors alltför väl grundade sorg öfver vår Blommérs bortgång. Farbror, likasåväl som alla hans vänner och alla konstens vänner, ha största orsak att sörja, ty för hans närmaste vänner gick där en förträfflig karaktär och för konsten en gedigen illustration öfver vår nordiska mytologi i grafven och för Akademien och för en ny skola! — Det har varit ett hjärtslitande arbete för mig att ordna hans saker. Första steget in i hans atelier kan jag ej beskrifva, vid åsynen af alla hans saker påbörjade och halffärdiga, hans vackra studier från Venedig, som skulle bära så rika frukter, hans stora nya duk med utkast i krita till de tre nornorna; vid genombläddrandet af hans teckningar i blyerts etc. kände jag rysning genom märm och ben som om någon öfvernaturlig makt hade stött på mig eller omgifvit mig och talat till mig i opåtvifliga ord “detta, och hundra gånger detta skall ej mera blifva färdigt“, och allt för väl och allt för djupt kände jag, att inte allenast detta, men äfven mycket af hvad jag skulle kommit att göra låg nu för evigt nedmylladt mellan fyra bräder ute vid Monte Testaccio. Huru många gånger hade vi inte talat om vår gemensamma, framtida verksamhet i hemmet, huru mycket nytt och nyttigt skulle vi inte föra med oss dit, huru vi där skulle oegennyttigt hjälpa och råda hvarann, som stål och flinta locka fram de obetaleliga gnistor. Men som sagdt: det är förbi. Hans änka sörjer honom mera med hvarje dag, Gud vet hvad slut det skall taga. Hennes enda

¹⁾) Dat. d. 17 mars 1853. Ak:s arkiv.

tröst är att gå ut till grafven och hem i min atelier och se, hur jag arbetar på hans medaljong, hvilken skall sättas på monumentet på hans graf. När det blir färdigt, reser hon kanhända hem, men hon ville helst stanna här“.

Den nya tavla, De tre nornorna, om vilken Molin talar, hann aldrig mera än till utkastet i krita på duk, samt en liten skiss i bläck på papper, som finnes i Nordiska museet, Sthlm (fig. 49). I komposition och linjeföring påminner den osökt om quattrocentisterna. Ett tjugotal år därefter utförde emellertid Molin en borduppsats, Nornorna, vilken göts i silver och överlämnades som subskriberad bröllopsgåva åt kronprinsessan Lovisa 1869. Tvenne av nornorna sitta, medan den tredje står upprätt, och särskilt dragen hos en av de sittande erinra om dem hos en av Blommérs nornor. Det är väl också troligt att relieferna å “Molins fontän“ likaledes äro inspirerade av Blommérs folkloristiska motiv, särskilt av Näcken och Ägirs döttrar.

Fig. 49. Nornorna. Skiss i bläck. Nord. museet, Sthlm.

Ett annat arbete, som dock hann längre än det sist nämnda, var Italiensk moder med barn. Trots dess ofullbordade skick såldes det till en norрман, som 1853 vistades i Rom. Nordiska museet i Sthlm äger en liten färgglad skiss till tavlan, vilken synes mycket starkt påverkad av Rafael, särskilt dennes Madonna i det gröna (Wien). I dukens mitt sitter en ung kvinna och ser ned på sitt barn, som sprattlar i hennes knä. Vid sidan (motsvarande Johannes) leker en liten flicka med en tamburin. Till vänster en vitrappad vägg med en grönsaftig vinranka; bakom gruppen utsikt över solbelyst landskap.

Sorgen över Blommérs bortgång höll nästan på att alldeles överväldiga den stackars änkan, och endast genom de allvarligaste föreställningar lyckades hans gamla kamrater bringa henne till sunt förnuft. Hon grät dock så mycket det första halvåret, att hon var nära att bli blind.

Edla Blommér återvände samma år på hösten till Helsingfors. Hennes hopp var att hon snart skulle få dö för att återförenas med sin käre Nils, men väntan blev ännu längre än före bröllopet. År 1901 skänkte hon några studier och skissböcker, som varit makens, till akademien i Stockholm. Sinnet höll sig alltjämt friskt och ungt, och hennes enda samtalsämne det sista året hon levde var den lyckliga veckan i Rom, som dock aldrig räckte att bli smekmånad. Den 17 dec. 1908 fick hon lägga ihop sina trötta ögon vid 91 års ålder — hon hade då varit änka i nära 56 år.

*

*

*

Blommérs bortgång väckte i hemlandet liksom i Rom den största sorg och bestörtning, vilken tog sig flere sympatiska uttryck. De ledande tidningarna hade minnesrunor, och i Konstnärsgillet höll G. O. Hyltén-Cavallius ett varmhjärtat minnestal över honom ¹⁾). Afton-

¹⁾ Delvis återgivet i förordet till “Blommérs taflor“.

bladet skrev bl. a.:¹⁾ "Han ägnade sig . . . företrädesvis åt den nordiska mytens och sagans bilder; hans "Midsommarnattsdröm" och framställningar af de luftiga älfvornas dans och lekar i den nordiska sommarnatten ha äfven hos den större allmänheten väckt uppmärksamhet och deltagande för den friska, nordiskt allvarliga och milda anda, som uttalade sig i hans konstnärsskap. Hans fränfalle är så mycket mer att beklaga som han genom sina grundliga studier lofvade att vid sin snart förväntade återkomst till fäderneslandet kunna såsom lärare gagna vår konstakademi, af hvilken han var agrée och med hvars understöd han i flere år studerat i utlandet".

Vad Blommér betydde för sina vänner och huru djupt de kände den förlust de gjort, förstår man dock bäst av de brev, de skrevo till varandra och i vilka de tolkade sina känslor. Hans öppna, ärliga väsen, det allmänintresse han ständigt lade i dagen, hans lugna, säkra, skånska gemyt och torroliga humor hade skaffat honom minnesgoda vänner, ej minst i Lund²⁾. Bland dessa var rektor G. Andersson, som under vintern 1851—52 besökte Italien och då någon tid hade Blommér till reskamrat. Vid dennes bortgång skrev Andersson till Palm bl. a.³⁾: "Sällan har jag vid en väns bortgång ur tiden — och jag har dock förlorat ganska många — erfarit en så djup smärta, som vid Blommérs. Underrättelsen därom mötte mig i tidningarna få dagar efter det jag emottagit ditt bref, hvori du just talade mycket om honom och om hans vackra och ljusa framtidsutsikter i sitt hemland. I sanning, det var en mycket stor förlust och för oss, som kände honom, oersättlig. För mig särskildt var den och är och skall länge blifva ämne för en djup sorg. Jag hade så ofta med glädje tänkt på den stundande tiden, då jag hoppades få med honom i minnet återkalla allt det ljufva och härliga vi gemensamt upplefde under de oförgätliga månaderna i Neapel och Rom. Intet enda af de minnena har någon skugga, allt var ljus och frid och fröjd. Jag kan numera aldrig tänka tillbaka på de tiderna, utan att minnet af dem fördystras af den tanken, att den ädle vän, vid hvars sida jag njöt alla dessa härligheter ej är mer. Ett är visst: en sådan resekamrat får jag väl aldrig mera. Den sympati i nästan allt, som rådde oss emellan, så att den enes önskan och vilja också var den andres, gjorde honom i det afseendet ovärderlig. Och hurudan var han icke i allmänhet såsom människa! Hans ädla böjelser, hans enkla, ärliga, grundsvenska väsen, hans klara hufvud och hans jämna lynne, huru ofta träffar man väl dessa egenskaper till lika grad hos samma person förenade. Bland de många människor jag i skilda delar af världen lärt känna, betygar jag, att Blommér var en af de bästa och gedignaste. Frid öfver hans stoft på den främmande jorden!"

¹⁾ D. 23 febr. 1853.

²⁾ Å Akademiska Föreningen var d. 20 april anordnad en minnesfäst över B.

³⁾ Dat. Lund den 9 april 1853. Kungl. Bibl., Sthlm.

DÅ DET GÄLLER ATT I ETT SLUTORD SÖKA GE EN SAMMANFATTNING AV Blommérs konst, kan detta knappast göras bättre än genom att hänvisa till hans självdeklaration, sådan han givit den i ett brev till vännen Nils Andersson ¹⁾: "Du hade ju målat en liten tafla, en gumma och en ko, efter någon äldre visa. Det var rätt gjort af dig att söka något riktigt svenskt ämne, och för att säga min tanke finner jag mest naturligt att svenska målare sysselsätta sig med behandlingen af sådana ämnen, som egentl. rör oss och som vi bäst böra kunna uppskatta". — Svenska målare och svenska ämnen — det är Blommérs program! Om man arbete efter arbete följer hans konstnärsutveckling, ser man också, huru han målmedvetet strävar efter detta. Något specifikt svenskt fanns ej synnerligen mycket av vid akademien i Stockholm, och de arbeten, som före utresan 1847 se dagen, gå också helt i den gamla genren. Modellfigurer i stela, uppstyltade ställningar, vanl. kappraka porträtt, som hårt stå mot en i någon indifferent färg avtonad bakgrund, landskap i gråblekt månsken, ruiner, stugor med upplysta fönster och hela den övriga, romantiska apparaten, "historiemålningar" efter akademiska prisämnen, allt korrekt, stelt och tråkigt. De lofvärda avvikelser från det givna schemat, som Blommér gör, särskilt i ett par porträtt, få ej glömmas, men tjäna mest att poängtera de andra arbetenas jämnstrukenhet. — Konstnärsgilletts verksamhet visade sig visserligen befruktande, men födde endast nya idéer och inga nya former. Härför behövdes de tyska impulserna, främst från romantikerna med Schwind i spetsen, fastän nazarenernas betydelse, särskilt för Blommérs romerska period, ej får underskattas. Men hans specifikt svenska konst infaller dock först i Paris, då han så att säga hunnit smälta de tyska intrycken, och då Afzelii Sagohäfder föda nya bilder i hans mottagliga sinne. Fröet hade dock alltid legat och grott hos honom. En folkets son, som han var, hade han vuxit upp i en idévärld, där tron på älvor, svarta och ljusa alfer, näcken och andra folksagens och folkvisans gestalter ej blott var en dimmig fantasi, utan på många håll den påtagligaste verklighet. Det är också något ovanligt, att en man med den bildning, som B. faktiskt förstått att skaffa sig, höll fast vid sin barnatro och ej med förakt kastade den över bord. Detta visar bäst, huru logiskt han tänkte, och huru grundligt han ville utforma sitt program. Utgående från folkets primitiva föreställningsvärld ville han ge gestalt åt dessa idéer, inpassade i ett svenskt landskap. På så sätt menade han sig kunna skapa en nationell konst. Men hans tankar gå ännu längre, ty detta är ju blott den yttre formen, påtaglig och begriplig för var och en. En inre, symbolisk mening bör finnas i en tavla, menar B., och därför få hans små älvor, som virvla runt på ängen, symbolisera en rosig sommarmorgon, liksom den mörkt stämda duken med den gamle näcken föreställer den dystra höstaftonen. Och slutligen kommer Asgårdsreia—vinternatten med de dödas bortdragande andar, som avteckna sig mot norrskenets flammor, symboliserande det ljus, som slutligen skall bortjaga det

¹⁾ Dat. Paris d. 28 maj 1849. Nord. museet, Sthlm.

svartaste vintermörker. Det är också därför, som Blommérs tavlor med folkloristiska motiv äro något mera än en duk med målade figurer, ty i det rytmiska ljus- och linjespel, som finnes över dessa, går även en underton av melodi: folkvisans spröda, men innerliga toner. Och även här är Blommérs frändskap med Moritz von Schwind påtaglig.

Man kan nog påstå att sådana ämnen som Brage och Idun, Loke och Sigyn samt Freja sökande sin make äro att betrakta som ett slags kompromiss. Kompromissen mellan de akademiska fädernas fordran på "historiemålning" och hans egen längtan att skapa något nationellt. Kompromisser äro icke alltid lyckliga, och för Blommérs konst hade det säkert varit bäst om han fortsatt på den väg, vars bästa milstolpe är Havsjungfrun. Själv var han den förste att erkänna svårigheterna, liksom han flere gånger blygsamt påpekade, att han väl visste vad han ville, men ej var säker på att han även kunde det.

Då den gamle Krafft uttrycker sin harm över att Blommér kastade bort sin tid på att måla något så "lågt" som älvor, så har han därmed — fastän omedvetet — antytt, vilken revolution i svensk konstuppfattning, som B:s ämnen faktiskt betecknade. Blommér är den förste svenske målare, som behandlat folkloristiska ämnen, och denna hans rangplats som föregångsman förtjänar att särskilt framhävas. Idéerna kunna visserligen ej sägas vara helt hans egna, men B. har omplanterat dem i svensk mark, och de typer han skapat verka ock så äknordiska som möjligt. Det är först med B. och hans vän, Nils Andersson, som en verkligt svensk karaktär kommer in i vårt måleri.

Blommér är en pionjär i vårt land, men efter honom följa andra, som upptaga hans idéer och söka föra dem vidare. Den fornnordiska sagans gestalter hade hunnit bli acklimatiserade och även omtyckta och hade nu genom Blommérs Freja samt Loke och Sigyn liksom fått en friskare färg. Så grep sig Ville Wallander an med Vikingen samt Skön Signild, Winge och Malmström målade bägge Heimer och Aslög, den förre dessutom flera andra tavlor ur vår nordiska saga samt icke minst Molin, som ganska troligt lånade ett av Blommérs sista motiv (se sid. 67!). — B:s närmaste efterföljare på det folkloristiska området blev dock den av honom uppmuntrade Nils Andersson (se ovan!). Bättre än någon annan före honom har han utformat det äktsvenska landskapet, särskilt det småländska, och som en av det svenska måleriets märkesmän förtjänar han att betydligt mera uppskattas. Men han målade även Näcken, en gammal man med dimmiga älvgestalter bakom. Också Blackstadius grep sig an med samma motiv (Strömkarlen), men rönt föga uppmuntran och slog sig därför på altartavlor och genrestycken. Och slutligen ha vi Malmström, som i sin Älvalek (flere exemplar) sökte ge samma stämning som Blommér i sin Älvdans. De lätta dimvirvlar, i vilka hans älvor upplösas, kunna sägas symbolisera den folkloristiska konstens upphörande. När J. Tirén ett tjugotal år senare målar sin jämtlandspojke, som söker stämma fiolen efter näckens instrument med ackompagnement av det brusande fallet, står han så ensam med detta ämne i åttiotalets konst, att han endast verkar gengångare. Ty Josephsons Strömkarl, som målades blott två år senare (1883) är en modern skapelse, som ej har något att göra med den symbolik, vilken Blommér lade i sina tavlor.

Få människor ha bättre förstått att värdesätta Blommérs konst än den fint bildade Lorentz Dietrichson¹⁾: "Blommér gick in i folksagan med full tro och hängifvenhet, för honom dansade älfvor och sjöjungfrur — och på afstånd skymtade man vanligtvis en förbidragande enslig vandrare eller någon annan, som i den stilla, nattliga timmen med häpnad såg skogens lif vakna." Och då Dietrichson jämför Blommérs konst med Malmströms, säger han om den sistnämnde: "Malmström . . . visar oss nutidens mera skeptiska ande, men som har

¹⁾ Ny illustrerad tidning 1866, sid. 247.

sin egen vemodsfulla poesi: den kan icke mera tro, men den älskar ändå att svärma, och den ser figurer och lätta väsenden i dimman, som stryker genom den kyliga, stålskarpa morgonluften.“ — Det fanns en senare tid, vars målsman Levertin ansåg sig vara, som sade sig “nästan medlidsamt betrakta dessa nordiska fantasier, utan lifsvärme eller inbillningskraft, utan stämning af någon art, utan linjens eller färgens tjusning“¹⁾). Mera orättvist kan Blommér ej bliva bedömd. Frånsett det ärliga i hans konst samt hans redliga avsikter är det just stämningen och fantasien samt tillika det skiftande ljus- och linjespelet över hans älvor och sjöjungfrur, som lockar ännu senare tiders barn till beundran, en beundran, som växer till vördnad hos den, som djupare fått blicka in i hans rika konstnärssjäl. En äkta svensk konst av en äkta svensk målare och — kunna vi tillägga — för äkta svenskar: det är Blommér. Kanske just på detta sista tillägg faller den Levertinska domen till marken.

¹⁾ O. LEVERTIN: Samlade skrifter, XIX, sid. 79.

Fig. 50. Modellfigur. Svartkrita. Dir. Einar Hellners, Halmstad.

FÖRTECKNING

över arbeten i olja, utförda av N. J. Blommér. — Höger och vänster anges alltid från åskådaren räknat, dock med undantag för kroppsdelar. Använda förkortningar äro de allmänt vedertagna och torde ej behöva förklaras. Då ej annorlunda angives är målningssättet olja på duk.

Omkring 1836.

- N:o 1.* SJÄLVPORTRÄTT. Bröstmild, omkr. 18 år, halv face åt v. Kastanjebrunt hår, blå ögon, svart halsduk och rock, vit väst. Brun, avtonad bkgr. — B. 18,⁵. H. 22,⁵. Fig. 4.
Fru A. Sjöquist, Helsingborg.

1837

- N:o 2.* SKOLLÄRARE ANDERS OLSSON, f. 1792, d. 1875. Knästycke, face något åt h. Mörkbrunt hår, blå ögon, vit halsduk, svart rock. Sitter i karmstol med h. arm på sidostödet; v. arm på knät. Bkgr. brungrön. — Sign. baks.: *N. J. Olsson. Pinxit 18^{11/2} 37.* B. 23,⁵. H. 28.
Sergeant And. Hammargren, Kristianstad.
- N:o 3.* ELNA OLSSON, f. JACOBSDOTTER, f. 1785, d. 1858. Knästycke, vänd något åt v. Sitter i karmstol. Vit klut på huvudet, vit, fyrkantig krage, gråbrun tröja med rött foder, händer korslagda i knät, vitt förkläde. Sepia bkgr. — Sign. baks.: *N. J. Olsson. Pinxit 18^{23/2} 37.* B. 23,⁵. H. 28.
Sergeant And. Hammargren, Kristianstad.
- N:o 4.* KOMMISSIONSLANTMÄTARE T. L. RYBERG, f. 1806, d. 1886. Bröstmild, halv face åt v. Mörkbrunt hår, blå ögon. Iklädd "fadermördare", svart halsduk samt väst och rock i samma färg. Bkgr. i gråbrun ton. — Sign. på baks.: *N. J. Olsson pinx 1837.* B. 40. H. 45.
Konsul A. Ryberg, Nyköping.
- N:o 5.* CATARINA (TUA) CHARLOTTA RYBERG, f. KEMNER, f. 1801, d. 1857. Bröstmild, halv face åt h. Håret är svart med stora "kanonlockar" vid öronen, ögonen bruna. Hon är iklädd stor, vit, krusad huva med ljusröda rosetter samt hakband i samma färg. Över axlarna har hon en vit schal med bred spets. Klädningen är svart, bkgr. gråbrun. — Sign. på baks.: *N. J. Olsson pinx 1837.* B. 40. H. 45. Fig. 6.
Konsul A. Ryberg, Nyköping.

- N:o 6. FANJUNKARE CLAES ANDERS BERGMAN, f. 1805, d. 1873. Midjebild, face, huvud något åt v. Svart hår, benat vid v. sidan. Iförd sk. dragonuniform. Bkgr. gulbrun. — Sign. baks.: *N. J. Olsson px 1837*. B. 42. H. 48. Fru M. Bergman, Kalmar.
- N:o 7. JOHANNA MAGDALENA ELISABETH BERGMAN, f. SANDBERG, f. 1809, d. 1882. Midjebild, face, huvud något åt h. Vit bindmössa med ljusröd rosett, rosor och förgätmigej. Svart urringad klädning, garnerad med valenciennespets. Guldhalsband med pärlor; pärlknapp och brosch på bröstet. Bkgr. gulbrun. — Sign. på baks.: *N. J. Olsson px 1837*. B. 42. H. 48. Fru M. Bergman, Kalmar.
- N:o 8. SERGEANT FRANTZ I. BERGMAN, f. 1817, d. 1890. Bröstdbild, face. Ljusbrunt hår, benat vid h. sida, blå ögon, små mustascher, pipskägg. Iklädd Vendes art.-reg. unif. Bkgr. grågrön. — Sign. baks.: *N. I. Olsson pinx 1837*. B. 38,⁵. H. 46. Fröken E. Bergman, Lund.
- N:o 9. MARIANA CHRISTINA BERGMAN, f. JÖNSSON, f. 1817, d. 1860. Bröstdbild, halv face åt h. Svart, slätkammat hår, blå ögon, långa guldörhängen, halsband av svarta stenar och bergkristall, svart urringad klädning med låg spets i kanten, guldkedja över axlar och bröst samt liten guldbrosch i form av blad. Bkgr. grågrön. — Sign. baks.: *N. I. Olsson pinx 1837*. B. 38,⁵. H. 46. Fröken E. Bergman, Lund.
- N:o 10. LANTMÄTERIDIREKTÖR TH. JÖNSSON, f. 1777, d. 1839. Bröstdbild, face. Mörkbrunt hår, bruna ögon, helt skägglös. "Fadermördare", lantmäteriuniform. Bkgr. grågrön. — Sign. baks.: *N. J. Olsson pinx 1837*. B. 38,⁵. H. 46. Fröken V. Bergman, Sthlm.

1838.

- N:o 11. KRISTUS I ÖRTAGÅRDEN. Kristus ligger på knä, vänd åt v. i nära hel profil. Huvudet nedböjt, händerna hopknäppta under hakan. Han är iklädd röd dräkt med koboltblå mantel. Till v. upptill synes en ängel i halv profil, iklädd vit dräkt, armar bara. Den håller en bågare i h. hand och ett kors i v. Hela scenen avtecknar sig mot en molnig, rosafärgad bkgr., marken mossgrön. (Fritt behandlad kopia efter Carlo Dolcis målning med samma ämne i Gall. Pitti, Florens.) — B. 37. H. 53. Lärare M. Olin, Ingelstråde.
- N:o 12. GUSTAFVA OLSSON, f. 1824, d. 1863. Midjebild, helt face, brunt hår med svart band, bruna ögon, livlig karnation. Vit schal över axlarna, grön klädning med puffärmar. Syr på vit duk, som hon låtit sjunka i knät. Sepia bkgr. — Sign. baks.: *Målat af N. J. O. Blommér 1838* (sign. tydl. anbragt efter det B. kommit upp till Sthlm). B. 30,⁵. H. 40,⁵. Fröken Anna Åkerman, Vinslöv.
- N:o 13. KOMMISSIONSLANTMÄTARE S. M. SVENSSON, f. 1797, d. 1843. Midjebild, halv face v. Svart hår, bruna ögon, blå lantmäteriuniform med dubbel rad förgyllda knappar. Brungrön bkgr. — B. 38. H. 46. Fröken E. Nelander, Lund.
- N:o 14. ANNA CHRISTINA SVENSSON, f. LÖFMARK, f. 1804, d. 1889. Midjebild, halv face h. Spetsmössa med blommor och ljusblå band, knutna under hakan och hängande ned till midjan. Mörkbrunt hår, benat mitt i pannan, bruna ögon. Spetskrage över axlarna, svart klädning. Mörkbrun bkgr. — B. 38. H. 46. Fröken E. Nelander, Lund.
- N:o 15. BISKOP WILHELM FAXE, f. 1767, d. 1854. Midjebild, face halvt till v. Svart sammetskalott, därunder grått, nedhängande hår, gråblå ögon. Iklädd biskopsdräkt med krage och kors samt flere ordenstecken. Gråbrun bkgr. — Sign. på baks.: *N. J. Olsson pinx 1838*. B. 64. H. 75. Lunds domkyrka.

1839.

- N:o 16. LANTBRUKARE AUG. ÅKERMAN, f. 1820, d. 1892. Midjebild, halv profil åt h. Brunt, slätstruket hår, blå ögon, skägglös. "Fadermördare", svart rock, vit väst, armar i

kors över bröstet. Bkgr. mossgrön. — Påskrift på baks.: *Målat i Maj 1839*.
B. 26. H. 34,⁵. Herr O. Boke, Malmö.

- N:o 17. ELISABETH PETRONELLA BERGGREN, f. KALLENBERG, f. 1819, d. 1902. 20-årig ung dam, bröstbild, face. Blont hår med mittbena och långa korkskruvslockar vid öronen; blå ögon. Ljusblå, urringad klädning med guldbrosch å bröstet. Bkgr. gråbrun. — Sign. n. v.: *N. I. O.* (monogram) 1839. B. 52. H. 64.

Fru C. Hollenius' sterbhus, Lund.

- N:o 18. KAMRER J. A. V. TULLBERG, f. 1812, d. 1873. Midjebild, halv face åt v. Mörkbrunt hår, blå ögon, "fadermördare", blommig väst med broderade byxhängslen utanpå denna, svart rock. Bkgr. sepia. — Sign. n. v.: *N. O. B.* (monogram) 1839. B. 54. H. 65.

Veterinär A. Tullberg, Eslöv.

- N:o 19. PROSTEN JAKOB BERNDT KALLENBERG, f. 1780, d. 1849. Bröstbild, face ngt åt v. Brunt, lockigt hår, gråblå ögon, livlig karn. "Fadermördare", vit, virad halsduk samt prästkragen. Svart dräkt; urkedja av flätat hår med tvenne små guldspännen. Bkgr. sepia. — Sign. n. v.: *N. I. O.* (monogram) 1839. På baks. silverplåt med inskr.: "Prosten Jakob Berndt Kallenberg. * 29—12—1870 † 7—9—1849. Kyrkoherde i Tygelsjö och Klagstorp från d. 1—5—1817 till sin död. Skänkt av hans barn till Tygelsjö kyrka". B. 54,⁵. H. 67.

Tygelsjö kyrka.

- N:o 20. PROFESSOR J. HOLMBERGSSON, f. 1764, d. 1842. Bröstbild, face något åt h. Brunt, lätt krusigt hår under den svarta kalotten, polisonger, bruna ögon. "Fadermördare" samt vit, i rosett knuten halsduk med långa snibbar. Svart rock med Nordstjärneorden på bröstet. Bkgr. grågrön. — Påskrift på baks.: *Prof. J. Holmbergsson i hans 75te år*. B. 54. H. 67.

Lunds Universitet.

- N:o 21. PROFESSOR J. G. AGARDH, f. 1813, d. 1901. Midjebild, face. Svart hår benat vid v. sidan, bruna ögon, livlig karnation, tunn skäggkrans, "Schiller"-kragen. Grön väst med vita ränder, svart rock, konvaljer i knapphållet; v. handen i sidan. Gråbrun bkgr. — Sign. n. v.: *N. J. Olsson pinx 1839*. B. 53. H. 68,⁵.

Nya botan. inst., Lund.

1840.

- N:o 22. BLOMSTERSTYCKE. I en rak, mörkbrun lerkruka finnas ett flertal blommor arrangerade, bland vilka märkas röda och gula tulpaner, röda och vita rosor, blåklint, syren, lupin, akleja, gul lilja, svärdsilja, violer m. m. Krukan står på en gulbrun bordskiva; bkgr. i samma färg. — B. 34. H. 40,⁵. Målare N. Hammargren, Kristiania.

- N:o 23. FREJA (sed. gift VERIATY) och HULDA CHARLOTTE RYBERG, den förra f. 1833, d. 1920, den senare f. 1830, d. 1912. Stående knä. i målad oval. Flickan till v. (Freja) nästan hel face, mörkbrunt hår och bruna ögon; är iklädd mörkblå, urringad klädning med rikt veckade, halvlånga ärmarna och vit spets. H. handen vilar på bröstet och håller en slinga av håret. V. handen på systemens axel. Denna (Hulda Charlotte) står i profil med huvudet i halv face, lutat mot systemens. Hon har ljusbrunt hår och blå ögon samt är iklädd vit, urringad klädning med veckade, halvlånga ärmarna. Armarna korslagda intill systemens midja. Bkgr. ljusbrun. — Sign. n. v. inom ovalen: *Blommér pinx 1840*. B. 63. H. 75.

Grosshandl. C. Lundgren, Nyköping.

- N:o 24. SJÄLVPORTRÄTT. Ung man, bröstbild, halv face åt h. Lockigt, mörkbrunt hår, blå ögon. Nedvikt skjortkragen, svart spännhalsduk, mörkblå rock. Bkgr. mörkbrun. — Påskrift på spännramen: "Blommér. Köpt 1894. Ak.: prot. 24 febr. och 14 mars d. å. Självporträtt". B. 17,⁵ H. 22. (Avbild. hos L. LOOSTRÖM: Kungl. Ak:s för de fria konsterna samlingar av målning och skulptur, Sthlm 1913.)

Konstakademien, Sthlm.

- N:o 25. FABRIKÖR PEHR LJUNGCRANTZ. Midjebild, face åt v. "Fadermördare" och vit, lindad halsduk, blå rock med blanka knappar. H. hand instucken i västen. Frisyr med "husarkrokar". — Sign.: *N. J. Blommér px 1840*. B. 63. H. 74.

Bukowski, Sthlm 1918.

1841.

- N:o 26. BRUKSPATRON L. L. LORICHS, f. 1778, d. 1866. Midjebild, sittande, halv face åt v. Lätt grånat hår, blå ögon. "Fadermördare", svartblå halsduk, väst i samma färg med ränder och små blommor i vitt. Mörkblå rock, något gående i grönt; förgyllda knappar. H. handen vilar på ett bord och håller en uppslagen bok, v. hand ligger på armstödet Bkgr. sepia, avtonad i guldbrun. — Sign. n. h.: *Blommér px 1841*. B. 66. H. 79. Fig. 8.

Brukspatron L. L. Lorichs, Bernshammar.

- N:o 27. PROSTEN OLOF RUDOLF BELLANDER, f. 1794, d. 1873. Äldre man, bröstbild, face åt v. Håller i kappan med h. hand. Blå ögon; "fadermördare", prästkrage och -rock. Bkgr. brun. — Sign. n. v.: *Blommér 1841*. B. 65. H. 79. Fig. 9.

Köpings kyrka, Västmanland.

- N:o 28. ÖVERINTENDENTEN, MAJOR MARTIN LUDVIG BERG, f. 1818, d. 1881. Tioårig gosse, bröstbild, hel face, huvud något åt v. H. hand stucken innanför rocken, som är blå med förgyllda knappar; väst grå. Bkgr. grågrön. — Sign. n. v.: *N. J. O. Blommér*. Olja på plåt. B. 23. H. 31.

Taxinge-Näsby.

- N:o 29. OKÄND, YNGRE MAN. Knästycke. Halv face åt v.; sitter vid ett bord, å vilket h. handen vilar. Är iklädd svart dräkt samt halsduk i samma färg. — Sign.: *N. J. O. Blommér 1841*. B. 63. H. 75.

Bukowski, Sthlm 1902.

1842.

- N:o 30. EBBA AURORE VON ESSEN, f. BRAHE, f. 1838. Ung flicka, knäfig, hel face. Mörkbrunt hår. Ljusblå klädning med vitt garnityr. Händerna i kors i knät. Hög karmstol. Brun bkgr. — Sign. n. v.: *Blommér 1842*. B. 17. H. 22,5.

Friherre Fredr. von Essen, Sthlm.

- N:o 31. GODSÄGARE G. D. EURENIUS, f. 1818, d. 1898. Bröstbild, face. Brun, slätstruket hår, livlig karnation, små mustacher. Svart rock med blå kappa över axlarna; silverkråsnål i den svarta halsduken. Sepiabrun bkgr. — Sign. n. v.: *Blommér 1842*. På baks.: "Porträtt af G. D. Eurenus, 24 år gammal, måladt af hans kamrat på målarakademien Blommér 1842". B. 24,5. H. 29,5. Fig. 11.

Fil. dr. A. G. J. Eurenus, Råsunda.

- N:o 32. PROFESSOR L. M. PHILIPSON, f. 1766, d. 1851. Äldre man, bröstbild, face ngt åt h. Svart kalott, därunder grått hår; blå ögon, skägglös. Vit, nedvikt krage, svart, virad halsduk, svart väst och rock. — Sign. n. h.: *Blommér pinx 1842*. B. 18. H. 22,5. (Avbild. i Kungl. Medicinalstyrelsens porträttsamling, s. 80. Sthlm 1917.)

Kungl. Medicinalstyrelsen, Sthlm.

- N:o 33. LIGGANDE KVINNLIK MODELL. På en säng ligger en ung, naken, sovande kvinna utsträckt, vänd åt v., stödjande huvudet mot h. hand. V. arm ligger böjd över kroppen och håller i ett blått sidentäcke, fodrat med gult. V. ben ligger över det h. Framför henne sitter ett ljuslockigt barn med förgätmigej i håret och en vit lilja på armen, stödjande huvudet i h. hand. Bkgr. mörkt karmin med något ljusare draperier upptill. — B. 162. H. 116.

Malmö museum.

- N:o 34. GRIPSHOLMS SLOTT. Mänskensstycke. På en udde till v. ligger slottet i tavlans mellanplan. Till h. strand med lövträd och tvenne granar, säv längs stranden. Till v. en båt med en stående och en sittande figur; i bkgr. båt med segel. Hela duken hållen i en gråblå ton med ljusare moln och vit måne. Slottet är målat i en gråbrun färg. — B. 17. H. 12.

Lantbrukare A. Hammargren, Laholm.

- N:o 35. MÅNSKENSLANDSKAP. Till v. och i förgrunden mot h. sluttande strand med tvenne stora björkar, stenar och buskar. I mittplanet lugn sjö, som sträcker sig till h., därpå tvenne segelbåtar. Till v. i fonden utskjutande uddar med Stegeborgs ruin på den närmaste. Blek måne med slöjiga moln över. Hela duken hållen i ljst blågrå ton. — Sign. n. v.: *Blommér 1842*. B. 52. H. 37,⁵. Fig. 10.

Göteborgs museum.

1843.

- N:o 36. PROFESSOR J. HOLMBERGSSON. Se beskrivning n:o 20, som är alldeles likt detta. Påskrift å baks.: "Professoren, Doctor Joh. Holmbergsson i Lund, född 1764, död 1842. Detta porträtt målades 1843 i Stockholm af N. J. O. Blommér efter ett annat, som Han 1839 efter Profⁿ Doct. J. Holmbergsson i Lund målade och hvilket var mycket väl träffadt, betygar G. F. Iverus ²⁵/₆ 1844". B. 56. H. 65.

Akademiska Föreningen, Lund.

- N:o 37. ÖVERHOVJÄGMÄSTARE CLAES MAGNUS LEWENHAUPT, f. 1816, d. 1882. 27-årig; knäfigur. Face åt h. Mörkbrunt hår, mustascher och pipskägg, "rättarkrans". Löjtnantsunif. (lifreg. husarer). Tschakå i h. hand, sabel i v., kolonn med draperi till v. — Sign. n. h.: *N. J. Blommér px 1843*. B. 31. H. 39.

Greve A. Lewenhaupt, Claestorp.

- N:o 38. LOVISA SOPHIA VILHELMINA LEWENHAUPT, f. BERGENSTRÅLE, f. 1823, d. 1885. 20-årig, knäfig., face åt v. Mörkbrunt hår. Urringad svart klädn., korta ärmar med vit spets; guldarmband med häng. hjärta kring v. arm. Handske i v. hand, binocle i h. handen, som vilar på en rödklädd stol. — Sign. n. v.: *N. J. Blommér px 1843*. B. 31. H. 39.

Greve A. Lewenhaupt, Claestorp.

- N:o 39. GENERAL GUSTAF PEYRON, f. 1828, d. 1915. Midjebild, halvt åt h., ansiktet helt face. Blont hår, bruna ögon. Mörkblå kadettunif., epåletter med guld, rem över bröstet samt urkedja, värjfaste synligt; ljusbrun bkgr. — Sign. n. h. *Blommér px 1843*. B. 24,⁵ H. 29,⁵.

Löjtnant G. Peyron, Malmö.

- N:o 40. HOVMARSKALKEN, ÖVERSTELÖJTNANT JOHAN FREDRIK AMINOFF, f. 1786, d. 1858. Midjebild, face något åt h. Brunt hår, blå ögon. "Fadermördare", svart halsduk, vit väst, mörkblå uniformsrock (Västgöta-Dals reg.) med epåletter och förgyllda knappar. Kring halsen Vasaordens kommendörstecken i vattrat sidenband, dessutom Svärdsorden och tvenne medaljer (otydliga) på bröstet. Bkgr. gråbrun. — Sign. n. h.: *Blommér px 1843*. B. 57. H. 70.

Fru M. Aminoff, Sthlm.

- N:o 41. ANNA CHARLOTTA AMINOFF, f. AMINOFF, f. 1794, d. 1860. Midjebild, face något åt v. Svart hår, benat i mitten med guldspänne i hårfästet. Svagt rosafärgad strutsplym faller ned från v. sidan av huvudet på axeln; bruna ögon. Kring halsen dubbel rad av stora pärlor. Djupt urringad klädning, kantad med bred spets. Mitt å bröstet stor brosch av guld med pärlor och trenne kläppar. Bkgr. gråbrun. — Sign. n. v.: *Blommér px 1843*. B. 57. H. 70.

Fru M. Aminoff, Sthlm.

- N:o 42. ÖVERSTE JAKOB FREDRIK GUSTAF AMINOFF, f. 1805, d. 1868. Sittande nästan helfigur, halv face åt v. Mörkbrunt, lockigt hår, blå ögon, kort helskägg, långa, hängande mustacher. Iförd Mozdakska kosackregimentets överstelöjtnatsuniform. På bröstet patronbälte samt S:t Annæ-, Virtuti militare-, S:t Wladimir-, S:t Stefans- och S:t Georgsorden jämte tvenne medaljer för tapperhet i fält. Rikt sirad dolk i bältet samt kroksabel med tofs vid v. sida. H. arm på ett bord till v., å vilket hans toppiga kosackmössa ligger. Gråbrun bkgr. B. 38. H. 45. Oval ram.

Överste Oskar Tudeer, Helsingfors.

- N:o 43. EMILIA AMINOFF, f. AMINOFF, f. 1810, d. 1859. Knäfigur, face något åt h. Blont hår, benat mitt i pannan, blå ögon. Stora guldörhängen, pärlhalsband. Djupt urringad svart sidenklädning med stor guldbrosch å bröstet. Sitter i rikt skulperad

karmstol med h. armen på armstödet; v. arm ligger i knät. Till h. bord med blomstervas. Gråbrun bkgr. — Sign. n. v.: *Blommér 1843*. B. 33. H. 38.

Överste Oskar Tudeer, Helsingfors.

- N:o 44. MÅNSKENSLANDSKAP. Längst till v. brant strand med buskar och hängbjörk. Där nedanför vattendrag med en vik åt h. I förgr. låg strand med en man och en kvinna samt längst till h. tvenne tallar, som nå upp till dukens överkant. Hög ås i bakgrunden med spridda träd. Blek fullmåne, omgiven av moln. Hela tavlan hållen i en violettbrun helton med blågrön mark. — Sign. n. h.: *Blommér 1843*. B. 35. H. 23,5.

Göteborgs museum.

- N:o 45. TIMMERFLOTTNING VID MÅNSKEN. En å rinner fr. h. till v. Två timmerflottare stå vid stranden till h. Ovanför dem hög fura. I bkgr. till h. stuga med upplysta fönster. På andra sidan ån strand med stora stenar och småskog. Brädstapel i förgr. till v. Lågt stående måne mot molnig himmel. Gråblå ton med brun undermålning, som skimrar igenom i förgr. — Sign. n. h.: *Blommér*. B. 57. H. 41.

Göteborgs museum.

1844.

- N:o 46. KONSTNÄREN J. K. BOKLUND, f. 1817, d. 1880. Stående knäfigur, halv face åt v. Brunt hår, blå ögon. Iklädd lång, grå överrock och svart kostym. V. hand instucken i bröstet, h. hand håller en hög hatt stödd mot benet. En lackröd näsduk hänger ut ur fickan. Till h. karminrött draperi. Bakgrunden utgöres av en vägg i mossgrön ton, på vilken hänga flere tavlor. — Sign. n. v.: *N. J. O. Blommér 1844*. B. 31. H. 40. Fig. 12.

Malmö museum.

- N:o 47. INGEBORG JOHANNA KUNIGUNDA VON SCHEWEN, f. STENBERG, f. 1825, d. 1889. Ung dam, sittande, knästycke, face till v.; v. hand håller vita handskar, h. hand näsduk. Brunt hår, mittbena, guldörhängen, blå ögon. Svart, urringad klädning med vit spets, halvärmar. Snidad stolrygg. Mossgröna väggar m. tavlor. — På spännramen står skrivet: "Dröj i min själ, dyrbara bild! Jag skall göma Dig väl, Lys som en sol genom töcknen, Vandrarn i öcknen. d. ²⁹/₇ 46". — Sign. n. v.: *Blommér px 1844*. B. 30,5. H. 41.

Friherre v. Schewen, V. Torvesta, Västmanland.

- N:o 48. MANLIG MODELL. Sittande helfigur, halv face åt v. Brunt hår, livlig karnation. H. arm rakt utsträckt, v. arm stödd mot en på golvet stående lyra. Bkgr. gråblå. — Sign. n. v.: *Blommér*. Olja på papper. B. 42. H. 62.

Malmö museum.

- N:o 49. GENERALLÖJTNANT C. U. RIDDERSTOLPE, f. 1773, d. 1846. Midjebild, face något åt v. Svart hår, blå ögon. Iklädd generalsunif. med svärdsordens stora kraschan och band. Skärp om livet. V. hand vilar på värjfastet, h. stucken innanför skärpet. Bkgr. mörkbrun. — Sign. n. h.: *N. J. Blommér*. B. 70. H. 90.

Godsägare H. von Post, Johannelund.

1845.

- N:o 50. SKOLLÄRARE ANDERS OLSSON, f. 1792, d. 1875. Bröstdbild, face något åt v. Brunt hår, blå ögon. Vit krage, svart, knuten halsduk, sepiabrun rock. Bkgr. gråbrun. — B. 44. H. 52. Fig. 17.

Herr Aug. Åkerman, Malmö.

- N:o 51. ELNA OLSSON, f. JACOBSDOTTER, f. 1785, d. 1858. Bröstdbild, face något åt h. Röd och blårutig klut, lätt gråsprängt hår, blå ögon. Vit krage med knypplad spets, svart klädning. Gråbrun bkgr. — B. 44. H. 52. Fig. 16.

Herr Aug. Åkerman, Malmö.

- N:o 52. SYSKONEN RAMEL (Ebba, g. Toll, Amelie, g. Gyllenstierna, Otto, Elisabeth, g. Barnekow). Samtliga helfigur i rumsinteriör. Ebba har grålila klädning, Amelie vit med röda broderier, Otto mörkblå jacka med "Schillerkrage" samt Elisabeth mörklila klädning. Röda draperier till v.; grågrön bkgr., stol med blått tyg. —

Sign. n. h.: *N. J. O. Blommér px 1845*. B. 59. H. 79. (Avbildad i Svenska slott och herresäten, del Skåne, sid. 386.) Kammarherre H. Ramel, Sthlm.

- N:o 53.* MOSES BESKYDDAR RAGUELS DÖTTAR. Akademiens prisämne 1845. Moses står i tavlans mitt vänd åt v. och är klädd i karminröd mantel samt har mörkbrunt lockigt hår med gråblå bindel. Han brottas med en man, iförd brunullig rock; bakom denne ytterligare några män i bruna kjortlar. Till h. bakom Moses sex kvinnor i färgrika dräkter; några får synas mellan dem och längre bort klippor samt några palmer. Landskapet förtonar i lila; varmt guldgul aftonhimmel. — Sign. n. h.: *N. J. O. Blommér 1845*. B. 96. H. 75. Fig. 15.

Friherre C. von Platen, Råsunda.

- N:o 54.* KVINNLIG LIGGANDE MODELL. Vänd åt v. med ryggen mot åskådaren, huvud i profil; v. arm böjd uppåt med handen på huvudet. Svartbrunt hår, rödlätt karnation. Vilar på låg bädd med gulbruna och vita draperier. Bkgr. rödaktigt brun, nedtill avtonande i gulgrått. — Sign. n. h.: *N. J. O. Blommér 1845*. B. 69. H. 52.

Norrköpings Konstmuseum.

1846.

- N:o 55.* DOKTOR HERMAN SÄTHERBERG, f. 1812, d. 1897. Knäbild, halv profil åt h., huvud ngt mera face. Brunt hår, bruna ögon, skäggkrans. Fadermördare, svart- och vitrandig halsduk, svart rock, d:o sammetsfordrad slängkappa. I h. handen håller han en hög kastorhatt. Landskap i bakgr. med gråblå himmel, stor vattenyta med ett par vita segel till h. samt olivgrön mark med buskar i förgr. — Sign. n. v.: *Blommér px 1846*. B. 28. H. 37.⁵. (Avb. hos N. Sjöberg: Porträtt av sv. läkare och apotekare, pl. CXLVII.) Läkaresällskapets saml., Sthlm.

- N:o 56.* GREVE NILS CLAES BRAHE, f. 1841, d. 1907. Femårig gosse, midjebild, vänd åt h. Blont, lockigt hår med sidobena; blå ögon. Rynkad vit krage, blå kolt med broderier. Gråbrun bkgr. — Påskrift å baks.: "*Målad 1846*". B. 38. H. 47.

Friherre Fredr. v. Essen, Sthlm.

- N:o 57.* HERTIG AUGUST, f. 1831, d. 1873. Midjebild, vänd ngt till h., huvud ngt till v. Håller kasken under h. arm. Uniform (Livgard. till häst), svart halsduk, blå vapenrock med två vita knapphål, vita axelklaffar, vit kartuschrem, sabel. Grågrön bkgr. Till v. kolonn. — Sign. på kol. basen: *Blommér px 1846*. B. 28. H. 35. Drottningholms slott.

- N:o 58.* HERTIG GUSTAF, f. 1827, d. 1852. Midjebild, face till v. med h. hand stucken innaför vapenrocken. Hår benat vid v. sida. Iklädd Liv.-reg. drag. unif., mörkblå vapenrock med ljus kant, svart halsduk, kartuschrem i guld, guldepåletter, sabel, serafimerkraschan. Bkgr. gråblå vägg med pilaster till v. — Sign. n. h.: *Blommér px 1846*. B. 28. H. 35. (Avb. hos N. Sjöberg: Svenska porträtt i off. saml. I, pl. 48.) Drottningholms slott.

- N:o 59.* MATHILDA HALLSTRÖM, f. ESBERG, f. 1827, d. 1901. Ung dam, knäbild, halv profil åt h. Hon sitter å en stol med rikt skulpterat ryggstöd. Blont hår, benat mitt i pannan, blå ögon, djupt uringad svart klädning med vit brodyr upptill. Ljusgrå sidenschal med grönt och ljusröda blommor hänger över h. armen, går bakom livet och ligger i knät på v. sida. Båda händerna i knät på schalen. — Sign. n. h.: *Blommér pinx 1846*. B. 35. H. 47. Fru A. Blumer, Turin.

- N:o 60.* HEIMDALL OCH FREJA. Skiss till akademiens prisämne 1845. Freja sitter till v. å en tron och är iförd röd klädning med brun bård. Heimdall står till höger, iklädd gul kappa och livrock. Röda draperier upptill. Utsikt mot blånande luft till h. — B. 30. H. 37.⁵. Fig. 18. Stockholms slott.

- N:o 61.* BRAGE OCH IDUN. Brage sitter framför en med drakslingor sirad kolonn; kroppen i face, huvudet nästan hel profil åt v. Vid hans högra sida står en harpa, likaledes med drakslingor; med h. handen rör han strängarna, den v. vilar på in-

strumentets överdel. Han är iklädd en olivgrön livrock, som lämnar armar och ben bara. Vid Brages v. sida står Idun med kroppen något åt v, huvudet nästan face. Hon har diadem av guld i det blonda håret, en tjock guldring om halsen samt spiral av guld om h. underarmen. H. hand håller ett uppslaget skrin med äpplen. Hon är klädd i vitt liv och röd kjortel. Till h. utblick mot mörkblå, upptill nästan svart luft. — Sign. n. v.: *N. J. O. Blommér px 1846*. B. 68. H. 95. Fig. 19. Malmö museum.

- N:o 62.* MÅNSKENSLANDSKAP. I förgrunden vattendrag med brygga, vid vilken tvenne segelbåtar och en roddbåt äro fastgjorda. Ett par figurer stå på bryggan. Där bakom en udde med tät skog. Nederst i h. hörnet låg strandflik. Måne i dukens mitt nästan till hälften dold av moln. Gråblå helton, starkt mörknad i förgrunden. — Sign. n. v.: *N. O. Blommér 1846*. B. 31. H. 26. Fabrikör A. Sahlin, Eslöv.

1847.

- N:o 63.* MANLIG MODELL. Naken helfigur, face, huvud halvt till v. Båda armarna höjda vinkelrätt ut från kroppen; h. arm vilar mot en stav. V. ben något framflyttat. Bkgr. gråbrun. — Sign. n. h.: *Blommér*. B. 52,⁵. H. 66. Professor C. M. Fürst, Lund.

- N:o 64.* MÅNSKENSLANDSKAP. I förgr. och till h. lätt krusat vattendrag med roddbåt och tvenne figurer; låg strand med träd och buskar. Till v. utskjutande hög strand med ruiner och träd. Himlen ljust gråblå med mörkare moln, som delvis täcka den i vitt målade månen. Marken och ruinen hållna i gråsvart och grönt. — Sign. å båtens för: *Blommér 1847*. B. 61. H. 51. Bukowski, Sthlm 1918.

- N:o 65.* HOVMARSKALKEN, ÖVERSTELÖJTNANT JOHAN FREDRIK AMINOFF, f. 1786, d. 1858. Sittande knäfigur, face något åt v. Brunt hår, blå ögon. Iklädd svart frack med Vasaordens kommendörstecken kring halsen samt Svärdsorden och tvenne medaljer på bröstet. H. armen ligger på ett bord, på vilket finnas bläckhorn med penna, papper och böcker. V. hand vilar på knät. Brun, avtonad bkgr. — Sign.: *Blommér 1847*. B. 34. H. 41. Fru Constance Aminoff, Åbo.

- N:o 66.* ANNA CHARLOTTA AMINOFF, f. AMINOFF, f. 1794, d. 1860. Sittande knäfigur, face något åt h. Svart hår, benat i mitten, bruna ögon. Pärlhalsband. Svart, urringad klädning med spets kring halsen. På bröstet guldbrosch med pärlor och tvenne kläppar. Sitter i högryggad karmstol med h. hand på armstödet, v. hand i knät. Till h. bord med uppslagen bok. Brun, avtonad bkgr. — Sign.: *Blommér 1847*. B. 34. H. 41. Fru Constance Aminoff, Åbo.

- N:o 67.* VIRGILIUS UPPLÄSER ENEIDEN. Akademiens prisämne 1847. Virgilius sitter längst till h. vänd åt v., iförd lila och brun dräkt; håller ms. i v. hand. Längst till v. sittande kvinna i profil åt h., klädd i röd kjol, grön slöja från håret. Bakom henne stående man i brunlila mantel. Augustus står framför denne, iförd vit toga med guldbård, röd mantel. Han stöder den framför honom sittande vanmäktiga Octavia, som bär vit dräkt med lila mantel kastad över benen. Bord med skål och kanna i bkgr. Väggar grågröna; bakom Augustus och Octavia ett gulbrunt draperi med röd bård. — Sign. n. v.: *Blommér px 1847*. B. 102. H. 84. Fig. 20. Doktorinan E. Jentzen, Sthlm.

1848.

- N:o 68.* MANLIG MODELL. Helfigur, huvud i profil, kroppen halv face åt höger. V. arm lyft med underarmen i vinkel; h. arm beredd till slag, båda händerna knutna (boxarställning). V. fot flyttad framför den högra. — Sign. n. h.: *Blommér — Paris 1848*. B. 81. H. 105,⁵. Fig. 26. Konstakademien, Sthlm.

- N:o 69.* MANLIG MODELL. Helfigur, ryggstycke. V. arm upplyft i vinkel; h. arm i sidan. Mörkt hår, kraftig muskulatur. V. ben något framflyttat. Bkgr. brun, avtonad åt h. i sepia. — Sign. n. h.: *Blommér — Paris 1848.* B. 79. H. 98. Konstakademien, Sthlm.
- N:o 70.* MANLIG FÄKTANDE MODELL. Knäbild. Kroppen halv face åt h., huvud i profil; v. arm upplyft med knuten hand, värja i fäktställning i h. hand. Svart helskägg, livlig karnation. Helt naken med undantag av lila kläde om höfterna. — Sign. u. v.: *N. J. Blommér.* B. 42. H. 55. Cygnægalleriet, Helsingfors.
- N:o 71.* MANLIG MODELL. Knäbild, kroppen hel profil åt h., huvud halv face; kraftigt utvecklad muskulatur. Med h. hand fattar han om fästet till en värja. Brunt hår och skägg, lilafärgat kläde om höfterna, bkgr. gråbrun. — Sign. u. v.: *N. J. Blommér.* B. 42. H. 55. Cygnægalleriet, Helsingfors.
- N:o 72.* MANLIG MODELL. Naken äldre man, bröstbild. Kroppen halvt vänd åt höger; huvud nästan hel face, något åt v. Svartbrunt hår, rödbrunt helskägg och mustascher. Sepia bkgr. — Sign. n. h.: *Etude de Paris. N. J. O. Blommér.* På spännramen: "Studie efter naturen af N. J. O. Blommér, Paris 1848." B. 18. H. 21. Ateneum, Helsingfors.
- N:o 73.* KONSTNÄREN J. P. SÖDERMARK, f. 1822, d. 1889. Bröstbild, halv face åt h. Brunt, vid öronen lätt krusigt hår, gråblå ögon, små blonda mustascher och obetydligt hakskägg. Vit krage och skjorta, gråsvart halsduk, rödbrun väst, svart rock med d:o knappar. Bkgr. sepia med avtoning i grågrönt. — B. 45,⁵. H. 54,⁵. Fig. 25. Lunds Univ. Konstmuseum.
- N:o 74.* BONDGOSSE FRÅN BRETAGNE. Bröstbild, face ngt åt h. Brunt hår, blå ögon, rödlätt karn. Iklädd purpurröd mössa utan skärm, vit krage med snibbar, vit-blå-röd halsduk och mörkgrå rock. Bkgr. grågrön. — Sign. baks.: *N. J. O. Blommér 1848.* Påskrift på gammal, fastklistrad lapp: "Artistens borstpojke. Bondgosse från Bretagne". B. 43. H. 52. Östergötlands Fornminnes- och Museiförening, Linköping.

1849.

- N:o 75.* ASGÅRDSREIA. I förgr. till v. en låg strand med några förvridna träd. Ett mörkt koboltfärgat vatten utbreder sig åt h. I luften drager ett långt tåg ryttare åt v. med hästar i sträck eller galopp. Över detta flamar norrskenet i en mäktig båge i karmin och brandgula strålar, som skarpt avteckna sig mot en mörkt brun himmel. — Olja på papper. B. 41. H. 33. Fig. 35. Ateneum, Helsingfors.
- N:o 76.* SOMMARNATTEN. Skiss. Höjd med tätt buskage bakom. I förgr. ligger en herde, delvis dold bakom en mindre grupp älvor, av vilka den främsta bär en harpa. Tre älvor sitta högst uppe på kullen, även en av dem med harpa. Till v. otydliga gestalter, övergående i dimman, som inhöljer landskapet. Aftonhimmel i gult med rosa moln till h. Tavlan f. ö. hållen i en gråbrun ton. — Sign. u. v.: *Skizzer af N. J. O. Blommér.* Olja på papper. Målad på baks. av n:o 75. B. 41. H. 33. Fig. 28. Ateneum, Helsingfors.
- N:o 77.* SOMMARNATTEN eller ÄLVDRÖMMEN. På sluttningen av en kulle ligger en sovande herdegosse, sedd i förkortning. V. armen vilar på en hund, som tittar upp och spetsar öronen. På kullens topp stå vitklädda älvor, av vilka ett par ha harpor. Bakom gruppen tätt buskage, likaså längst till v. Förgrunden mycket mörk, mossgrön, några stora bladväxter till v. Luften är hållen i gulröd kvällston, moln vid horisonten. Upp till h. en flock sträckande vildgäss. — Sign. n. v.: *Blommér 1849.* B. 146. H. 114. Fig. 29. Direktör R. Dickson, Göteborg.
- N:o 78.* ÄLVOR. Skiss. Fyra små flickor bilda en pyramidal komp. Den längst till v. befintliga står i mossgrönt vatten till midjan och lyfter en rosafärgad snäcka med båda händerna upp över huvudet. Lockig älva i mitten, plaskande med benen i vattnet. Bakom henne två flickor uppe på stranden. Bkgr. hållen i mörk, saft-

grön färg. Samtliga älvors hår är guldgult; karnation rosa med gråaktiga skuggor. — B. 26,⁵. H. 28. Fig. 31. Ateneum, Helsingfors.

N:o 79. NEGER. Modellstudie, midjebild. Kroppen face, huvud något åt h. Hudfärg mörkt kastanjebrun. Obetydliga mustascher och hakskägg. Gråaktig bkgr. — Sign. u. v.: *N. J. Blommér*. B. 39,⁵. H. 43,⁵. Ateneum, Helsingfors.

N:o 80. STÅENDE NEGER. Modellstudie, helfigur. Kroppen i profil, huvud face. H. arm stöder mot ett träblock, v. arm ligger mot bröstet med handen på h. axel. Naken med undantag av karminrött kläde om midjan, hudfärg varmt sepiabrun. Bkgr. gråbrun. — Sign. u. h.: *N. J.* (resten övermålad). B. 63. H. 81. Fröken L. af Heurlin, Helsingfors.

N:o 81. SKISS TILL HAVSJUNGFRUN. Skiljer sig från följ. endast därigenom att hon håller upp en grön slöja, som mjukt smyger sig utmed kroppen. — Olja på papper. B. 22. H. 28. Fröken S. Jansson, Helsingfors.

N:o 82. HAVSJUNGFRUN. Ung kvinna, helfigur, framsvävande över ett upprört hav, vänd åt h. Huvud hel profil, kroppen halv face. H. arm är lyftad och håller en slinga av håret på v. sidan av huvudet. V. arm är böjd i vinkel upp mot halsen, kring vilken finnes en kedja m. pärlor. Luften är molnig och ovädersgrå, havet har en blygrå ton med svag skiftning i grönt. Kvinnans hudfärg reflekteras i nedanför varande vågdal. Till h. nära horisonten ett par fartyg. — Sign. n. v.: *Blommér 1849*. B. 42. H. 53. Fig. 30. Grosshandl. E. M. Bratt, Göteborg.

1850.

N:o 83. SKISS TILL ÄLVDANSEN. Dansande älvor i dukens mitt. I bkgr. en höjd med sittande figurer. Till v. en gran samt spetsigt kyrktorn till h. Marken mossgrön, älvor i vita slöjor samt luften i en guldgul ton med rosiga moln. — B. 37,⁵. H. 27. Fröken S. Jansson, Helsingfors.

N:o 84. ÄLVDANSEN. Ett tjugotal älvor dansa i ring. De äro iklädda vita slöjor; en av dem har krona på huvudet, en annan spelar på lyra. Till v. bakom älvorna synas tvenne ryttare; längst borta konturerna av Gripsholms slott. Ngt till h. tvenne döda träd, blandad barr- och lövskog till h. Mossgrön mark, morgonluft med rosiga molnstråk. — Sign. på stenhäll i förg.: *Blommér 1850*. B. 145. H. 113. Fig. 33. Nationalmuseum, Sthlm.

N:o 85. NÄCKEN OCH ÄGIRS DÖTTAR. En månbelyst vattenyta med låg strand och Stegeborgs ruin i bkgr. Näcken, en gammal man med långt skägg och röd mössa, höjer sig, vänd mot v. till hälften ur vattnet; med v. handen håller han en gyllene harpa, upptill sirad med drakslingor, med den h. slår han på strängarna. Kring honom gunga Ägirs döttrar på vågorna, bland vilka de mer eller mindre tydligt urskiljas. Hela duken hållen i en mörkt gråblå ton. — Sign. n. h.: *Blommér px 1850*. B. 149. H. 116. Fig. 34. Nationalmuseum, Sthlm.

N:o 86. MARIN. Ett upprört hav, å vilket man i förgrunden ser en roddbåt redlöst driva. En figur sitter nedkrupen i båtens mitt och en i aktern; i fören ligger en avbruten åra. I bkgr. synes en tremastare, som för fulla segel tyckes styra mot roddbåten, över vilken en flock måsar flyger. Vattnet hållet i en mörk, gråblå ton. Till v. en tung molnvägg, som genombrytes av ett gulvitt, diffust månskimmer. Lättare molnstråk åt h. med månljus bakom. — B. 156. H. 109. Fru Adèle Lindberg, Sthlm.

N:o 87. STUDIE AV EN GET. En helt vit get står med framfötterna i ett vattendrag, medan bakfötterna befinna sig på stranden, å vilken ett par trädstammar resa sig i tavlans mitt. Hela duken med undantag av geten hållen i en mörkt mossgrön ton. — Sign. u. v.: *Blommér*. B. 30. H. 19. Fig. 36. Göteborgs museum.

- N:o 88.* MANSHUVUD. Halv face åt h., huvud något nedböjt, nedslagna ögon. Lockigt, brunt hår, små mustascher i samma färg. Svartbrun väst, över vilken vit skjorta sticker upp. Bkgr. avtonad sepia. — Sign. n. v.: *Studie efter naturen af N. J. O. Blommér Rom 1851.* B. 29. H. 39. Konstakademien, Sthlm.
- N:o 89.* STUDIE TILL BETLEHEMITISKA BARNAMORDET. Kvinnl. figur, midjebild, vänd åt h., huvudet halv face. Hon har grågul duk på huvudet samt dräkt i samma färg. Svart hår och bruna ögon. Bkgr. blågrå. — B. 24,5. H. 35,5. Fig. 39. Nord. museet, Sthlm.
- N:o 90.* SKISS TILL BETLEHEMITISKA BARNAMORDET. I förgrunden något till h. ligger en kvinna på knä och har med båda händerna gripit om den bakom henne stående soldatens armar. Hon bär en vit underklädning, som är delvis neddragen, så att v. bröstet blottats; över klädningen bär hon en guldgul mantel. Framför hennes fötter ligger ett naket barn. Soldaten håller en dolk höjd i h. handen, medan den v. griper om kvinnans hår. Han är iklädd mörkröd mantel, som glidit ned och lämnar större delen av överkroppen bar. Till v. om honom sitter en djupt nedböjd kvinna med ett dött barn i knät; hon bär lila huvudbonad och grön mantel. I tavlans övre v. hörn synes otydligt en soldat, som griper efter en flyende kvinna. Till h. ett par kolonner med utsikt mot luften. Scenen utspelas på en trappavsats. — Sign. u. v.: *N. J. Blommér.* B. 48,5. H. 64. Cygnæigalleriet, Helsingfors.
- N:o 91.* BETLEHEMITISKA BARNAMORDET. Fullständigt lik föregående, fastän duken starkt mörknat upptill. — Sign. på trappan till h.: ... *Blommér Roma 1851.* B. 150. H. 225. Fig. 40. Fröken L. af Heurlin, Helsingfors.
- N:o 92.* LANDSKAP. Till v. en solbelyst bergvägg med rik grönska. En väg leder till h. omgiven av buskar och träd med rik lövväxt. Mellan träden små glimtar av klarblå himmel. — Olja på papper. B. 35,5. H. 47. Ateneum, Helsingfors.
- N:o 93.* ITALIENSKT LANDSKAP. I förgr. en terrass med fontän något till h. Bakom denna en grupp pinjer. Till v. ett träd med spinkigt grenverk samt buskar med saftig grönska. Rödbrun mark; i bkgr. berg i lila; klarblå himmel. — Olja på papper. B. 35,5. H. 43,5. Ateneum, Helsingfors.
- N:o 94.* FÖRGRUNDSSTUDIE. På en roströd mark växa saftiga örter med stora, utbredda blad. Däremellan murgröna. Till v. upptill långa, lancettformade blad. — Olja på papper. B. 33,5. H. 24. Ateneum, Helsingfors.
- N:o 95.* FÖRGRUNDSSTUDIE. Stora, saftiga blad, liknande kardborrens, avteckna sig mot en sepiabrun mark. — Olja på papper. B. 31,5. H. 18. Ateneum, Helsingfors.
- N:o 96.* FÖRGRUNDSSTUDIE. Stora, gröna växter avteckna sig mot umbrärfärgad bakgrund; vita stjärnformiga blommor. — Olja på papper. B. 34. H. 23. Ateneum, Helsingfors.
- N:o 97.* FÖRGRUNDSSTUDIE. Liknar fullständigt föregående. Vita och lila blommor. — Olja på papper. B. 46,5. H. 34,5. Ateneum, Helsingfors.
- N:o 98.* FÖRGRUNDSSTUDIE. Liknar föregående. Mycket stora blad. — Olja på papper. B. 32. H. 24. Ateneum, Helsingfors.
- N:o 99.* FÖRGRUNDSSTUDIE. Lik föregående. Vita och lila blommor. — Olja på papper. B. 55. H. 38. Ateneum, Helsingfors.
- N:o 100.* LOKE OCH SIGYN. Skiss. Brant klippstrand i brun ton. Till v. havet. Sigyn sitter något vänd åt v. och tömmer skålen med ormgiftet. Hon har rödbrunt hår samt vitt dok med diadem av guld. Klädning av gulbrun färg, däröver mantel i rött, blått och gult. Loke ligger till h. om henne på rygg och fjättrad vid klippan; om midjan har han brunlila kläde. Över honom på ett utsprång ligger en orm

i kanariegult och svart. Ovädershimmel med blå flikar. — Sign. på spännramen: *Loke och Sigyn, skiss af N. J. O. Blommér 1851.* B. 45,⁵. H. 36,⁵. Fig. 41.
Nordiska museet, Sthlm.

1852.

- N:o 101.* ÖKENLANDSKAP MED FIGURER. Ett 20-tal manl. och kvinnl. figurer i lätt skisserade, orientaliska dräkter, till största delen i en gulbrun ton. En kvinnl. fig. längst i förgr. har livligt lackröd kjol. I bakgr. blånande berg mot en guldgul himmel med tunga, blygrå moln. — Olja på papper. B. 44. H. 26,⁵.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 102.* ITALIENSK HERDE. I förgr. herde till häst, vänd åt h. Herden har toppig stråhatt och svänger en lång stav över huvudet. På båda sidor om honom brokig boskap med långa, raka horn. Utsikt över Campagnan med blånande berg i fonden. — Olja på papper. B. 44. H. 21.
Fröken S. Jansson, Helsingfors.
- N:o 103.* CAMPAGNAN VID ROM. Vid slätt i grönbrun ton mot en bakgrund av i lila avtonande berg. Smärre ruiner med torn och tinnar å ömse sidor om en väg, som slingrar sig i landskapets mitt. Mindre vattensamling i förgr. Klart blå himmel. — Påskrift i blyerts u. h.: *Campagnan vid Rom.* Olja på papper. B. 32,⁵. H. 21,⁵.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 104.* FREJA SÖKANDE SIN MAKE. Skiss. Hon sitter i en brun vagn, sedd nästan rakt framifrån, och dragen av två gråbruna katter med röda band om halsen. Freja är klädd i röd mantel med bred, blå bård nedtill. Vid hennes h. sida sitter en putto i vagnen. Ett flertal amoriner med rosa vingar befinna sig å båda sidor om vagnen, vilken far fram över grågula moln. Klarblå himmel. — Sign. på spännramen: *Freja. Utkast af N. J. O. Blommér. Rom 1852.* B. 29. H. 23.
Nordiska museet, Sthlm.
- N:o 105.* FREJA SÖKANDE SIN MAKE. Freja sitter i en tvåhjulig vagn i nästan hel profil åt h. Hon har blont hår och blå ögon och är iklädd vit undertröja med korta ärmor samt däröver röd klädning med lila bård och brun kjol med röd kant. Kring halsen har hon en kedja av guld med brakteater samt spiral av guld kring h. underarm. I h. handen håller hon en runstav, medan den v. fattar tömmen. På vagnen bakom henne två amoriner, en flyger längst till v. på tavlan. Vid Frejas v. sida sitter en putto, medan tre st. flyga framför vagnen. Denna är förspänd tvenne gråvitspräckliga katter i rött seltyg. På vagnssätet samt bakom vagnen nedhänger ett randigt tygstycke i brunt-rött-gult-grönt. Amörinernas vingar äro rosenröda. Luften är hållen i en gråblå ton, som bakom vagnen och kattorna övergår i mörkblått. Vagnen synes djupt nedsjunken i gulgrå moln. I handen håller hon en runstav, medan den v. fattar tömmen. — Sign. (på runstaven): $\text{B}\text{r}\text{f}\text{P}\text{P}\text{P}\text{R}:\text{P}\text{f}\text{r}\text{f}\text{f}:\text{I}:\text{R}\text{f}\text{P}:\text{f}\text{P}\text{f}:$ (Blommér målade i Rom 1852). B. 109. H. 73.
Stockholms Högskola.
- N:o 106.* FREJA SÖKANDE SIN MAKE. Med undantag av det större formatet samt nedan angivna ändringar i färgen är denna tavla fullkomligt lik föregående. Freja har röd undertröja med långa ärmor samt vit klädning med röd bård; kjolen är röd. Seltyget å kattorna är brunt. Amörinernas vingar äro lila med undantag av den tömhållandes, som äro rosa. — Sign. som föreg. B. 200. H. 135. Fig. 43.
Nationalmuseum, Sthlm.
- N:o 107.* KVINNOHUVUD (fru Blommér?). Ofullbordad målning i sepia. Hel profil åt v. B. 32,⁵. H. 40,⁵.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 108.* SKISS TILL NORNA(?). Sittande knästycke, halv profil åt v. Lagerkrans i det blonda håret, som hänger ned på axlarna, blå ögon, livlig karnation. Dräkt endast antydd i blyerts. V. arm bar, kraftig muskulatur. — B. 29. H. 42. Nordiska museet, Sthlm.

- N:o 109. SKISS TILL ITALIENSK MODER MED BARN. En yngre kvinna sitter i nästan hel face i tavlans mitt med h. foten på en pall. I knät har hon en c:a treårig barnunge, som sprattlar med benen, och på vilken hon tittar ned. Till h. om henne står en liten flicka med tamburin. Till v. vitrappad vägg med vinranka. Modern har rött band över det svarta håret, blått liv med gul bård och blå kjol. Klarblå himmel med stark sol över gruppen. — Olja på papper. B. 22. H. 26.

Nordiska museet, Sthlm.

KOPIOR I OLJA,
utförda efter utländska mästare.

- N:o 110. ITALIENSK MÄSTARE, kop., orig. i Louvre. — Sign. u. h.: *Copia*; n. v.: *N. J. O. Blommér, Paris 1849*. Påskrift på spännramen: "Originalen i Louvren — antages gissningsvis af skiljda mästare, af Giorgione, af Sebastian del Piombo, men sannolikast af Francesco Francia. I katalogen (Franska) är den inskrifven under namn af Rafael". B. 33. H. 40.
Konstakademien, Sthlm.
- N:o 111. MARIA MED BARNET OCH HELGON, kop. efter Tizian i Louvre. — Påskrift på spännramen: "Kop. ef. Titian af N. J. O. Blommér Paris 1849". B. 145. H. 112,5.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 112. JUPITER OCH ANTIOPE, kop. efter Correggio i Louvre. — B. 122. H. 187.
Konstakademien, Sthlm.
- N:o 113. KRISTI GRAVLÄGGNING, kop. efter Tizian i Louvre. — Sign. u. h.: *Copie efter Titian*; n. h.: *af N. J. O. Blommér Paris 1849*. B. 55,5. H. 40,5. Ateneum, Helsingfors.
- N:o 114. HEL. KATARINAS FÖRMÅLNING MED JESUS, kop. efter Carlo Maratti i Louvre. — Sign. u. h.: *S:ta Catharina. Copie efter Carlo Maratti*; n. h.: *N. J. O. B., N. J. O. Blommér, Musée du Louvre N:o 256*. Påskrift på kilramen: "Kopieradt efter originalet af N. J. O. Blommér, Paris 1850". B. 32. H. 40,5.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 115. MARIAS HIMMELSFÄRD, kop. efter Nic. Poussin i Louvre. — Sign. n. h.: *Copia efter Poussin af N. J. O. Blommér, Paris*. Påskrift på spännramen: "Copia efter Poussin målad af N. J. O. Blommér Paris 1850". B. 39,5. H. 53.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 116. MARIA DE MEDICIS KRÖNING, kop. efter Rubens i Louvre. — Sign. n. h.: *Copia efter Rubens af N. J. O. Blommér, Paris 1850*. B. 55,5. H. 35,5.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 117. MANLIGT PORTRÄTT, kop. efter van Dyck i Louvre. — Sign. u. h.: *Copie*; n. h.: *N. J. O. Blommér, Paris 1850*. B. 18,5. H. 29.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 118. KVINNLIKT PORTRÄTT, kop. efter van Dyck i Louvre. — Sign. u. h. *Copie*; n. v.: *N. J. O. Blommér Paris 1850*. B. 18,5. H. 28,5.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 119. REMBRANDTS SJÄLVPORTRÄTT, kop. efter orig. i Louvre. — Sign. n. h.: *Portrait de Rembrandt p-t par lui même. Copié par N. J. O. Blommér Paris 1850*. B. 45,5. H. 55,5.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 120. HOLLÄNSK HAMN, kop. efter J. van Ruysdael (?). — B. 28,5. H. 18.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 121. MANLIGT PORTRÄTT, kop. efter venetianskt original. B. 40. H. 43,5.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 122. KRISTUSHUVUD, kop. efter Guido Reni i Louvre. — Sign.: *Copie efter Guido Reni af N. J. O. Blommér 1851 (!)*. Påskrift på spännramen: "Efter Guido Renis oljemålning af N. J. O. Blommér. Paris 1851 (! — bör vara 1850). B. 47. H. 56.
Konstakademien, Sthlm.

- N:o 123. ITALIENSKT LANDSKAP, kop. efter Claude Lorrain. — Sign. n. h.: *N. J. O. Blommér*. B. 28,5. H. 20.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 124. AMORINER MED CERBERUS OCH PLUTOS GAFFEL, kop. efter Rafael i Villa Farnesina (Rom). — Sign. n. h.: *Copia de Raffaello. N. J. O. Blommér, Rom 1851*. B. 57. H. 71,5.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 125. GALATEAS TRIUMF, kop. efter Rafael i Villa Farnesina (Rom). — Sign. n. h.: *Triomphe de Galathe par Raphaël. Copiée par N. J. O. Blommér*. B. 54,5. H. 70.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 126. EUROPAS BORTRÖVANDE, kop. efter Paolo Veronese i Dogepal. i Venedig. — Sign. n. h.: *N. J. O. Blommér, Venezia*. Påskrift på spännramen: "di Paolo Veronese Jupiter & Europe. L'Originale in Venetzia Palazzo Duc. c. p. di N. J. O. Blommér 1852". B. 55,5. H. 40,5.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 127. TACKSÄGELSE FÖR SEGERN VID LEPANTO, kop. efter Veronese i Dogepal. i Venedig. — Sign. n. h.: *N. J. O. Blommér, Venezia 1852. N. J. O. B.* B. 60. H. 28.
Ateneum, Helsingfors.
- N:o 128. MARIAS HIMMELSFÄRD, kop. efter Tizian i Akademien i Venedig. — Sign. n. v.: *L'Assunta di Tiziano Vecelli; n. h.: Copia di N. J. O. Blommér*. Påskrift på spännramen: "Marias himmelsfärd af Titian, taflan finnes i Academia di belle arti in Venezia. Copierad efter originalet af N. J. O. Blommér 1852". B. 45. H. 81,5.
Ateneum, Helsingfors.

Fig. 51. Modellfigur. Svartkrita.
Kand. O. Sommelius, Lund.

KONSTNÄRSREGISTER.

	Sid.
Adlersparre, S.	38
Aleander, J. A.	13
Ankarsvärd, M. G.	14
Andersson, N.	69, 70
Arfvidsson, A. A.	8
Bandinelli, B.	54
Bassano, G.	60
Belanger, L.	18, 30
Bennet, K. S.	21, 31, 39
Billing, T.	18
Blackstadius, J. Z.	21, 55, 63, 64, 65, 70
Blom, F.	13, 15
Boklund, J. K.	20, 22, 77
Bonnat, L.	37
Boström, J.	8
Boye, F.	14, 15, 21
Bravo, J.	55, 56
Bronzino, A.	60
Byström, J. N.	13, 15
Cardon, J. E.	27
Carracci, A.	59
Cogniet, L.	37, 38, 41, 53, 54
Cornelius, P.	34
Correggio, (Antonio Allegri)	37, 41, 42, 43, 44, 48, 59, 84
David, J. L.	33, 34
Delacroix, E.	34, 37
Delaroche, P.	37
Dolci, C.	73
Dyck, A. van	45, 84
Eckstein, K. G.	13
Eurenius, G. D.	8, 9, 19, 75
Fahlerantz, K. J.	15, 18, 30, 48, 49

	Sid.
Fogelberg, B. E.	28, 55, 56
Forssell, C. D.	29
Francia, F.	45, 84
Frölich, L.	53, 55
Géricault, J. L. A. T.	34, 37
Gillberg, J. A.	11, 13
Giorgione	84
Gropius, K. W. och P.	16
Göthe, E. G.	15
Hallbeck, K. S.	40, 41, 47, 49, 54, 58, 60
Hallgren, J. A.	22
Hansen, H.	55
Holmbergsson, J.	7, 8
Hörberg, P.	6
Jansson (Blommér), E. G.	28, 36, 51, 57, 62, 63, 67, 83
Jernberg, A.	39
Josephson, E.	70
Kaulbach, W. von	37
Knutsson, J.	8
Krafft, P. d. y.	13, 40, 54, 70
Küchler, A.	55
Körner, M.	8, 9, 10, 14
Larsson, M.	5
Laurens, P.	37
Lauréus, A.	65
Limnell, P. E.	13, 15
Lindblom, G. W.	17
Lindholm, L. A.	27, 33, 40, 41, 46
Lorrain, C.	45, 85
Lundgren, E.	12, 38, 57
Lundgren, P.	22
Læssøe, T.	55, 56, 63, 64, 65
Malmström, A.	48, 70, 71
Mandelgren, N. M.	29
Maratti, C.	45, 84
Meyer, E.	55
Michelangelo	60
Molin, J. P.	53, 55, 56, 63, 65, 66, 67, 70
Mordt, A. G.	55
Moretto, A.	60
Munch, E.	50
Mücke, K. H. A.	58, 59
Møller, J. L. H.	55
Møller, N. B.	55
Nyström, A.	14, 54, 63, 66
Ohlsson, O.	21

	Sid.
Olsson, A.	5, 6, 7, 9, 25, 72, 77
Overbeck, F.	34
Palm, G. W.	33, 52, 55, 57, 68
Perugino, P.	52, 60
Peters, C. C.	56
Piombo, S. del	84
Plageman, K.	53, 55, 56, 57
Poussin, N.	45, 84
Prud'hon, P. P.	37
Rafael	51, 52, 54, 61, 67, 84, 85
Rembrandt	45, 84
Reni, G.	45, 54, 59, 84
Rethel, A.	34
Richter, A. L.	34
Ringdahl, J. J.	14
Rubens, P. P.	45, 58, 84
Ruisdael, J.	45, 84
Ryberg, H. C.	17, 74
Salmson, A. J.	27
Sandberg, J. G.	13, 14, 15, 29, 48
Schadow, F. W.	58
Schnorr von Carolsfeld, J.	35, 36, 37
Scholander, F. V.	13, 14
Schwind, M. von	34, 35, 36, 44, 46, 47, 48, 49, 69, 70
Staaß, C. F.	22, 27, 31
Stäck, J. M.	8, 33, 53
Svedman, K. V.	13
Södermark, J. P.	4, 37, 38, 80
Södermark, O. J.	15
Tintoretto (Jacopo Robusti)	37, 58
Tirén, J.	70
Tizian	41, 45, 52, 84, 85
Wahlbom, K.	33
Wallander, J. W.	13, 27, 70
Veronese, P.	52, 58, 85
Westin, F.	13, 15, 40, 48
Wickenberg, P.	30
Winge, M. E.	70
Volterra D. da	54

Fig. 52. Edla och N. J. Blommér. Kamé. Fru E. Danieli, Göteborg.

ILLUSTRATIONSFÖRTECKNING.

	Sid.
Försättsplansch. J. P. Södermark: N. J. O. Blommér	4
Fig. 1. Anders Olsson (?): Blommérs föräldrahem	7
„ 2. Ur B:s skissbok 1829	8
„ 3. Magnus Körner: Självporträtt	8
„ 4. Självporträtt	9
„ 5. Okänd konstnär: N. J. Olsson	10
„ 6. Tua Charlotta Ryberg	11
„ 7. Israel Tollin	11
„ 8. L. L. Lorichs	16
„ 9. Olof Rudolf Bellander	17
„ 10. Landskap	18
„ 11. G. D. Eurenus	19
„ 12. J. K. Boklund	20
„ 13. Ulrika Olsson	21
„ 14. Midsommarmorgon	22
„ 15. Moses beskyddar Raguels döttrar	23
„ 16. Elna Olsson	24
„ 17. Anders Olsson	25
„ 18. Heimdall överlämnar till Freja smycket Brising	26
„ 19. Brage och Idun	30
„ 20. Virgilius uppläser Eneiden	32
„ 21. L. A. Lindholm	33
„ 22. Kompositionsskiss	35
„ 23. Näcken	36
„ 24. L. Bonnat: Leon Cogniet	37
„ 25. J. P. Södermark	38
„ 26. Manlig modell	39
„ 27. L. A. Lindholm: Blommér i sin atelier i Paris	40

	Sid.
Fig. 28. Skiss till Sommarnatten	41
„ 29. Sommarnatten	42
„ 30. Havsjungfrun	43
„ 31. Älvor	44
„ 32. M. von Schwind: Elfentanz im Erlenhein	46
„ 33. Älvdansen	47
„ 34. Näcken och Ägirs döttrar	48
„ 35. Asgårdsreia	49
„ 36. Get	52
„ 37. Dalabarn	53
„ 38. Italiensk folktyp	54
„ 39. Studie till Betlehemitiska barnamordet	55
„ 40. Betlehemitiska barnamordet	56
„ 41. Loke och Sigyn	58
„ 42. Freja sökande sin make. Skiss	59
„ 43. Freja sökande sin make	60
„ 44. San Paolo fuori le mura	61
„ 45. Nils Jakob Blommér	62
„ 46. Edla Jansson	63
„ 47. T. Læssøe: Blommérs grav i Rom	64
„ 48. J. P. Molin: Nils Jakob Blommér	66
„ 49. Nornorna	67
„ 50. Modellfigur	72
„ 51. Modellfigur	86
„ 52. Edla och N. J. Blommér	89

ANVÄNDA KÄLLOR.

Utom de i noter angivna arkiven och breven ha ett flertal Stockholms- och landsortstidningar genomgått samt vidare utställningskataloger från skilda expositioner. Sveriges allm. konstförenings arkiv, Personhist. Samf:s porträttförteckning (i K. B., Sthlm) och Svenska Porträttarkivet (Nationalmuseum) ha naturligtvis även anlitats. Därutöver ha huvudsakligen följande tryckta arbeten använts:

- Aminoff, T.: Släkten Aminoff. Sthlm 1898.
 Asplund, K.: Egron Lundgren. Sthlm 1915.
 Been, Ch. A. och Hannover, E.: Danmarks Malerkunst. Kbhvn 1902.
 Bénédite, L.: Målarkonsten i 19:e årh. Sthlm 1913.
 Bodenstein, C.: Hundert Jahre Kunstgeschichte Wiens. Wien 1888.
 Boye, F.: Magasin för konst, nyheter och moder 1838—1844. Sthlm.
 Boye & Wetterling: Kongl. Sw. Museum. Sthlm 1821—23.
 Bredt, E. W.: Moritz von Schwind's fröhliche Romantik. München 1917.
 Carpelan, T.: Finsk biografisk handbok. Hfrs 1903.
 Daun, B.: Die Kunst des 19. Jhrhs und der Gegenwart. Berlin 1909.
 Eggers, Fr.: J. G. Schadow u. C. D. Rauch. Leipzig 1886.
 Ehrenström, M.: Notices sur la littérature et les beaux-arts en Suède. Sthlm 1826.
 Eichhorn, Chr.: Förteckning öfver Kgl. Medicinalstyrelsens porträttsamling. Sthlm 1887.
 Eichhorn, Chr.: Svenska studier. Sthlm 1869.
 Ekstrand, V.: Svenska landtmätare 1628—1900. Ups. 1903.
 Eneroth, O.: Litteratur och konst. Sthlm 1860.
 Estlander, C. G.: De bild. konst. hist. fr slut. af ad. årh. till v. dagar. Sthlm 1867.
 Fournel, V.: Les artistes français contemporains. Paris 1884.
 Führich, L. von: M. von Schwind. Leipzig 1871.
 Gauffin, A.: Blommérs ängsälvor (Nationalmusei årsbok 1921). Sthlm 1921.
 Gazette des Beaux Arts, 1881.
 Göthe, G.: Nationalmusei tafvelsamling. Sthlm 1897.
 Haack, Fr.: Die Deutschromantiker in der bild. Kunst des 19. Jhrhs. Erlangen u. Leipzig 1901.
 Haack, Fr.: Die Kunst d. XIX Jhrhs. Esslingen a. N. 1913.
 Haack, Fr.: Moritz von Schwind. Leipzig 1898.
 Hafström, A.: De bild. konst. utöfvare i Sv. 1600—1884. Sthlm 1884.
 Hasselgren, A.: Sveriges Nationalmuseum i bilder. Sthlm 1906.
 Heimdall 1828—32. Sthlm.
 Hofberg, H.: Svenskt biografiskt handlexikon. Sthlm 1906.
 Hostrup, E.: Breve fra og til C. Hostrup. Kbhvn 1897.
 Hyltén-Cavallius, G. O.: Historiemål. N. J. O. Blommér (Nordisk Tidskrift 1853). Sthlm 1853.
 Högstadius, J. O.: Studier i Målar-konst. Ups. 1857.
 Justi, L.: Deutsche Zeichenkunst im neunzehnten Jahrhundert. Berlin 1919.
 Kalendern Norden. Sthlm 1858.
 Kalendern Svea. Sthlm 1844—76.
 Klingspor, F. P.: Om uppförande af ett National-Museum (Heimdall 1828). Sthlm 1828.
 Konsthandsfirman H. Bukowskis auktionskataloger 1882 ff.
 Kruse, J.: Från den retrosp. konstutst. i Sthlm 1898. Sthlm 1899.
 Kungl. Medicinalstyrelsens porträttsaml. Sthlm 1917.
 Laurin, C. G.: Konsten i Sverige. Sthlm 1915.
 Laurin, C. G.: Konsthistoria. Sthlm 1916.
 Levertin, A.: Den retrosp. konstutst. (1898). Saml. skr. XIX. Sthlm 1910.
 Lithografiskt Allehanda, 1859--65.

Looström, L.: Den sv. konstak. 1735—1835. Sthlm 1887.
 Looström, L.: Kongl. Akademiens för de fria konsterna samlingar af målning och skulptur. Sthlm 1913—15.
 Lundgren, E.: Gamla pennritningar från trettitalet (Svensk tidskrift 1876). Sthlm 1876.
 Lübke-Haack: Die Kunst des XIX Jhrhs. Stuttgart 1905.
 Malm, W.: Konstnärsgillet album. Sthlm.
 Marcel, H.: La peinture française au XIX siècle. Paris.
 Meier-Graefe: Entwicklungsgeschichte der mod. Kunst. Stuttgart 1904.
 Muther, R.: Ein Jahrhundert französischer Malerei. Berlin 1901.
 Muther, R.: Geschichte der Malerei im XIX Jhrh. München 1893.
 Müller, H. A.: Künstler-Lexikon. Leipzig 1882.
 Müller, S.: Nordens Billedkunst. Kbkvn 1906.
 Noack, Fr.: Deutsches Leben in Rom 1700 bis 1900. Stuttg. u. Berlin 1907.
 Noack, L.: Schelling u. d. Philosophie der Romantik. Berlin 1859.
 Nordensvan, G.: Svensk konst och sv. konstnärer i 19:e årh. Sthlm 1892.
 Nordensvan, G.: Sveriges konst fr. 1700-tal. slut till 1900-tal. börj. Sthlm 1904.
 Nordisk Familjebok, gamla o. nya uppl.
 Nyblom, C. R.: Minnesskrift vid 150-årsfesten i K. Ak. f. d. fr. konst. Ups. 1885.
 Ny illustrerad tidning 1865—82 Sthlm.
 Regnet, C. A.: Lützowsche Zeitschrift f. bild. Kunst, årg. VIII.
 Romdahl, A. och Roosval, J.: Svensk konsthistoria. Sthlm 1913.
 Roosval, J.: Svenskt konstgalleri. Sthlm 1912.
 Runtz-Rees, J.: Paul Delaroche. London 1880.
 Schaarschmidt, F.: Geschichte der Düsseldorfer Kunst. Düsseldorf 1902.
 Schmidt, K. E.: Französische Malerei des 19. Jhrhs. Leipzig 1902.
 Scholander, F. W.: Skrifter (utg. av J. Böttiger). Sthlm 1881—82.
 Schwind, Ausstellung von Werken in der Kgl. Nat. Gall. Berlin 1904.
 Schwind, Die Schöne Melusine. Stuttgart 1873.
 Schwind-Mappe. Hrsg. vom Kunstwart. München.
 Seidlitz, W. von: Zeichnungen deutscher Künstler von Carstens bis Menzel. München 1893.
 Sirén, O.: Beskrifvande förteckning öfver Sthlms högskol. tafvelsaml. Ups. 1912.
 Sjöberg, N.: Porträtt af svenska läkare och apotekare. Sthlm 1910.
 Sjöberg, N.: Svenska porträtt, förtecknade. Sthlm.
 Stockholms Figaro 1845—47. Sthlm.
 Stockholms Konstförening: Kataloger öfver Konstföreningens offentliga expositioner af sv. mål. arb. 1841—54.
 Stockholms Konstförening 1832—1882. Kort öfvers. af dess verks. Sthlm 1882.
 Stockholms Konstförening: Stadgar och Årsberättelser.
 Stöcker, H.: Zur Kunstansch. d. 18. Jhrhs. Von Winckelmann bis zu Wackenroder. Berlin 1904.
 Svenska Hem i Ord och Bilder. Red. af A. Roosval.
 Svenska litteraturföreningens tidning 1833—38. Uppsala.
 Svenska Slott och Herresäten. Red. af A. Roosval.
 Svensk Tidskrift för litt., pol. o. ekonomi. Sthlm 1875—76.
 Thomæus, G.: Blommér i Rom (Tidskr. f. Konstv. 1919). Lund 1919.
 Tietze, H.: Annibale Carraccis Galerie im Pal. Farnese u. seine röm. Werkst. (Jahrb. d. Kunsthist. Samml. XXVI, h. 2.).
 Thiis, J.: Norske Malere og Billedhuggere. Bergen 1907.
 Tourneux: Eugène Delacroix. Paris 1902.
 Upmark, G.: Konung Carl XV:s tafvelsamling. Sthlm 1882.
 Wagner, C.: Kompositionsgesetze in den Bilderzyklen deutscher Maler des 19. Jhrhs. Plauen i V. 1910.
 Weigmann, O.: Moritz von Schwind. München.
 Weigmann, O.: Schwind, des Meisters Werke. Stuttgart u. Leipzig 1906.
 Wiegmann, K.: Die Kgl. Kunstakademie zu Düsseldorf. Düsseldorf 1856.
 Wieselgren, H.: Johan August Malmström. Sthlm 1904.
 Woermann, K.: Geschichte der Kunst aller Zeiten u. Völker. Leipzig u. Wien 1911.
 Wrangel, E.: Gamla studentminnen från Lund. Sthlm 1918.
 Wrangel, E.: Skånska konstnärer under 1800-talets förra del (Tidskr. f. Konstv. 1918). Lund 1918.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Förord	3
Kap. I. Åren före akademitiden	5
„ II. Akademitiden	12
„ III. Studier i Tyskland och Frankrike.. ..	34
„ IV. Vandringsår i Italien	51
Slutord.....	69
Förteckning över arbeten i olja, utförda av N. J. Blommér	72
Konstnårsregister.....	86
Illustrationsförteckning	89
Använda källor ...	91

